

คำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๕๗/๒๕๔๗

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
ศาลรัฐธรรมนูญ

วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๕๑

เรื่อง พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔
มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒
มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ หรือไม่

ศาลอาญาส่งคำโต้แย้งของบริษัท จีอี แคปปิตอล ออโต้ ลีส จำกัด (มหาชน) ผู้ร้องขอคืน
ของกลางในคดีอาญาหมายเลขแดงที่ ม. ๑๔๓/๒๕๔๖ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย
ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๖๔ ว่า พระราชบัญญัติ
มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสอง
และวรรคสี่ ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ หรือไม่
สรุปข้อเท็จจริงได้ดังนี้

พนักงานอัยการ สำนักงานอัยการสูงสุด เป็นโจทก์ยื่นฟ้องนายวิระพล หรือกล้วย เปี่ยมสมบูรณ์
เป็นจำเลยต่อศาลอาญา ในคดีหมายเลขดำที่ ข. ๔๒๗๕/๒๕๔๖ ฐานมียาเสพติดให้โทษประเภท ๑
(เมทแอมเฟตามีน) ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย โดยฝ่าฝืนต่อกฎหมาย จำนวน ๑๕๐ เม็ด น้ำหนักรวม
๑๓.๘๓๐ กรัม ซึ่งเจ้าพนักงานได้ยึดรถยนต์หมายเลขทะเบียน ลข - ๗๘๔๘ กรุงเทพมหานคร และ
โทรศัพท์มือถือหมายเลข ๐๖ - ๐๕๒๖๐๑๔ เป็นของกลาง โดยทรัพย์สินดังกล่าวจำเลยใช้เป็นยานพาหนะ
และเป็นอุปกรณ์สื่อสารในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และเพื่อเป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผล

ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดดังกล่าว ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๔๖ พนักงานอัยการ ยื่นคำร้องต่อศาลอาญาเป็นคดีหมายเลขดำที่ ม. ๑๕/๒๕๔๖ ขอให้ศาลอาญามีคำสั่งริบรณต์และ โทษทัณฑ์มือถือซึ่งเป็นของกลางให้ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดตามพระราชบัญญัติ มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ ศาลอาญาได้ประกาศหนังสือพิมพ์ตามกฎหมายแล้วไม่มีผู้คัดค้าน ศาลอาญาได้สวนคำร้องเมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๖ และมีคำสั่งเมื่อวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๔๖ เป็นคดีหมายเลขแดงที่ ม. ๑๔๓/๒๕๔๖ ให้ริบรณต์หมายเลขทะเบียน ลข - ๑๙๔๙ กรุงเทพมหานคร และโทษทัณฑ์มือถือหมายเลข ๐๖ - ๐๕๒๖๐๑๔ ให้ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ตามพระราชบัญญัติมาตรการ ในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑

นางดารากรณ์ มณฑานุช ในฐานะผู้เช่าซื้อและครอบครองรถยนต์ของกลาง ยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ขอคืนรถยนต์ของกลางต่อศาลอาญา เป็นคดีหมายเลขดำที่ กย. ๕/๒๕๔๗

ผู้ร้องในฐานะผู้ให้เช่าซื้อรถยนต์ของกลาง ยื่นคำร้องลงวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๔๗ ขอคืนรถยนต์ ของกลางคันเดียวกันต่อศาลอาญาโดยอ้างว่า ผู้ร้องเป็นนิติบุคคลมีวัตถุประสงค์ในการประกอบกิจการ เช่าซื้อทรัพย์สินและมีกรรมสิทธิ์ในรถยนต์คันหมายเลขทะเบียน ลข - ๑๙๔๙ กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นของกลางในคดีและถูกศาลอาญามีคำสั่งให้ริบเมื่อวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๔๖ ผู้ร้องมีฐานะเป็น “เจ้าของ” รถยนต์คันดังกล่าวตามกฎหมายโดยผู้ร้องได้ตกลงให้นางดารากรณ์ มณฑานุช เป็น “ผู้เช่าซื้อ” เมื่อวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๔๓ โดยแบ่งชำระเป็น ๖๐ งวด (เดือน) ทั้งนี้คู่สัญญาได้กำหนดสิทธิ และหน้าที่ตามสัญญาเช่าซื้อให้เป็นสิทธิเฉพาะของผู้เช่าซื้อเท่านั้น เว้นแต่จะได้รับความยินยอม เป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้ร้อง อีกทั้งผู้ร้องเพิ่งทราบความจริงเมื่อประมาณ วันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ว่ารถยนต์ดังกล่าวศาลได้มีคำสั่งริบ โดยผู้ร้องไม่ได้มีส่วนร่วมหรือรู้เห็นเป็นใจหรือปล่อยให้ นารถยนต์คันดังกล่าวไปใช้ในการกระทำความผิดแต่อย่างใด จึงขอโต้แย้งคัดค้านการร้องขอให้ศาลสั่ง ริบรณต์ของพนักงานอัยการ และขอโต้แย้งคัดค้านการสั่งริบรณต์คันดังกล่าว เนื่องจากเห็นว่า มาตรการและบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ ขัดต่อหลักความยุติธรรมตามธรรมชาติ และขัดต่อหลักการของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ตลอดจนขัดต่อหลักการและกระบวนการพิจารณาที่ชอบด้วยกฎหมายหลายประการ กล่าวคือ

(๑) ผู้ร้องเป็นเจ้าของที่แท้จริงในรถยนต์คันดังกล่าวไม่มีส่วนรู้เห็นเป็นใจกับการกระทำความผิดของจำเลย และรถยนต์คันดังกล่าวไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ ขณะกระทำความผิดรถยนต์คันดังกล่าวยังเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ร้อง และผู้เช่าซื้อมีภาระหน้าที่ตามสัญญาเช่าซื้อในการชำระค่าเช่าซื้อตามที่ตกลงกันได้ เมื่อผู้ร้องทราบเรื่องการประวัตินิติสัญญา จึงได้มีหนังสือขอบอกเลิกสัญญาถึงนางดารารักษ์ มณฑานุช และผู้ค้าประกันเมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๔๗ อันเป็นการใช้สิทธิโดยสุจริต ดังนั้น การริบรถยนต์คันดังกล่าวของผู้ร้องเป็นการขัดต่อหลักการลงโทษบุคคลในทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒ ประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๒

(๒) ผู้ร้องไม่เคยทราบหรือทราบเลยว่าพนักงานอัยการมีคำสั่งฟ้องและยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลสั่งริบรถยนต์ของผู้ร้อง เนื่องจากพนักงานอัยการหรือเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด หรือเจ้าหน้าที่ไม่เคยแจ้งให้ผู้ร้องทราบ ทั้งที่ปรากฏหลักฐานตามคู่มือจดทะเบียนรถยนต์ว่าผู้ร้องเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในรถยนต์คันดังกล่าว และมีได้รู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดแต่อย่างใด เนื่องจากผู้ร้องประกอบธุรกิจและมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันทั่วไปถือว่าเป็นการไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๒๘ ผู้ร้องไม่เคยทราบว่าพนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องขอให้สั่งริบรถยนต์ของผู้ร้อง เนื่องจากไม่เคยทราบว่ามีการประกาศในหนังสือพิมพ์รายวันที่มีการจำหน่ายในกรุงเทพมหานครแต่อย่างใด อันเป็นการไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ ผู้ร้องจึงไม่อาจใช้สิทธิคัดค้านกรณีที่พนักงานอัยการมีคำขอให้ศาลอาญาริบรถยนต์ของผู้ร้องได้ แต่เพียงทราบถึงเหตุดังกล่าวเมื่อศาลมีคำสั่งให้ริบไปแล้ว ดังนั้น จึงถือว่ากระบวนการที่พนักงานอัยการยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งริบรถยนต์ของผู้ร้อง เป็นการดำเนินการและดำเนินกระบวนการที่ไม่ชอบ ไม่ให้โอกาสโต้แย้งคัดค้านอันเป็นการขัดต่อหลักความยุติธรรมตามธรรมชาติและหลักการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียและผู้สุจริตได้รับความคุ้มครองสิทธิของตนตามกฎหมาย

(๓) มาตรการริบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ เป็นบทบัญญัติที่ขัดต่อหลักความเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ

แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๔๘ ที่คุ้มครองสิทธิของบุคคลในทางทรัพย์สิน
ดังนั้น การที่จะริบทรัพย์สินหรือยึดเอาทรัพย์สินของบุคคลผู้สุจริต ซึ่งไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำ
ทุจริตหรือรู้เห็นเป็นใจในการนำทรัพย์สินไปใช้ในการกระทำความผิด ย่อมเป็นการไม่ชอบด้วยบทบัญญัติ
ดังกล่าว นอกจากนี้ การที่กฎหมายกำหนดให้ศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินของผู้ร้อง ถือว่าเป็นการลงโทษ
ทางอาญาตามกฎหมาย ทั้งที่ผู้ร้องไม่ได้กระทำความผิดหรือมีส่วนร่วมรู้เห็นในการกระทำความผิด
หรือรู้เห็นเป็นใจในการนำทรัพย์สินของผู้ร้องไปใช้ในการกระทำความผิดหรือปล่อยปละละเลยให้มี
การใช้ทรัพย์สินดังกล่าวในการกระทำความผิด การที่กฎหมายกำหนดให้มีการริบทรัพย์สินของผู้ร้อง
ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด จึงเป็นการขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓ ด้วย อีกทั้งกระบวนการ
เกี่ยวกับการร้องขอให้มีการสั่งริบทรัพย์สินและกระบวนการริบทรัพย์สินตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติ
มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘
มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ เห็นได้ว่าเป็นกระบวนการที่ไม่เป็นไปตามหลักการหรือกระบวนการ
พิจารณาที่ชอบด้วยกฎหมายและความยุติธรรมตามธรรมชาติและหลักการตามรัฐธรรมนูญ เพราะฉะนั้น
พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๗
มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ จึงเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ขัดหรือแย้งต่อ
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และ
มาตรา ๔๘ เป็นอันใช้บังคับไม่ได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ ประกอบมาตรา ๔ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘

พนักงานอัยการยื่นคำร้องคัดค้านการขอคืนของกลางของนางดารารภรณ์ มณฑานูช และผู้ร้อง
ต่อศาลอาญา เมื่อวันที่ ๒ กันยายน ๒๕๔๗ ว่าพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำ
ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ เป็นกฎหมายพิเศษที่มีเจตนารมณ์
ในการป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยให้ริบทรัพย์สินที่เื้อออำนาจและ
ที่ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ความสะดวกหรือให้ได้ผลการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ให้ตกเป็นของกองทุน
ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์ในการแก้ไขปัญหา
ยาเสพติดต่อไป ซึ่งศาลได้นัดไต่สวนโดยได้ดำเนินการตามขั้นตอนบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าว
ครบถ้วน ได้ประกาศหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกันเพื่อให้บุคคลซึ่งอาจ
อ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินยื่นคำร้องเข้ามาในคดีก่อนที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง แต่ปรากฏว่า

นางดารากรณ์ มณฑานุช ซึ่งเป็นพี่สาวของจำเลยและผู้ร้อง ซึ่งเป็นผู้ให้เช่าซื้อเป็นนิติบุคคลที่ดำเนินกิจการให้เช่าซื้อรถยนต์มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันทั่วไปย่อมทราบประกาศของศาลแล้ว กลับมิได้ยื่นคำร้องคัดค้านเมื่อพ้นกำหนด ๓๐ วัน นับแต่วันที่ประกาศในหนังสือพิมพ์ หรือก่อนศาลมีคำสั่งริบทรัพย์การที่ผู้ร้องทั้งสองมายื่นคำร้องขอคืนของกลางเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสอง จึงไม่มีสิทธิยื่นคำร้องขอคืนรถยนต์ของกลางที่ศาลมีคำสั่งริบแล้วแต่อย่างใด และตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสี่ ผู้ร้องทั้งสองไม่อาจใช้สิทธิขอคืนของกลางตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖ ได้ ทั้งนี้ พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ เป็นกฎหมายพิเศษเพื่อประโยชน์ในการต่อสู้กับสงครามยาเสพติดซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ของประเทศชาติขณะนี้ โดยมุ่งจะปราบปรามขบวนการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดอันเป็นความผิดสากล และมุ่งคุ้มครองบุคคลและความมั่นคงของประเทศมิได้ขัดต่อกฎหมายและรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ตามที่ผู้ร้องกล่าวอ้าง การพิจารณาคดีและคำสั่งศาลอาญาในคดีนี้จึงชอบด้วยกระบวนการพิจารณาตามกฎหมายและหลักแห่งการคุ้มครองสิทธิของบุคคลแล้ว การที่ผู้ร้องทั้งสองขอคืนของกลางโดยต่างอ้างว่าตนเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์รถยนต์หมายเลขทะเบียน ลข - ๙๙๔๙ กรุงเทพมหานคร และมีได้รู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดของจำเลยนั้น ยังไม่เห็นพ้องด้วย และขอคัดค้านว่าทั้งสองมิได้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในรถยนต์ เพราะการยื่นคำร้องขอคืนของกลางที่ศาลริบรถยนต์คันดังกล่าว นั้น เป็นการยื่นคำร้องขอคืนของกลางเพื่อประโยชน์ของจำเลยโดยแท้ และผู้ขอคืนของกลางทั้งสองรู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดของจำเลย ทั้งเจตนาใช้สิทธิทางศาลโดยไม่สุจริต

ศาลอาญาไต่สวนคำร้องขอคืนของกลางเมื่อวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๔๙ ปรากฏว่า

(๑) นางดารากรณ์ มณฑานุช แถลงว่า ไม่ติดใจขอคืนรถยนต์ของกลางที่ศาลอาญามีคำสั่งริบให้ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอีกต่อไป เนื่องจากถูกยกเลิกสัญญาเช่าซื้อและผู้ให้เช่าซื้อได้ยื่นคำร้องขอคืนรถยนต์ดังกล่าวเข้ามาในคดีแล้ว จึงขอถอนคำร้อง ศาลอาญาอนุญาตให้ถอนคำร้อง

(๒) ทนายของผู้ร้องแถลงขอให้ศาลอาญาส่งปัญหาให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔

มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ตามคำร้องขอคืนของกลาง ฉบับลงวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๕๗

(๓) พนักงานอัยการแถลงขอให้ศาลอาญาวินิจฉัยปัญหาตามที่ได้ยื่นคัดค้านการขอคืนของกลางไว้เสียก่อนว่า ผู้ขอคืนของกลางไม่มีสิทธิยื่นคำร้องตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่

ศาลอาญาพิเคราะห์แล้วเห็นว่า คู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ทั้งเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดี และยังไม่มีการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น กรณีจึงต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ส่วนบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐ ที่คู่ความร้องขอให้ส่งไปให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยด้วยนั้น เนื่องจากมิใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่จะใช้บังคับแก่คดี ประกอบกับศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำวินิจฉัยไว้แล้ว จึงไม่ส่งไปให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยในประเด็นดังกล่าว และมีคำสั่งให้รอการพิจารณาคดีไว้ชั่วคราว แล้วส่งเรื่องไปให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญตรวจคำร้องแล้ว มีคำสั่งให้รับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๖ ข้อ ๑๒ และรับไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๔

เพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณา ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำสั่งให้นายกรัฐมนตรีในฐานะผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ ชี้แจงเป็นหนังสือต่อศาลรัฐธรรมนูญในประเด็นตามคำร้อง

นายกรัฐมนตรีมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดทำหนังสือชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญ สรุปได้ว่า

(๑) การที่พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสอง กำหนดให้ศาลประกาศในหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลาย ในท้องถิ่นสองวันติดต่อกัน เพื่อให้บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินยื่นคำร้องขอเข้ามาในคดี ก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง แต่ไม่ได้กำหนดให้แจ้งให้ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินทราบโดยตรง เนื่องจากทรัพย์สินที่จะขอให้ศาลมีคำสั่งริบตามตรา ๓๐ เป็นทรัพย์สินของกลางในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่จำเลยใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด การดำเนินการร้องขอให้ศาล มีคำสั่งริบทรัพย์สินดังกล่าวจะต้องดำเนินการสอบสวนโดยพนักงานสอบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับ ยาเสพติด ซึ่งขั้นตอนการสอบสวนของพนักงานสอบสวนจะต้องดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิด ดังนั้นเมื่อได้มีการยึดสิ่งของใดไว้เป็นของกลางในคดี พนักงานสอบสวนจะต้องรวบรวมหลักฐานทุกชนิดเท่าที่สามารถจะทำได้เพื่อประสงค์ให้ทราบข้อเท็จจริง และพฤติกรรมต่าง ๆ อันเกี่ยวกับความผิดนั้น เพื่อพิสูจน์ให้เห็นความผิดซึ่งเป็นไปตามหลักกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญาในลักษณะของการสอบสวน โดยการแจ้งให้เจ้าของหรือผู้เกี่ยวข้องที่ปรากฏ ตามหลักฐานมาให้การในสำนวนคดีอาญา อันจะทำให้เจ้าของหรือผู้เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินของกลางนั้น ได้ทราบว่าทรัพย์สินนั้นถูกยึดในคดีความผิดนั้น ส่วนการประกาศหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลาย ในท้องถิ่นสองวันติดต่อกันก็เป็นวิธีการหนึ่ง เพื่อให้บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินรวมทั้ง ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินทราบอีกทางหนึ่ง แม้ว่าผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินซึ่งมีชื่อทางทะเบียนย่อมทราบจาก การสอบสวนของพนักงานสอบสวนเช่นเดียวกับคดีอาญาปกติอยู่แล้ว จึงเป็นเหตุผลที่กฎหมายมิได้ กำหนดให้แจ้งผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินทราบโดยตรงอีกครั้งหนึ่งอันจะเป็นการซ้ำซ้อนกับขั้นตอน ในการดำเนินคดีอาญาข้างต้น

(๒) กรณีพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสี่ ห้ามมิให้นำประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๖ มาใช้บังคับ เนื่องจากการดำเนินการขอให้ศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินของกลางตามมาตรา ๓๐ มีการสอบสวน โดยพนักงานสอบสวนซึ่งผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินควรจะต้องทราบว่าทรัพย์สินของตนถูกยึดเป็นของกลาง ในคดีความผิดเกี่ยวกับการกระทำความผิดและจะต้องถูกศาลมีคำสั่งริบอยู่แล้ว และการกำหนดให้มีการ ประกาศในหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกันซึ่งเป็นขั้นตอนในการให้สิทธิ แก่เจ้าของทรัพย์สินหรือผู้อ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินอีกขั้นตอนหนึ่ง เช่นเดียวกับการให้สิทธิ

ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๖ เพียงแต่นำมากำหนดให้สิทธิเสียก่อนศาลจะมีคำพิพากษาหรือมีคำสั่ง จึงมิได้ลิดรอนสิทธิของเจ้าของทรัพย์สินตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา แต่กลับเป็นการคำนึงถึงสิทธิของเจ้าของทรัพย์สินมากกว่าที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา กล่าวคือ แทนที่จะให้เจ้าของทรัพย์สินทราบเอง กลับกำหนดให้มีการประกาศในหนังสือพิมพ์ซึ่งทำให้ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินหรือผู้อ้างเป็นเจ้าของทรัพย์สินมีโอกาสทราบว่าทรัพย์สินของตนกำลังถูกดำเนินคดีอยู่มากกว่าตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๖ การนำประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๖ มาใช้บังคับจะทำให้กระบวนการพิจารณาช้าซ้อน และเพิ่มจำนวนคดีในชั้นศาลเป็นภาระแก่ทุกฝ่าย ส่วนการดำเนินการริบทรัพย์สินของกลางตามมาตรา ๑๐ เมื่อศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินให้ตกเป็นของกองทุนแล้วจะต้องดำเนินการบริหารจัดการทรัพย์สินของกองทุนเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ซึ่งรวมถึงการนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาด หากนำประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๖ มาบังคับใช้ทรัพย์สินก็ไม่อาจจะตกเป็นของกองทุนโดยเด็ดขาดตามผลของคดี ซึ่งจะเกิดความยุ่งยากและขัดข้องในการจัดการทรัพย์สิน ไม่ว่าจะจัดการด้วยการขายทอดตลาดหรือจำหน่ายโดยวิธีอื่น ซึ่งทำให้การบังคับใช้กฎหมายขาดประสิทธิภาพ

คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ต่อมาได้มีการตรารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๕ โดยมาตรา ๓๕ กำหนดให้บรรดาการใดที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญหรือเมื่อมีปัญหาว่ากฎหมายใดขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ ให้เป็นอำนาจของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ต่อมาได้มีการตรารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ ขึ้นไว้ให้ใช้แทนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ โดยมาตรา ๑๐๐ วรรคหนึ่ง วรรคสามและวรรคสี่ บัญญัติให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ เป็นศาลรัฐธรรมนูญ และให้บทบัญญัติมาตรา ๓๕ วรรคสอง วรรคสามและวรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ ยังคงมีผลใช้บังคับต่อไปจนกว่าจะมีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญขึ้นใช้บังคับ โดยบรรดาคดีหรือการใดที่อยู่ในระหว่างดำเนินการของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญให้ศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการต่อไป ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคำร้องนี้ได้

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้อง เอกสารประกอบคำร้องและคำชี้แจงของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแล้ว เห็นว่าข้อเท็จจริงเพียงพอแก่การพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่จำเป็นต้องไต่สวนพยานหลักฐานแต่อย่างใด

คดีมีปัญหาที่ต้องพิจารณาตามประเด็นในคำร้องว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ หรือไม่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

มาตรา ๓๐ บัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน

ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม”

มาตรา ๓๒ บัญญัติว่า “บุคคลจะไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่จะได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้”

มาตรา ๓๓ บัญญัติว่า “ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้”

มาตรา ๔๘ บัญญัติว่า “สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

การสืบมรดกย่อมได้รับความคุ้มครอง สิทธิของบุคคลในการสืบมรดกย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ”

พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ บัญญัติว่า “บรรดาเครื่องมือ เครื่องใช้ ยานพาหนะ เครื่องจักรกล หรือทรัพย์สินอื่นใดที่ใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้รับเสียทั้งสิ้นไม่ว่าจะมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่ก็ตาม

ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลที่พิจารณาคดีนั้น เพื่อขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง และเมื่อศาลรับคำร้องแล้วให้ศาลสั่งให้ประกาศในหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกัน เพื่อให้บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินมายื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ทั้งนี้ ไม่ว่าในคดีดังกล่าวจะปรากฏตัวบุคคลซึ่งอาจเชื่อได้ว่าเป็นเจ้าของหรือไม่ก็ตาม

ค่าใช้จ่ายในการประกาศ ให้จ่ายจากเงินของกองทุน

ในกรณีที่ไม่มีผู้ใดอ้างตัวเป็นเจ้าของก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง หรือในกรณีที่ปรากฏเจ้าของ แต่เจ้าของไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าตนไม่มีโอกาสทราบ หรือไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการกระทำความผิดและจะมีการนำทรัพย์สินดังกล่าวไปใช้ในการกระทำความผิด หรือได้ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิด หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด ให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินดังกล่าวได้เมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่เริ่มประกาศในหนังสือพิมพ์รายวันตามวรรคสองและในกรณีนี้มีให้นำมาตรา ๓๖ แห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับ”

ประเด็นตามคำร้องที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยมี ๓ ประเด็น ดังนี้

๑. พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ หรือไม่

๒. พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓ หรือไม่

๓. พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๘ หรือไม่

พิจารณาแล้วรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย โดยมาตรา ๓๐ เป็นบทบัญญัติรับรองความเสมอภาคที่ให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของชนชาวไทย ซึ่งมีหลักการว่า บุคคลย่อมเสมอภาคกันในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลจะกระทำมิได้ มาตรา ๓๒ เป็นบทบัญญัติที่รับรองว่า บุคคลจะไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่จะได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และการลงโทษนั้นจะหนักกว่าที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในขณะกระทำผิดมิได้ มาตรา ๓๓ เป็นบทบัญญัติที่รับรองสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาโดยต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ ซึ่งหมายความว่า ก่อนศาลพิพากษาว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยกระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลดังกล่าว เหมือนเป็นผู้ที่ศาลได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าได้กระทำความผิดไม่ได้ และมาตรา ๔๘ เป็นบทบัญญัติที่ให้การรับรองสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินว่าย่อมได้รับความคุ้มครอง แต่ภายใต้เงื่อนไขว่าขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิในทรัพย์สินอาจมีได้ตามที่กฎหมายบัญญัติ หมายความว่า รัฐธรรมนูญยอมให้มีการกำหนดขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิในทรัพย์สินได้ โดยต้องตราเป็นกฎหมาย ซึ่งกฎหมายดังกล่าวก็ต้องเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้” ดังนั้น การกำหนดขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินนั้น จะต้องเป็นไปเท่าที่จำเป็นและไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิในทรัพย์สินนั้น

พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ นั้น มีเหตุผลในการประกาศใช้ คือ “เพื่อให้การปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จำเป็นต้องมีการกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการปราบปรามผู้กระทำความผิดตามกฎหมายดังกล่าวขึ้น โดยเฉพาะ” เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการที่จะดำเนินการตามกฎหมายเพื่อปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดซึ่งเป็นภัยอันตรายอย่างร้ายแรงต่อชีวิตมนุษย์ และเป็นปัญหาสำคัญยิ่งของสังคมและประเทศชาติ ซึ่งประชาคมโลกต่างก็ตระหนักถึงภัยอันตรายและปัญหาดังกล่าวที่ทุกประเทศจะต้องร่วมมือกันป้องกันและปราบปรามเป็นกฎหมายที่ยึดถือประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญ เพื่อให้สังคมอยู่ร่วมกันโดยความสงบสุข ประเทศชาติมีความมั่นคง

ส่วนพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสอง เป็นบทบัญญัติที่ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สิน บรรดาเครื่องมือ เครื่องใช้ ยานพาหนะ เครื่องจักรกล หรือทรัพย์สินอื่นใดที่ใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และเมื่อศาลรับคำร้องแล้วให้ศาลสั่งให้ประกาศในหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกัน เพื่อให้บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินมายื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ทั้งนี้ ไม่ว่าในคดีดังกล่าวจะปรากฏตัวบุคคลซึ่งอาจเชื่อได้ว่าเป็นเจ้าของหรือไม่ก็ตาม และมาตรา ๓๐ วรรคสี่ เป็นบทบัญญัติในกรณีที่ไม่มีผู้ใดอ้างตัวเป็นเจ้าของทรัพย์สินก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง หรือในกรณีที่ปรากฏเจ้าของแต่เจ้าของไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าตนไม่มีโอกาสทราบ หรือไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการกระทำความผิดและจะมีการนำทรัพย์สินไปใช้ในการกระทำความผิด หรือได้ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิด หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด ให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินดังกล่าวได้เมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่เริ่มประกาศในหนังสือพิมพ์รายวันตามมาตรา ๓๐ วรรคสอง และในกรณีดังกล่าวมิให้นำมาตรา ๓๖ แห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับ

ประเด็นที่หนึ่ง พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า หลักการของพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติให้บรรดาเครื่องมือ เครื่องใช้ ยานพาหนะ เครื่องจักรกล หรือทรัพย์สินอื่นใดที่ใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้รับเสียทั้งสิ้นไม่ว่าจะมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่ก็ตามนั้นเป็นบทบัญญัติของกฎหมายที่มุ่งหมายจะตัดวงจรของการค้ายาเสพติดให้โทษ ซึ่งกำลังเป็นมหันตภัยคุกคามสุขภาพของประชาชนและความมั่นคงของประเทศชาติและมวลมนุษยชาติทั่วโลกอย่างรุนแรง แต่ก็มีผลกระทบต่อสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลถึงขนาดที่กฎหมายกำหนดให้ทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดนั้นให้รับเสียทั้งสิ้นไม่ว่าจะมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่ ดังนั้น เพื่อคุ้มครองสิทธิของเจ้าของทรัพย์สินผู้บริสุทธิ์ ความในมาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ จึงกำหนดกระบวนการทางกฎหมายเพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินดังกล่าวซึ่งสามารถพิสูจน์ได้ว่าตนไม่มีโอกาสทราบ หรือไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการกระทำความผิดและจะมีการนำทรัพย์สินดังกล่าวไปใช้ในการกระทำความผิด หรือได้ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิด หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด ใช้สิทธิร้องคัดค้านคำร้องขอให้รับทรัพย์สินของพนักงานอัยการได้ จึงเป็นที่เห็นได้ว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายมีผลใช้บังคับต่อบุคคลเป็นการทั่วไปโดยเสมอกัน ไม่ได้ยกเว้นให้ใช้บังคับกับบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือทำให้บุคคลไม่ได้รับความเสมอกันในกฎหมายหรือไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด บุคคลผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินที่พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งริบตามมาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ทุกคนย่อมได้รับการปฏิบัติโดยเท่าเทียมกัน และได้รับความคุ้มครองสิทธิตามกฎหมายโดยเสมอภาค ดังนั้น พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐

ประเด็นที่สอง พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๑๒ และมาตรา ๑๓ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ เป็นบทบัญญัติการยื่นคำขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินในคดียาเสพติดและการขอคืนทรัพย์สิน โดยในการริบทรัพย์สินดังกล่าวจะมีหลักเกณฑ์เพื่อให้เจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติงานใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาถึงตัวทรัพย์สิน ซึ่งต้องเข้าเกณฑ์ที่ว่า มีเหตุอันควรสงสัย หรือมีเหตุอันควรเชื่ออย่างสมเหตุสมผลในการเริ่มกระบวนการริบทรัพย์สินและมีมาตรการในการตรวจสอบและถ่วงดุลการใช้อำนาจอย่างเป็นระบบ โดยจะมีศาลเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการที่มีความเป็นกลางและมีความเป็นอิสระ เป็นผู้ตรวจสอบการใช้อำนาจของฝ่ายบริหารดังกล่าวเพื่อคุ้มครองเจ้าของทรัพย์สินและบุคคลที่สามมิให้ได้รับการกระทบกระเทือนเกินความจำเป็น และในการที่ขอให้ศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สิน พนักงานอัยการต้องนำสืบให้เข้าเงื่อนไขว่า ทรัพย์สินที่ขอริบเป็นทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิด หรือใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดหรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งแล้ว ศาลจึงจะมีคำสั่งริบทรัพย์สินได้ตามมาตรา ๓๐ วรรคสอง นอกจากนี้มาตรา ๓๐ วรรคสี่ ยังเปิดโอกาสให้เจ้าของทรัพย์สินยื่นคำร้องเข้ามาในคดีก่อนศาลชั้นต้น มีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ริบ โดยต้องพิสูจน์ให้ได้ว่าตนไม่มีโอกาสทราบหรือไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการกระทำความผิดและจะมีการนำทรัพย์สินดังกล่าวไปใช้ในการกระทำความผิด หรือได้ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิด หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด และเหตุที่กฎหมายกำหนดให้เจ้าของที่ยื่นคำร้องมีภาระการพิสูจน์ดังกล่าว เนื่องจากเจ้าของทรัพย์สินย่อมจะรู้เห็นข้อเท็จจริงเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้นดีที่สุดใน ซึ่งควรจะมีส่วนช่วยรัฐในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ด้วยการระมัดระวังมิให้ผู้ใดนำเอาทรัพย์สินของตนไปใช้กระทำความผิด หรือใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิด หากกำหนดให้ภาระพิสูจน์ตกอยู่กับรัฐ ย่อมไม่สอดคล้องกับมาตรการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่จะต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาให้เหมาะสมเท่าทันต่อการกระทำความผิดและหากเจ้าของทรัพย์สินพิสูจน์ได้ตามเงื่อนไขดังกล่าวแล้วศาลก็จะไม่มีคำสั่งริบทรัพย์สิน

หลักเกณฑ์และกระบวนการขอให้ศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ยาเสพติดตลอดจนการร้องขอคืนทรัพย์สินที่ศาลสั่งริบตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ดังกล่าวเป็นมาตรการทางกฎหมายที่มีผลมาจากการกระทำความผิดในทางอาญาของบุคคลอื่น มิใช่เป็นการลงโทษบุคคลให้ริบทรัพย์สินที่ถือเป็นการลงโทษบุคคลทางอาญาโดยมิได้มีการกระทำความผิดอันจะเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๒ เพราะการที่ศาลจะมีคำสั่งริบทรัพย์สินหรือไม่ ขึ้นอยู่กับเจ้าของทรัพย์สินได้ยื่นคำร้องเข้ามาในคดีและพิสูจน์ให้ได้ตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดหรือไม่ และไม่ถือเป็นการปฏิบัติต่อบุคคลเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดหรือเป็นการปฏิบัติต่อผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ เพราะกระบวนการริบทรัพย์สินดังกล่าวจะเริ่มดำเนินการได้เมื่อมีเหตุอันควรสงสัย หรือมีเหตุอันควรเชื่ออย่างสมเหตุสมผล และกระบวนการขอริบทรัพย์สินก็มีมาตรการในการตรวจสอบและถ่วงดุลการใช้อำนาจอย่างเป็นระบบโดยศาลยุติธรรมเพื่อคุ้มครองเจ้าของทรัพย์สินและบุคคลที่สามมิให้ได้รับการกระทบกระเทือนเกินความจำเป็น ดังนั้นพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓

ประเด็นที่สาม พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๔๘ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า มาตรการการริบทรัพย์สินในคดียาเสพติดตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ แม้จะเป็นการจำกัดสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินบางประการ แต่ก็เป็นการจำกัดสิทธิของบุคคลบางกลุ่มที่ใช้ทรัพย์สินกระทำการที่กฎหมายบัญญัติไว้เป็นความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยกฎหมายได้บัญญัติหลักเกณฑ์การริบทรัพย์สินไว้อย่างเป็นขั้นตอน และเปิดโอกาสให้เจ้าของทรัพย์สินสามารถยื่นคำร้องเข้ามาในคดีเพื่อพิสูจน์หักล้างข้อสันนิษฐานของกฎหมาย บทบัญญัติมาตรา ๓๐ มิได้บังคับให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินทันที โดยไม่ให้โอกาสเจ้าของทรัพย์สินโต้แย้งคัดค้าน ทั้งนี้ พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ ได้วางหลักกฎหมายไว้ว่า ทรัพย์สินที่ศาลจะมีคำสั่งให้ริบได้ ก็ต่อเมื่อเป็นทรัพย์สินที่ได้ใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือใช้เป็น

อุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิด หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เว้นแต่เจ้าของทรัพย์สินสามารถพิสูจน์หักล้างข้อสันนิษฐานดังกล่าวได้ การกำหนดให้เจ้าของทรัพย์สิน ยื่นคำร้องคัดค้านเข้ามาในคดีก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งตามมาตรา ๓๐ วรรคสอง สืบเนื่อง มาจากข้อสันนิษฐานของกฎหมายที่ว่าหากพนักงานอัยการสามารถนำสืบได้ว่า ทรัพย์สินที่ขอให้ศาล มีคำสั่งริบนั้นเป็นเครื่องมือ เครื่องใช้ ยานพาหนะ เครื่องจักรกล หรือทรัพย์สินอื่นใด ที่ใช้ในการกระทำความผิดหรือใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดหรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง แล้วศาลจึงจะมีคำสั่งริบทรัพย์สินนั้น และการที่มาตรา ๓๐ วรรคสี่ กำหนดให้เจ้าของทรัพย์สินที่ยื่นคำร้องคัดค้านเข้ามาในคดีมีหน้าที่นำสืบหักล้างข้อสันนิษฐานของกฎหมายให้ได้ว่า ตนไม่มีโอกาสทราบ หรือไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการกระทำความผิดหรือ จะมีการนำทรัพย์สินของตนไปใช้ในการกระทำความผิด หรือใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดหรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ก็เพื่อให้เจ้าของทรัพย์สินมีส่วนช่วยรัฐ ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยการระมัดระวังมิให้มีการนำทรัพย์สินของตนไปใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดหรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งถือเป็นเรื่องที่ต้องจำเป็นเพื่อให้มาตรการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดบรรลุวัตถุประสงค์ โดยมีได้กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลที่มีได้รู้เห็นในการกระทำความผิด โดยหากเจ้าของทรัพย์สินสามารถพิสูจน์หักล้างข้อสันนิษฐานได้ตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด ศาลย่อมมีคำสั่งคืนทรัพย์สินให้แก่เจ้าของ

พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสอง ที่ให้ศาลที่ได้รับคำร้องขอให้ริบทรัพย์สินสั่งให้ประกาศหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกันนั้น เพื่อให้เจ้าของทรัพย์สินได้รับทราบและยื่นคำร้องเข้ามาในคดี เพื่อโต้แย้งคัดค้านหรือกล่าวอ้างถึงสิทธิของตนก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง แม้ระยะเวลาการยื่นคำร้องขอคืนของกลางดังกล่าวจะสั้นกว่าที่กำหนดไว้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖ แต่กฎหมายทั้งสองฉบับมีเจตนารมณ์แตกต่างกัน ดังจะเห็นได้จากเหตุผลในการตราพระราชบัญญัติ มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ เพื่อให้การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพราะถือเป็นภัยร้ายแรงต่อสังคมและประเทศชาติ จึงจำเป็นต้องมีมาตรการต่าง ๆ เพื่อให้เจ้าพนักงานของรัฐดำเนินการป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิด

เกี่ยวกับยาเสพติดโดยเฉพาะ ซึ่งมาตรการการริบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดยาเสพติด ถือเป็นมาตรการเสริมควบคู่ไปกับการลงโทษผู้กระทำความผิด เพื่อให้มีการปราบปรามอย่างจริงจัง แม้จะกระทบสิทธิในทรัพย์สินของเจ้าของทรัพย์สินอยู่บ้าง แต่ก็มีมาตรการเยียวยาคุ้มครองผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สิน โดยให้ศาลที่ได้รับคำร้องขอให้ริบทรัพย์สินสั่งให้ประกาศหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลาย ในท้องถิ่นสองวันติดต่อกัน เพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินมีโอกาสรทาบและ ยื่นคำร้องคัดค้านเข้ามาในคดีได้โดยในคดีอาญาทั่วไปกรณีโจทก์มีคำขอให้ริบของกลาง ศาลจะไม่มีคำสั่ง ให้เรียกบุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินเข้ามาในคดีด้วย จึงถือว่าการประกาศในหนังสือพิมพ์ ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกัน เป็นการดำเนินการตามสมควรเพื่อให้บุคคลซึ่งอ้างว่า เป็นเจ้าของทรัพย์สินได้ทราบถึงการร้องขอให้ยึดทรัพย์สินนั้นแล้ว และการที่มาตรา ๓๐ วรรคสอง บัญญัติให้บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินยื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษา หรือคำสั่งเป็นกระบวนการพิจารณาคดีที่ประสงค์ให้บุคคลภายนอกเข้ามาในคดีเพื่อศาลจะได้พิจารณา พยานหลักฐานทั้งปวงเกี่ยวกับทรัพย์สินของกลางในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและมีคำพิพากษาหรือ คำสั่งภายในระยะเวลาอันสมควรเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมกับทุกฝ่าย ประกอบกับศาลชั้นต้นจะมีคำพิพากษา หรือคำสั่งริบทรัพย์สินดังกล่าวได้ก็ต่อเมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่เริ่มประกาศในหนังสือพิมพ์รายวัน ซึ่งเป็นระยะเวลาเพียงพอที่จะให้เจ้าของทรัพย์สินยื่นคำร้องเข้ามาในคดีก่อนศาลชั้นต้นจะมีคำพิพากษา หรือคำสั่ง ดังนั้น มาตรการในการริบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสอง จึงเป็นมาตรการที่เหมาะสมและ ได้สัดส่วนกับอันตรายที่เกิดขึ้นแล้ว มิได้เป็นการจำกัดสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลเกินความจำเป็นหรือ กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิแต่อย่างใด จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๘

ส่วนพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสี่ เป็นบทบัญญัติในกรณีที่ไม่มิผู้ใดอ้างตัวเป็นเจ้าของทรัพย์สินก่อนศาลชั้นต้น มีคำพิพากษาหรือคำสั่ง หรือในกรณีที่ปรากฏเจ้าของแต่เจ้าของไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าตนไม่มีโอกาสรทาบ หรือไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการกระทำความผิดและจะมีการนำทรัพย์สินไปใช้ในการกระทำความผิด หรือได้ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิด หรือมิไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด ให้ศาล สั่งริบทรัพย์สินดังกล่าวได้เมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่เริ่มประกาศในหนังสือพิมพ์รายวัน

ตามมาตรา ๓๐ วรรคสอง และในกรณีดังกล่าวมิให้นำมาตรา ๓๖ แห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับ โดยประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖ บัญญัติว่า “ในกรณีที่ศาลสั่งริบทรัพย์สินตามมาตรา ๓๓ หรือมาตรา ๓๔ ไปแล้ว หากปรากฏในภายหลังโดยคำเสนอของเจ้าของที่แท้จริงว่า ผู้เป็นเจ้าของแท้จริง มิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด ก็ให้ศาลสั่งให้คืนทรัพย์สิน ถ้าทรัพย์สินนั้นยังคงมีอยู่ในความครอบครองของเจ้าพนักงาน แต่คำเสนอของเจ้าของที่แท้จริงนั้นจะต้องกระทำต่อศาลภายในหนึ่งปี นับแต่วันคำพิพากษาถึงที่สุด” ซึ่งแม้จะเป็นการจำกัดสิทธิเจ้าของทรัพย์สินในการโต้แย้งคัดค้าน การริบทรัพย์สินก็ตาม แต่เป็นผลสืบเนื่องมาจากบทบัญญัติมาตรา ๓๐ วรรคสอง ที่บัญญัติให้บุคคล ซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินยื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือมีคำสั่ง และในกรณีเจ้าของทรัพย์สินมิได้ยื่นคำร้องเข้ามาในคดี หรือยื่นคำร้องเข้ามาในคดี แต่ไม่สามารถพิสูจน์ได้ ตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๐ วรรคสี่ ก็ไม่ควรให้ยื่นคำร้องขอคืนทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖ อีก เพราะเมื่อกฎหมายได้ให้สิทธิแก่เจ้าของทรัพย์สินยื่นคำร้องโต้แย้งคัดค้านตามพระราชบัญญัติ มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสี่ แล้ว หากเจ้าของทรัพย์สินไม่ยื่นคำร้องหรือยื่นคำร้องเข้ามาในคดีแต่ไม่สามารถพิสูจน์ให้ศาลเชื่อได้ ก็ถือเป็นความบกพร่องในการป้องกันมิให้นำทรัพย์สินของตนไปเกี่ยวข้องในการกระทำความผิดเกี่ยวกับ ยาเสพติดเพราะโดยปกติผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินย่อมจะต้องพึงสงวนดูแลรักษาทรัพย์สินของตนตามสมควร แก่มูลค่าแห่งทรัพย์สิน หากให้มีการยื่นคำร้องขอคืนทรัพย์สินของกลางตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖ ในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดอีก ย่อมทำให้การพิจารณาพิพากษาคดีความผิดเกี่ยวกับ ยาเสพติดซึ่งมีความจำเป็นจะต้องใช้ระยะเวลาอันรวดเร็ว เกิดความล่าช้าไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ ในการประกาศใช้พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ ที่มุ่งประสงค์ให้การป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ เพื่อประโยชน์แห่งความสงบสุขของสังคมส่วนรวม ความมั่นคง ของประเทศชาติ ดังนั้น พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสี่ แม้จะจำกัดสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลอยู่บ้างแต่ก็เป็นไปเท่าที่จำเป็น เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และไม่กระทบกระเทือน ต่อสาระสำคัญแห่งสิทธิแต่อย่างใด จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๘

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘

นายวิรัช ลิ้มวิชัย

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

นายอักษราทร จุฬารัตน

รองประธานศาลรัฐธรรมนูญ

นายกิตติศักดิ์ กิติคุณไพโรจน์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายจรัญ หัตถกรรม

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายธานีศ เกศวพิทักษ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายนุรักษ์ มาประณีต

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายวิชัย ชื่นชมพูนุท

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายสมชาย พงษ์ชา

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายวิรัช ลิ้มวิชัย ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๕๗/๒๕๕๑

วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๕๑

เรื่อง ศาลอาญาส่งคำโต้แย้งของผู้ร้องขอคืนของกลาง (บริษัท จีอี แคปิตอล ออโต้ ลีส จำกัด (มหาชน)) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๔ กรณีพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ หรือไม่

ศาลอาญาส่งคำโต้แย้งของผู้ร้องขอคืนของกลาง (บริษัท จีอี แคปิตอล ออโต้ ลีส จำกัด (มหาชน)) ในคดีอาญาหมายเลขแดงที่ ม. ๑๔๓/๒๕๕๑ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๔ ว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ หรือไม่ สรุปข้อเท็จจริงได้ดังนี้

พนักงานอัยการ สำนักงานอัยการสูงสุด เป็นโจทก์ยื่นฟ้องนายวิระพล หรือก๊วย เปี่ยมสัจจร เป็นจำเลยต่อศาลอาญา ในคดีหมายเลขดำที่ ย. ๔๒๗๕/๒๕๕๑ ฐานมียาเสพติดให้โทษประเภท ๑ (เมทแอมเฟตามีน) ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย โดยฝ่าฝืนต่อกฎหมาย จำนวน ๑๕๐ เม็ด น้ำหนักรวม ๑๓.๘๓๐ กรัม ซึ่งเจ้าพนักงานยึดรถยนต์หมายเลขทะเบียน ลข - ๑๘๔๘ กรุงเทพมหานคร และโทรศัพท์มือถือหมายเลข ๐๖ - ๐๕๒๖๐๑๔ เป็นของกลาง โดยทรัพย์สินดังกล่าวจำเลยใช้เป็นยานพาหนะ และเป็นอุปกรณ์สื่อสารในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผล

ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดดังกล่าว ต่อมาวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๔๖ พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลอาญาเป็นคดีหมายเลขดำที่ ม. ๗๕ /๒๕๔๖ ขอให้ศาลอาญามีคำสั่งริบรณต์และโทษทัณฑ์มือถือของกลางให้ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ ศาลอาญาประกาศหนังสือพิมพ์ตามกฎหมายแล้วไม่มีผู้คัดค้าน ศาลอาญาไต่สวนคำร้องวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๖ และมีคำสั่งวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๔๖ เป็นคดีหมายเลขแดงที่ ม. ๑๔๓/๒๕๔๖ ให้ริบรณต์หมายเลขทะเบียน ลข - ๗๘๔๘ กรุงเทพมหานคร และโทษทัณฑ์มือถือหมายเลข ๐๖ - ๐๕๒๖๐๑๔ ของกลาง ให้ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑

นางดารารัตน์ มณฑานุช ในฐานะผู้เช่าซื้อและครอบครองรณต์ของกลาง ยื่นคำร้องลงวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ขอคืนรณต์ของกลางต่อศาลอาญา เป็นคดีหมายเลขดำที่ กย. ๕/๒๕๔๗

บริษัท จีอี แคปิตอล ออโต้ ลีส จำกัด (มหาชน) ในฐานะผู้ให้เช่าซื้อรณต์ของกลาง ยื่นคำร้องลงวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๔๗ ขอคืนรณต์ของกลางคืนเดียวกันต่อศาลอาญา โดยอ้างว่าเป็นเจ้าของรณต์คันดังกล่าวตามกฎหมาย ให้นางดารารัตน์ มณฑานุช เช่าซื้อไปเมื่อวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๔๗ โดยแบ่งชำระเป็น ๖๐ งวด ทั้งนี้ คู่สัญญากำหนดสิทธิและหน้าที่ตามสัญญาเช่าซื้อให้เป็นสิทธิเฉพาะของผู้เช่าซื้อเท่านั้น เว้นแต่จะได้รับความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้ให้เช่าซื้อ บริษัท จีอี แคปิตอล ออโต้ ลีส จำกัด (มหาชน) เพิ่งทราบความจริงเมื่อประมาณวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ว่า รณต์ดังกล่าวศาลมีคำสั่งริบ บริษัท จีอี แคปิตอล ออโต้ ลีส จำกัด (มหาชน) ไม่ได้มีส่วนร่วมหรือรู้เห็นเป็นใจหรือปล่อยให้มีการนำรณต์คันดังกล่าวไปใช้ในการกระทำความผิด และขอโต้แย้งว่า มาตรการและบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ ขัดต่อหลักความยุติธรรมตามธรรมชาติและขัดต่อหลักการของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ตลอดจนขัดต่อหลักการและกระบวนการพิจารณาที่ชอบด้วยกฎหมายหลายประการ กล่าวคือ

(๑) บริษัท จีอี แคปิตอล ออโต้ ลีส จำกัด (มหาชน) เจ้าของรณต์คันดังกล่าวไม่มีส่วนรู้เห็นเป็นใจกับการกระทำความผิดของจำเลย และรณต์คันดังกล่าวไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

พ.ศ. ๒๕๓๔ การริบรณต์กัณฑ์ดังกล่าวขัดต่อหลักการลงโทษบุคคลในทางอาญา ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒ ประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๒

(๒) บริษัท จีอี แคมปีดอล ออโต้ ลีส จำกัด (มหาชน) ไม่เคยได้รับแจ้งว่า พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลอาญามีคำสั่งริบรณต์ของกลาง ทั้งที่ปรากฏหลักฐานตามคู่มือจดทะเบียนรณต์ว่าบริษัท จีอี แคมปีดอล ออโต้ ลีส จำกัด (มหาชน) เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ เป็นการไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๒๘ ทั้งบริษัท จีอี แคมปีดอล ออโต้ ลีส จำกัด (มหาชน) ไม่เคยทราบว่ามี การประกาศในหนังสือพิมพ์รายวันที่มีการจำหน่ายในกรุงเทพมหานคร เป็นการไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ บริษัท จีอี แคมปีดอล ออโต้ ลีส จำกัด (มหาชน) เพิ่งทราบถึงเหตุดังกล่าวเมื่อศาลอาญามีคำสั่งให้รับแล้ว จึงไม่อาจใช้สิทธิคัดค้านกระบวนการที่พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลอาญามีคำสั่งริบรณต์ของกลาง เป็นการขัดต่อหลักความยุติธรรมตามธรรมชาติ และหลักการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียและผู้สุจริตได้รับความคุ้มครองสิทธิของตนตามกฎหมาย

(๓) มาตรการริบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ มีผลเป็นการริบทรัพย์สินหรือยึดเอาทรัพย์สินของบุคคลผู้สุจริต ซึ่งไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำทุจริต หรือรู้เห็นเป็นใจในการนำทรัพย์สินไปใช้ในการกระทำความผิด ขัดต่อหลักความเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๔๘ ที่คุ้มครองสิทธิของบุคคลในทางทรัพย์สิน ทั้งยังเป็นการลงโทษทางอาญาแก่ผู้ที่ไม่ได้กระทำความผิด หรือมีส่วนร่วมรู้เห็นในการกระทำความผิด หรือรู้เห็นเป็นใจในการนำทรัพย์สินไปใช้ในการกระทำความผิด หรือปล่อยปละละเลยให้มีการใช้ทรัพย์สินในการกระทำความผิด เป็นการขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓ ด้วย

พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ จึงเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ เป็นอันใช้บังคับไม่ได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ ประกอบมาตรา ๔ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๙

พนักงานอัยการยื่นคำร้องคัดค้านการขอคืนของกลางของนางดารารัตน์ มณฑานุช และบริษัท จีอี แคปิตอล ออโต้ ลีส จำกัด (มหาชน) ผู้ร้องทั้งสอง ต่อศาลอาญา เมื่อวันที่ ๒ กันยายน ๒๕๔๗ ว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ เป็นกฎหมายพิเศษที่มีเจตนารมณ์เพื่อป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยให้ทรัพย์สินที่เอื้ออำนวยและที่ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ความสะดวกหรือให้ได้ผลการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ให้ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดต่อไป คดีนี้ศาลอาญาดำเนินการไต่สวนคำร้องตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย มีการประกาศหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกัน เพื่อให้บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินยื่นคำร้องเข้ามาในคดีก่อนที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งแล้ว นางดารารัตน์ มณฑานุช ซึ่งเป็นพี่สาวของจำเลย และบริษัท จีอี แคปิตอล ออโต้ ลีส จำกัด (มหาชน) ผู้ให้เช่าซื้อ ทราบประกาศดังกล่าวแล้ว มายื่นคำร้องขอคืนของกลางเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสอง และผู้ร้องทั้งสองไม่อาจใช้สิทธิขอคืนของกลางตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖ ได้อีก ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสี่ และพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มิได้ขัดต่อกฎหมายและรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ การพิจารณาและคำสั่งของศาลอาญาในคดีนี้ชอบด้วยกระบวนการพิจารณาตามกฎหมายและหลักแห่งการคุ้มครองสิทธิของบุคคลแล้ว ผู้ร้องทั้งสองยื่นคำร้องขอคืนของกลางเพื่อประโยชน์ของจำเลย โดยแท้ และผู้ร้องทั้งสองรู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดของจำเลย การยื่นคำร้องขอคืนของกลางของผู้ร้องทั้งสองจึงเป็นการใช้สิทธิโดยไม่สุจริต ขอให้ยกคำร้อง

ศาลอาญาไต่สวนคำร้องขอคืนของกลางเมื่อวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๔๗ ปรากฏว่า

(๑) นางดารารัตน์ มณฑานุช แถลงว่า ไม่ตั้งใจขอคืนรถยนต์ของกลางที่ศาลอาญามีคำสั่งริบให้ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอีกต่อไป เนื่องจากถูกยกเลิกสัญญาเช่าซื้อและผู้ให้เช่าซื้อได้ยื่นคำร้องขอคืนรถยนต์ดังกล่าวเข้ามาในคดีแล้ว จึงขอถอนคำร้อง ศาลอาญาอนุญาตให้ถอนคำร้อง

(๒) นายความของบริษัท จีอี แคปิตอล ออโต้ ลีส จำกัด (มหาชน) แลงงขอให้ศาลอาญาส่งปัญหาให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ตามคำร้องขอคืนของกลางฉบับลงวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๔๗

(๓) พนักงานอัยการแลงงขอให้ศาลอาญาวินิจฉัยปัญหาตามที่ได้ยื่นคัดค้านการขอคืนของกลางไว้เสียก่อนว่า ผู้ขอคืนของกลางไม่มีสิทธิยื่นคำร้องตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่

ศาลอาญาเห็นว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ที่คู่ความโต้แย้งว่า ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และขอให้ส่งไปให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยนั้น เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดี และยังไม่มีการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น กรณีจึงต้องด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๖๔ ส่วนพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๑ ที่คู่ความโต้แย้งว่า ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และขอให้ส่งไปให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยด้วยนั้น เนื่องจากมิใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่จะใช้บังคับแก่คดี ประกอบกับศาลรัฐธรรมนูญเคยมีคำวินิจฉัยแล้ว ไม่จำเป็นต้องส่งไปให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ศาลอาญาจึงมีคำสั่งให้รอการพิจารณาคดีไว้ชั่วคราว และให้ส่งเรื่องไปให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญตรวจคำร้องแล้ว มีคำสั่งให้รับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๑๒ และรับไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

เพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณา ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้นายกรัฐมนตรีในฐานะผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ ชี้แจงเป็นหนังสือต่อศาลรัฐธรรมนูญในประเด็นตามคำร้อง

นายกรัฐมนตรีมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดทำหนังสือชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญ สรุปได้ว่า

(๑) การที่พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสอง กำหนดให้ศาลประกาศในหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกัน เพื่อให้บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินยื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง แต่ไม่ได้กำหนดให้แจ้งให้ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินทราบโดยตรงนั้น เนื่องจากทรัพย์สินที่จะขอให้ศาลมีคำสั่งริบตามตรา ๓๐ เป็นทรัพย์สินของกลางในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่จำเลยใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด การดำเนินการร้องขอให้ศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินดังกล่าวจะต้องดำเนินการสอบสวนโดยพนักงานสอบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งขั้นตอนการสอบสวนของพนักงานสอบสวนจะต้องดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิด ดังนั้น เมื่อได้มีการยึดสิ่งของใดไว้เป็นของกลางในคดี พนักงานสอบสวนจะต้องรวบรวมหลักฐานทุกชนิดเท่าที่สามารถจะทำได้เพื่อประสงค์ให้ทราบข้อเท็จจริงและพฤติกรรมต่าง ๆ อันเกี่ยวกับความผิดนั้น เพื่อพิสูจน์ให้เห็นความผิด ซึ่งเป็นไปตามหลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในลักษณะของการสอบสวน โดยการแจ้งให้เจ้าของหรือผู้เกี่ยวข้องที่ปรากฏตามหลักฐานมาให้การในสำนวนคดีอาญา อันจะทำให้เจ้าของหรือผู้เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินของกลางนั้นได้ทราบว่าทรัพย์สินนั้นถูกยึดในคดีความผิดนั้น ส่วนการประกาศหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกันก็เป็นวิธีการหนึ่ง เพื่อให้บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินรวมทั้งผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินทราบอีกทางหนึ่ง แม้ว่าผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินซึ่งมีชื่อทางทะเบียนย่อมทราบจากการสอบสวนของพนักงานสอบสวนเช่นเดียวกับคดีอาญาปกติอยู่แล้ว จึงเป็นเหตุผลที่กฎหมายมิได้กำหนดให้แจ้งผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินทราบโดยตรงอีกครั้งหนึ่งอันจะเป็นการซ้ำซ้อนกับขั้นตอนในการดำเนินคดีอาญาข้างต้น

(๒) กรณีพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสี่ ห้ามมิให้นำประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๖ มาใช้บังคับเนื่องจากการดำเนินการขอให้ศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินของกลางตามมาตรา ๓๐ มีการสอบสวนโดยพนักงานสอบสวนซึ่งผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินควรจะต้องทราบว่าทรัพย์สินของตนถูกยึดเป็นของกลางในคดีความผิดเกี่ยวกับการกระทำความผิดและจะต้องถูกศาลมีคำสั่งริบอยู่แล้ว และการกำหนดให้มีการประกาศในหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกัน ซึ่งเป็นขั้นตอน

ในการให้สิทธิแก่เจ้าของทรัพย์สินหรือผู้อ้างเป็นเจ้าของทรัพย์สินอีกชั้นตอนหนึ่งเช่นเดียวกับการให้สิทธิตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖ เพียงแต่นำมากำหนดให้สิทธิเสียก่อนศาลจะมีคำพิพากษาหรือมีคำสั่ง จึงมิได้ลิดรอนสิทธิของเจ้าของทรัพย์สินตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา แต่กลับเป็นการคำนึงถึงสิทธิของเจ้าของทรัพย์สินมากกว่าที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา กล่าวคือ แทนที่จะให้เจ้าของทรัพย์สินทราบเอง กลับกำหนดให้มีการประกาศในหนังสือพิมพ์ ซึ่งทำให้ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินหรือผู้อ้างเป็นเจ้าของทรัพย์สินมีโอกาสทราบว่าทรัพย์สินของตนกำลังถูกดำเนินคดีอยู่มากกว่าตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖ การนำประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖ มาใช้บังคับจะทำให้กระบวนการพิจารณาช้าช้อน และเพิ่มจำนวนคดีในชั้นศาลเป็นภาระแก่ทุกฝ่าย ส่วนการดำเนินการริบทรัพย์สินของกลางตามมาตรา ๓๐ เมื่อศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินให้ตกเป็นของกองทุนแล้วจะต้องดำเนินการบริหารจัดการทรัพย์สินของกองทุนเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ซึ่งรวมถึงการนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาด หากนำประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖ มาบังคับใช้ ทรัพย์สินก็ไม่อาจจะตกเป็นของกองทุนโดยเด็ดขาดตามผลของคดี ซึ่งจะเกิดความยุ่งยากและขัดข้องในการจัดการทรัพย์สิน ไม่ว่าจะจัดการด้วยการขายทอดตลาดหรือจำหน่ายโดยวิธีอื่น ซึ่งทำให้การบังคับใช้กฎหมายขาดประสิทธิภาพ

คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ต่อมามีการตรารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๕ โดยมาตรา ๓๕ กำหนดให้บรรดาการใดที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญหรือเมื่อมีปัญหว่ากฎหมายใดขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ ให้เป็นอำนาจของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ และต่อมามีการตรารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ ขึ้นไว้ให้ใช้แทนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ โดยมาตรา ๓๐๐ วรรคหนึ่ง วรรคสามและวรรคสี่ บัญญัติให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ เป็นศาลรัฐธรรมนูญ และให้บทบัญญัติมาตรา ๓๕ วรรคสอง วรรคสามและวรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ ยังคงมีผลใช้บังคับต่อไปจนกว่าจะมีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญขึ้นใช้บังคับ โดยบรรดาคดีหรือการใดที่อยู่ในระหว่างดำเนินการของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญให้ศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการต่อไป

ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคำร้องนี้ได้

ประเด็นที่ต้องวินิจฉัยข้อแรกมีว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ จัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ หรือไม่

พระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ บัญญัติว่า

“บรรดาเครื่องมือ เครื่องใช้ ยานพาหนะ เครื่องจักรกล หรือทรัพย์สินอื่นใดที่ใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือมิไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ให้ริบเสียทั้งสิ้นไม่ว่าจะมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่ก็ตาม

ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลที่พิจารณาคดีนั้น เพื่อขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง และเมื่อศาลสั่งรับคำร้องแล้ว ให้ศาลสั่งให้ประกาศในหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกันเพื่อให้บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินมาขึ้นคำร้องขอเข้ามาในคดีก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ทั้งนี้ ไม่ว่าในคดีดังกล่าวจะปรากฏตัวบุคคลซึ่งอาจเชื่อได้ว่าเป็นเจ้าของหรือไม่ก็ตาม

ค่าใช้จ่ายในการประกาศ ให้จ่ายจากเงินของกองทุน

ในกรณีที่ไม่มีผู้ใดอ้างตัวเป็นเจ้าของก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง หรือในกรณีที่ปรากฏเจ้าของ แต่เจ้าของไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าตนไม่มีโอกาสทราบหรือไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการกระทำความผิด และจะมีการนำทรัพย์สินดังกล่าวไปใช้ในการกระทำความผิดหรือได้ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดหรือมิไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด ให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินดังกล่าวได้เมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่เริ่มประกาศในหนังสือพิมพ์รายวันตามวรรคสอง และในกรณีนี้มีให้นำมาตรา ๓๖ แห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับ”

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ บัญญัติว่า

“บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญจะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้ เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม”

พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปแก่บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งริบ บทบัญญัติดังกล่าวไม่ได้ใช้บังคับกับบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือทำให้บุคคลไม่ได้รับความเสมอภาคในกฎหมาย หรือไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ทั้งไม่ได้เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมเพราะเหตุแห่งความแตกต่างของบุคคลไม่ว่าในเรื่องใด พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ อันเป็นบทบัญญัติที่รับรองความเสมอภาคและให้ความคุ้มครองแก่สิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของชนชาวไทย

ประเด็นที่ต้องวินิจฉัยข้อสองมีว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓ หรือไม่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๒ บัญญัติว่า

“บุคคลจะไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่จะได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิด และกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้”

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๓ บัญญัติว่า

“ในคดีอาญาต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้”

พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีตามคำร้องขอให้

รับทรัพย์สินของพนักงานอัยการ โดยมาตรา ๓๐ วรรคสอง เป็นบทบัญญัติที่กำหนดหลักเกณฑ์ในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีของศาลและพนักงานอัยการ รวมทั้งระยะเวลาที่เจ้าของทรัพย์สินมีสิทธิยื่นคำร้องเข้ามาในคดี ส่วนมาตรา ๓๐ วรรคสี่ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดหลักเกณฑ์กรณีที่ศาลจะมีคำสั่งรับทรัพย์สินได้ ในขณะที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยหลักการลงโทษทางอาญาแก่บุคคล โดยมาตรา ๓๒ เป็นบทบัญญัติที่รับรองว่า บุคคลจะไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่จะได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และการลงโทษนั้นจะหนักกว่าที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในขณะกระทำความผิดได้ ส่วนมาตรา ๓๓ เป็นบทบัญญัติที่รับรองสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา โดยต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ ดังนั้น มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ อันเป็นบทบัญญัติว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓ อันเป็นบทบัญญัติว่าด้วยหลักการลงโทษทางอาญาแก่บุคคล จึงไม่มีความเกี่ยวข้องกันและไม่อาจจะขัดหรือแย้งกันได้

ประเด็นที่ต้องวินิจฉัยข้อสามมีว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๘ หรือไม่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๘ บัญญัติว่า

“สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิ เช่นว่านี้ ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

การสืบมรดกย่อมได้รับความคุ้มครองสิทธิของบุคคลในการสืบมรดกย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ”

พิจารณาแล้วเห็นว่า การดำเนินการตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสอง ที่ให้ศาลที่รับคำร้องสั่งให้ประกาศในหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกันเพื่อให้บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินยื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น มีเจตนารมณ์เพื่อให้โอกาส

แก่บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินเข้าโต้แย้งคัดค้าน แม้บทบัญญัติดังกล่าวไม่ได้กำหนดให้ศาลแจ้งให้บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินทราบโดยตรง แต่เนื่องจากเมื่อมีการยึดทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิดหรือใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิด หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นของกลาง พนักงานสอบสวนย่อมมีหน้าที่รวบรวมพยานหลักฐานทั้งปวงเพื่อพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่า ทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่ศาลพึงมีคำสั่งริบตามกฎหมาย ซึ่งรวมถึงการแจ้งให้เจ้าของทรัพย์สินหรือผู้ที่ปรากฏในหลักฐานทางทะเบียนมาสอบถามด้วย บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินจึงมีโอกาสทราบว่าทรัพย์สินนั้นถูกยึดเป็นของกลางและศาลอาจมีคำสั่งริบมาก่อนแล้ว ประกอบกับในคดีอาญาทั่วไปที่โจทก์มีคำขอให้ริบของกลาง ศาลก็ไม่ได้มีคำสั่งให้เรียกบุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินเข้ามาในคดีด้วย การประกาศในหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกันจึงถือได้ว่าเป็นการดำเนินการตามสมควรเพื่อให้บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินได้ทราบถึงการร้องขอให้ริบทรัพย์สินนั้นแล้ว ส่วนที่บทบัญญัติดังกล่าวให้บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินยื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น ก็เพื่อให้ศาลพิจารณาพยานหลักฐานทั้งปวงในทุกประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ก่อนศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง เพื่อให้คดีเสร็จไปโดยเร็ว อันจะทำให้การดำเนินการเพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดสามารถดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสอง จึงมิได้ทำให้สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินไม่ได้รับความคุ้มครอง บทบัญญัติดังกล่าวจึงมิได้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๘

ส่วนประเด็นที่ว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๘ หรือไม่นั้น เห็นว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสี่ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยหลักเกณฑ์การมีคำสั่งริบทรัพย์สินตามคำร้องขอ และการห้ามบุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินยื่นคำร้องขอคืนทรัพย์สินเข้ามาภายหลังศาลมีคำสั่งริบแล้ว ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๖ ซึ่งในส่วนของบทบัญญัติที่ห้ามบุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินยื่นคำร้องขอคืนทรัพย์สินเข้ามาภายหลังศาลมีคำสั่งริบแล้ว ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๖ นั้น เป็นมาตรการพิเศษที่บัญญัติขึ้นเพื่อใช้ในการปราบปราม

ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยเฉพาะนายทุนผู้อยู่เบื้องหลัง เพราะการริบทรัพย์เป็นการตัดกำลังของนายทุนผู้ค้ายาเสพติดที่มีประสิทธิภาพยิ่ง แต่จะต้องดำเนินการด้วยความรวดเร็ว หากนำประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖ มาใช้ อาจทำให้กระบวนการริบทรัพย์ยืดเยื้อออกไป และแม้บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินไม่อาจร้องขอคืนทรัพย์สินภายหลังศาลมีคำสั่งริบตามมาตรา ๓๐ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ แต่บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินดังกล่าวยังคงมีสิทธิเรียกร้องให้ผู้ที่น่าทรัพย์สินนั้นไปเกี่ยวข้องกับกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้รับผิดชอบในทางแพ่งได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสี่ จึงมิได้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๘

จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ มิได้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘

นายวิรัช ลิ้มวิชัย

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ ศาสตราจารย์ ดร. อักษราทร จุฬารัตน รองประธานศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๕๗/๒๕๔๗

วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๕๑

เรื่อง ศาลอาญาส่งคำโต้แย้งของผู้ร้องขอคืนของกลาง (บริษัท จีอี แคปิตอล ออโต้ ลีส จำกัด (มหาชน)) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๔ กรณีพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ หรือไม่

ศาลอาญาส่งคำโต้แย้งของผู้ร้องขอคืนของกลาง (บริษัท จีอี แคปิตอล ออโต้ ลีส จำกัด (มหาชน)) ในคดีอาญาหมายเลขแดงที่ ม. ๑๔๓/๒๕๔๖ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๔ ว่า พระราชบัญญัติ มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสอง และวรรคสี่ ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ หรือไม่ สรุปข้อเท็จจริงได้ว่า พนักงานอัยการ สำนักงานอัยการสูงสุด ได้เป็นโจทก์ยื่นฟ้องนายวิระพล หรือ ก๊วย เปี่ยมสัญญากร เป็นจำเลยต่อศาลอาญา ในคดีหมายเลขดำที่ ย. ๔๒๗๕/๒๕๔๖ ฐานมียาเสพติด ให้โทษประเภท ๑ (เมทแอมเฟตามีน) ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย โดยฝ่าฝืนต่อกฎหมาย จำนวน ๑๕๐ เม็ด น้ำหนักรวม ๑๗.๘๗๐ กรัม ซึ่งเจ้าพนักงานได้ยึดรถยนต์หมายเลขทะเบียน ลข - ๑๘๔๘ กรุงเทพมหานคร และโทรศัพท์มือถือหมายเลข ๐๖ - ๐๕๒๖๐๑๔ เป็นของกลาง โดยทรัพย์สินดังกล่าว จำเลยใช้เป็นยานพาหนะและเป็นอุปกรณ์สื่อสารในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และเพื่อเป็น อุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดดังกล่าว ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๔๖ พนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องต่อศาลอาญาเป็นคดีหมายเลขดำที่ ม. ๑๕/๒๕๔๖ ขอให้ศาลอาญา

มีคำสั่งริบรายนต์และโทรศัพท์มือถือซึ่งเป็นของกลางดังกล่าวเพื่อให้ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ ศาลอาญาได้ประกาศหนังสือพิมพ์ตามกฎหมายแล้วไม่มีผู้คัดค้าน ศาลอาญาได้สวนคำร้องเมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๖ และมีคำสั่งเมื่อวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๔๖ เป็นคดีหมายเลขแดงที่ ม. ๑๔๓/๒๕๔๖ ให้ริบรายนต์หมายเลขทะเบียน ลข - ๑๘๔๘ กรุงเทพมหานคร และโทรศัพท์มือถือหมายเลข ๐๖ - ๐๕๒๖๐๑๔ ให้ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ นางดารากรณ์ มณฑานุช ในฐานะผู้เข้าซื้อและครอบครองรายนต์ของกลาง ยื่นคำร้องลงวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ขอคืนรายนต์ของกลางต่อศาลอาญา เป็นคดีหมายเลขดำที่ กย. ๕/๒๕๔๗ และบริษัท จีอี แคปปิตอล ออโต้ ลีส จำกัด (มหาชน) ในฐานะผู้ให้เช่าซื้อรายนต์ของกลาง ยื่นคำร้องลงวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๔๗ ขอคืนรายนต์ของกลางคืนเดียวกันต่อศาลอาญา และพนักงานอัยการ ยื่นคำร้องคัดค้านการขอคืนของกลางของทั้งสองเมื่อวันที่ ๒ กันยายน ๒๕๔๗ ซึ่งศาลอาญาได้นัดไต่สวนคำร้องขอคืนของกลางดังกล่าวในวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๔๗

บริษัท จีอี แคปปิตอล ออโต้ ลีส จำกัด (มหาชน) ยื่นคำร้องลงวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๔๗ ขอคืนรายนต์ของกลางต่อศาลอาญา สรุปว่า บริษัทเป็นนิติบุคคลมีวัตถุประสงค์ในการประกอบกิจการเช่าซื้อทรัพย์สินและมีกรรมสิทธิ์ในรายนต์คันหมายเลขทะเบียน ลข - ๑๘๔๘ กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นของกลางในคดีหมายเลขดำที่ ข. ๔๒๗๕/๒๕๔๖ และถูกศาลอาญามีคำสั่งให้ริบเมื่อวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๔๖ ในคดีหมายเลขดำที่ ม. ๑๕/๒๕๔๖ และคดีหมายเลขแดงที่ ม. ๑๔๓/๒๕๔๖ นี้ บริษัทมีฐานะเป็นเจ้าของรายนต์คันดังกล่าวตามกฎหมายโดยบริษัทได้ตกลงให้นางดารากรณ์ มณฑานุช เป็นผู้เช่าซื้อ เมื่อวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๔๓ โดยแบ่งชำระเป็น ๖๐ งวด (เดือน) ทั้งนี้คู่สัญญาได้กำหนดสิทธิและหน้าที่ตามสัญญาเช่าซื้อให้เป็นสิทธิเฉพาะของผู้เช่าซื้อเท่านั้น เว้นแต่จะได้รับความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากบริษัท อีกทั้งบริษัทเพิ่งทราบความจริงเมื่อประมาณวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ว่ารายนต์ดังกล่าวศาลได้มีคำสั่งริบเมื่อวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๔๖ บริษัทไม่ได้มีส่วนร่วมหรือรู้เห็นเป็นใจหรือปล่อยให้ปล่อยให้มีการนำรายนต์คันดังกล่าวไปใช้ในการกระทำความผิดแต่อย่างใด และได้แย้งคัดค้านการสั่งริบรายนต์คันดังกล่าวว่า มาตรการและบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ ขัดต่อหลักความยุติธรรมตามธรรมชาติ

และขัดต่อหลักการของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ตลอดจนขัดต่อหลักการและกระบวนการพิจารณาที่ควรจะเป็นและชอบด้วยกฎหมายหลายประการ คือ บริษัทเป็นเจ้าของที่แท้จริงในรถยนต์คันดังกล่าวไม่มีส่วนรู้เห็นเป็นใจกับการกระทำความผิดของจำเลย และรถยนต์คันดังกล่าวไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ แต่อย่างไรก็ดี ขณะกระทำความผิดรถยนต์คันดังกล่าวยังเป็นกรรมสิทธิ์ของบริษัทและผู้เช่าซื้อยังมีภาระหน้าที่ตามสัญญาเช่าซื้อในการชำระค่าเช่าซื้อตามงวดที่ตกลงกันไว้ ซึ่งเมื่อบริษัททราบเรื่องการประวัตินิติสัญญา จึงได้มีหนังสือขอบอกเลิกสัญญาถึงนางดารารัตน์ มณฑานุช และผู้ค้าประกันเมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๔๗ อันเป็นการใช้สิทธิโดยสุจริต ดังนั้น การริบรถยนต์คันดังกล่าวของบริษัทเป็นการขัดต่อหลักการลงโทษบุคคลในทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒ ประกอบกับรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๒ บริษัทไม่เคยทราบหรือทราบเลยว่าพนักงานอัยการมีคำสั่งฟ้องและยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลสั่งริบรถยนต์ของบริษัทเนื่องจากพนักงานอัยการ หรือเลขานุการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดหรือเจ้าหน้าที่ไม่เคยแจ้งให้บริษัททราบ ทั้งที่ปรากฏหลักฐานตามคู่มือจดทะเบียนรถยนต์ว่าบริษัทเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในรถยนต์คันดังกล่าว และมีได้รู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดแต่อย่างไร เนื่องจากบริษัทประกอบธุรกิจดังกล่าวและมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันทั่วไป จึงไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๒๘ รวมทั้งไม่เคยทราบว่าพนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องนี้เพื่อขอให้สั่งริบรถยนต์ของบริษัทเนื่องจากไม่เคยทราบว่ามีการประกาศในหนังสือพิมพ์รายวันที่มีการจำหน่ายในกรุงเทพมหานครแต่อย่างไร บริษัทจึงไม่อาจใช้สิทธิคัดค้านกรณีที่พนักงานอัยการมีคำขอตามกฎหมายให้ศาลอาญาริบรถยนต์ของบริษัทได้ แต่เพียงทราบถึงเหตุดังกล่าวเมื่อศาลมีคำสั่งให้ริบไปแล้ว ดังนั้น จึงถือว่ากระบวนการที่พนักงานอัยการยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งริบรถยนต์ของบริษัท เป็นการดำเนินการและดำเนินกระบวนการที่ไม่ชอบไม่ให้โอกาสโต้แย้งคัดค้านอันเป็นการขัดต่อหลักความยุติธรรมตามธรรมชาติ และหลักการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียและผู้สุจริตได้รับความคุ้มครองสิทธิของตนตามกฎหมาย

มาตรการริบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ เป็นบทบัญญัติที่ขัดต่อหลักความเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ ที่มุ่งคุ้มครอง

สิทธิของบุคคลในทางทรัพย์สิน ดังนั้น การที่จะริบทรัพย์สินหรือยึดเอาทรัพย์สินของบุคคลผู้สุจริต ซึ่งไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำทุจริตหรือรู้เห็นเป็นใจในการนำทรัพย์สินไปใช้ในการกระทำความผิด ย่อมเป็นการไม่ชอบด้วยบทบัญญัติดังกล่าว นอกจากนี้ การที่กฎหมายดังกล่าวกำหนดให้ศาลมีคำสั่ง ริบทรัพย์สินของบริษัท ถือว่าเป็นการลงโทษทางอาญาตามกฎหมาย ทั้งที่บริษัทไม่ได้กระทำความผิด หรือมีส่วนร่วมรู้เห็นในการกระทำความผิด หรือรู้เห็นเป็นใจในการนำทรัพย์สินของบริษัทไปใช้ในการกระทำความผิด หรือปล่อยปละละเลยให้มีการใช้ทรัพย์สินดังกล่าวในการกระทำความผิด การที่กฎหมายกำหนดให้มีการริบทรัพย์สินของบริษัท ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด จึงเป็นการขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓ ด้วย อีกทั้งกระบวนการเกี่ยวกับการร้องขอให้มีการตั้งริบทรัพย์สินและกระบวนการริบทรัพย์สินตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติ มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ เห็นได้ชัดแจ้งว่า เป็นกระบวนการที่ไม่เป็นไปตามหลักการ หรือกระบวนการพิจารณาที่ชอบด้วยกฎหมายและความยุติธรรมตามธรรมชาติ และหลักการตามรัฐธรรมนูญ เพราะฉะนั้น พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ จึงเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ เป็นอันใช้บังคับ ไม่ได้ตามมาตรา ๖ ประกอบมาตรา ๔ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ และไม่อาจมีคำสั่งริบรถยนต์ของบริษัท ตามกฎหมายได้ รวมทั้งคำสั่งริบรถยนต์ไม่มีผลบังคับตามกฎหมาย

พนักงานอัยการยื่นคำร้องคัดค้านการขอคืนของกลางของนางดารารัตน์ มณฑานูช และบริษัท จีอี แคปิตอล ออโต้ ลีส จำกัด (มหาชน) ต่อศาลอาญา ว่า ที่ศาลอาญามีคำสั่งให้ริบรถยนต์ คันหมายเลขทะเบียน ลข - ๙๘๔๘ กรุงเทพมหานคร เป็นการชอบแล้ว เนื่องจากรถยนต์ดังกล่าว เป็นทรัพย์สินที่ใช่เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยถูกยึดเป็นของกลาง ในคดีที่ได้เป็นโจทก์ยื่นฟ้องนายวิระพล หรือกล้วย เปี่ยมสัจจร เป็นจำเลยต่อศาล เป็นคดีอาญาหมายเลขดำ ที่ ย. ๔๒๙๕/๒๕๔๖ ฐานมียาเสพติดให้โทษประเภท ๑ (เมทแอมเฟตามีน) ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย โดยฝ่าฝืนต่อกฎหมาย และจำเลยรับสารภาพ ศาลมีคำพิพากษาลงโทษจำคุก ๒ ปี ปรับ ๒๐๐,๐๐๐ บาท เมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๔๖ ตามคดีอาญาหมายเลขแดงที่ ย. ๔๓๐๘/๒๕๔๖ การยื่นคำร้องของ นางดารารัตน์ มณฑานูช และบริษัท จีอี แคปิตอล ออโต้ ลีส จำกัด (มหาชน) เป็นการใช้สิทธิ

ยื่นคำร้องขอให้ศาลริบรณต์ของกลางคันดังกล่าว ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ ซึ่งเป็นกฎหมายพิเศษที่มีเจตนารมณ์ในการป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ริบทรัพย์สินที่เอื้ออำนวยและที่ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ความสะดวกหรือให้ได้ผลการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ให้ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดต่อไป ซึ่งศาลได้นัดไต่สวนโดยได้ดำเนินการตามขั้นตอนบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวครบถ้วน ได้ประกาศหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกัน เพื่อให้บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินยื่นคำร้องเข้ามาในคดีก่อนที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง แต่ปรากฏว่า นางดารารัตน์ มณฑานุช ซึ่งเป็นพี่สาวของจำเลย และบริษัท จีอี แคปปิตอล ออโต้ ลิส จำกัด (มหาชน) ผู้ให้เช่าซื้อเป็นนิติบุคคลที่ดำเนินกิจการให้เช่าซื้อรถยนต์มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันทั่วไป และยอมทราบประกาศของศาลแล้ว กลับมิได้ยื่นคำร้องคัดค้านเมื่อพ้นกำหนด ๓๐ วัน นับแต่วันที่ประกาศในหนังสือพิมพ์ หรือก่อนศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สิน การที่ผู้ร้องทั้งสองมายื่นคำร้องขอคืนของกลางเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาตามมาตรา ๓๐ วรรคสอง แล้ว จึงไม่มีสิทธิยื่นคำร้องขอคืนรณต์ของกลางที่ศาลมีคำสั่งริบดังกล่าวแล้วแต่อย่างใด และไม่อาจใช้สิทธิขอคืนของกลางตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖ ได้ พระราชบัญญัติดังกล่าวเป็นกฎหมายพิเศษเพื่อประโยชน์แห่งการต่อสู้กับสงครามยาเสพติดซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ของประเทศชาติขณะนี้ ในการจะร่วมกันปราบปรามขบวนการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดอันเป็นความผิดสากล เป็นกฎหมายที่มุ่งคุ้มครองบุคคลและความมั่นคงของประเทศ มิได้ขัดต่อกฎหมายและรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ตามที่บริษัท จีอี แคปปิตอล ออโต้ ลิส จำกัด (มหาชน) กล่าวอ้าง ดังนั้น การพิจารณาคดีและคำสั่งศาลอาญาในคดีนี้ จึงชอบด้วยกระบวนการพิจารณาตามกฎหมายและหลักแห่งการคุ้มครองสิทธิของบุคคลแล้ว

ศาลอาญาได้ไต่สวนคำร้องขอคืนของกลางดังกล่าวแล้วเมื่อวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๔๗ นางดารารัตน์ มณฑานุช แถลงว่า ไม่ติดใจขอคืนรณต์ของกลางที่ศาลอาญามีคำสั่งริบให้ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอีกต่อไป เนื่องจากถูกยกเลิกสัญญาเช่าซื้อและผู้ให้เช่าซื้อได้ยื่นคำร้องขอคืนรณต์ดังกล่าวเข้ามาในคดีแล้ว และขอถอนคำร้องฉบับลงวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ศาลอาญาได้อนุญาตให้ถอนคำร้องและงัดไต่สวนพร้อมมีคำสั่งจำหน่ายคดีหมายเลขคำที่ กย. ๕/๒๕๔๗ ออกจากสารบบความ

บริษัท จีอี แคมปีตอล ออโต้ ลีส จำกัด (มหาชน) ได้แถลงขอให้ศาลอาญาส่งปัญหาให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ตามคำร้องขอคืนของกลางฉบับลงวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๔๗

พนักงานอัยการแถลงขอให้ศาลอาญาวินิจฉัยปัญหาตามที่ไต่ขึ้นคัดค้านการขอคืนของกลางไว้เสียก่อนว่า ผู้ขอคืนของกลางไม่มีสิทธิยื่นคำร้องตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่

ศาลอาญาเห็นว่า คู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ทั้งเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดี และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น กรณีจึงต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ส่วนบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๑ ที่คู่ความร้องขอให้ส่งไปให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยด้วยนั้น เนื่องจากมิใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่จะใช้บังคับแก่คดี ประกอบกับศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำวินิจฉัยไว้แล้ว จึงไม่ส่งไปให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยในประเด็นดังกล่าว และมีคำสั่งให้รอการพิจารณาคดีไว้ชั่วคราวแล้วส่งเรื่องไปให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญตรวจคำร้องแล้ว มีคำสั่งให้รับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนด ศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๑๒ และรับไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ และแจ้งให้สำนักงานศาลยุติธรรมเพื่อแจ้งศาลอาญาทราบและเพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณา ศาลรัฐธรรมนูญ ได้มีคำสั่งให้นายกรัฐมนตรีในฐานะผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแจ้งเป็นหนังสือต่อศาลรัฐธรรมนูญในประเด็นตามคำร้อง

นายกรัฐมนตรีได้มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ทำหนังสือชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญ สรุปได้ว่า มาตรา ๓๐ วรรคสอง กำหนดให้ศาลประกาศ ในหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกัน เพื่อให้บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็น เจ้าของทรัพย์สินยื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง แต่มิได้กำหนดให้แจ้ง ให้ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินทราบโดยตรง เนื่องด้วยทรัพย์สินที่จะขอให้ศาลมีคำสั่งริบตามมาตรา ๓๐ เป็นทรัพย์สินของกลางในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่จำเลยใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด การดำเนินการร้องขอให้ศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินดังกล่าวจะต้องดำเนินการสอบสวนโดยพนักงาน สอบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งขั้นตอนการสอบสวนของพนักงานสอบสวนจะต้องดำเนินการ รวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิด ดังนั้น เมื่อได้มีการยึดสิ่งของใด ใดไว้เป็นของกลางในคดี พนักงานสอบสวนจะต้องรวบรวมหลักฐานทุกชนิดเท่าที่สามารถจะทำได้ เพื่อประสงค์ให้ทราบข้อเท็จจริงและพฤติกรรมต่าง ๆ อันเกี่ยวกับความผิดนั้น เพื่อพิสูจน์ให้เห็นความผิด ซึ่งเป็นไปตามหลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในลักษณะของการสอบสวน โดยแจ้งให้เจ้าของหรือ ผู้เกี่ยวข้องที่ปรากฏตามหลักฐานมาให้การในสำนวนคดีอาญา จึงทำให้เจ้าของหรือผู้เกี่ยวข้องกับทรัพย์สิน ของกลางนั้นได้ทราบหรือรู้ว่าทรัพย์สินนั้นถูกยึดในคดีความผิดนั้น และการประกาศหนังสือพิมพ์ ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกันก็เป็นวิธีการหนึ่ง เพื่อให้บุคคลซึ่งอาจอ้างเป็นเจ้าของ ทรัพย์สินรวมทั้งผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินทราบอีกทางหนึ่ง ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินซึ่งแม้ว่ามีชื่อทางทะเบียน ย่อมทราบจากการสอบสวนของพนักงานสอบสวนเช่นเดียวกับคดีอาญาปกติอยู่แล้ว จึงเป็นเหตุผล ที่กฎหมายมิได้กำหนดให้แจ้งผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินทราบโดยตรงอีกครั้งหนึ่งอันจะเป็นการซ้ำซ้อน กับขั้นตอนในการดำเนินคดีอาญาข้างต้น กรณีมาตรา ๓๐ วรรคสี่ บัญญัติห้ามมิให้นำประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖ มาใช้บังคับ เนื่องด้วยเหตุผลว่า การดำเนินการขอให้ศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินของกลาง ตามมาตรา ๓๐ มีการสอบสวนโดยพนักงานสอบสวนซึ่งผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินควรจะต้องทราบว่าทรัพย์สิน ของตนถูกยึดเป็นของกลางในคดีความผิดเกี่ยวกับการกระทำความผิดและจะต้องถูกศาลมีคำสั่งริบอยู่แล้ว และการกำหนดให้มีการประกาศในหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกัน ซึ่งเป็นขั้นตอนในการให้สิทธิแก่เจ้าของทรัพย์สินหรือผู้อ้างเป็นเจ้าของทรัพย์สินอีกขั้นตอนหนึ่ง เช่นเดียวกับการให้สิทธิตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖ เพียงแต่นำมากำหนดให้สิทธิเสียก่อน ศาลจะมีคำพิพากษาหรือมีคำสั่ง จึงมิได้ละเมิดสิทธิของเจ้าของทรัพย์สินตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา

แต่กลับเป็นการคำนึงถึงสิทธิของเจ้าของทรัพย์สินมากกว่าที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา กล่าวคือ แทนที่จะให้เจ้าของทรัพย์สินทราบเองแล้วมาร้องขอคืน กลับกำหนดให้มีการประกาศในหนังสือพิมพ์ ซึ่งทำให้ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินหรือผู้อาจอ้างเป็นเจ้าของทรัพย์สินมีโอกาสทราบว่าทรัพย์สินของตน กำลังถูกดำเนินคดีอยู่มากกว่าตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๖ การนำมาตรา ๑๖ มาใช้บังคับจะทำให้กระบวนการพิจารณาช้าซ้อน และเพิ่มจำนวนคดีในชั้นศาลเป็นภาระแก่ทุกฝ่าย และการดำเนินการริบทรัพย์สินของกลางตามมาตรา ๓๐ เมื่อศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินให้ตกเป็นของกองทุนแล้วจะต้องดำเนินการบริหารจัดการทรัพย์สินของกองทุนเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ซึ่งรวมถึงการนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาด หากนำมาตรา ๑๖ มาบังคับใช้ ทรัพย์สินก็ไม่อาจจะตกเป็นของกองทุนโดยเด็ดขาดตามผลของคดี ซึ่งจะเกิดความยุ่งยากและขัดข้องในการจัดการทรัพย์สิน ไม่ว่าจะจัดการด้วยการขายทอดตลาดหรือจำหน่ายโดยวิธีอื่น ซึ่งทำให้การบังคับใช้กฎหมายขาดประสิทธิภาพ

คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ต่อมาได้มีการตรารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๕ ขึ้น โดยมาตรา ๓๕ กำหนดให้บรรดาการใดที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญหรือเมื่อมีปัญหาว่ากฎหมายใด ขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ ให้เป็นอำนาจของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ

คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ได้มีการตรารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ ขึ้นไว้ให้ใช้แทนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ โดยมาตรา ๓๐๐ วรรคหนึ่ง วรรคสามและวรรคสี่ บัญญัติให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ เป็นศาลรัฐธรรมนูญ และให้บทบัญญัติมาตรา ๓๕ วรรคสอง วรรคสามและวรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ ยังคงมีผลใช้บังคับต่อไปจนกว่าจะมีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญขึ้นใช้บังคับ โดยบรรดาคดีหรือการใดที่อยู่ในระหว่างดำเนินการของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญให้ศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการต่อไป ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคำร้องนี้ได้

บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

มาตรา ๓๐ “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม”

มาตรา ๓๒ “บุคคลจะไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่จะได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลา ที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิด และกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลา ที่กระทำความผิดมิได้”

มาตรา ๓๓ “ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้”

มาตรา ๔๘ “สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

การสืบมรดกย่อมได้รับความคุ้มครองสิทธิของบุคคลในการสืบมรดกย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ”

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

มาตรา ๓๐ “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม”

มาตรา ๓๕ “บุคคลไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่ได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลา ที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษ ที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลา ที่กระทำความผิดมิได้

ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็น ผู้กระทำความผิดมิได้”

มาตรา ๔๑ “สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตแห่งสิทธิและ การจำกัดสิทธิเช่นนี้ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

การสืบมรดกย่อมได้รับความคุ้มครอง สิทธิของบุคคลในการสืบมรดกย่อมเป็นไปตามที่กฎหมาย บัญญัติ”

ประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลจักต้องรับโทษในทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำการ อันกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำ ความผิดนั้นต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย”

มาตรา ๓๖ บัญญัติว่า “ในกรณีศาลสั่งรับทรัพย์สินตามมาตรา ๓๓ หรือมาตรา ๓๔ ไปแล้ว หากปรากฏในภายหลังโดยคำเสนอของเจ้าของที่แท้จริงว่า เป็นเจ้าของแท้จริงมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วย ในการกระทำความผิด ก็ให้ศาลสั่งให้คืนทรัพย์สิน ถ้าทรัพย์สินนั้นยังคงมีอยู่ในความครอบครองของ เจ้าพนักงาน แต่คำเสนอของเจ้าของที่แท้จริงนั้นจะต้องกระทำต่อศาลภายในหนึ่งปีนับแต่วันคำพิพากษา ถึงที่สุด”

พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔

มาตรา ๒๗ “เมื่อพนักงานอัยการมีคำสั่งฟ้องและทรัพย์สินที่คณะกรรมการมีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดตามมาตรา ๒๒ เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ก็ให้พนักงาน อัยการยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลสั่งรับทรัพย์สินนั้น โดยจะยื่นคำร้องไปพร้อมกับคำฟ้องหรือในเวลาใด ๆ ก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาก็ได้ แต่ถ้ามีเหตุอันสมควรแสดงได้ว่าไม่สามารถยื่นคำร้องก่อนศาลชั้นต้น มีคำพิพากษา จะยื่นคำร้องภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาก็ได้ เว้นแต่จะมีคำพิพากษา ถึงที่สุดให้ยกฟ้อง

ในกรณีที่มีทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเพิ่มเติมอีกให้ยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลริบทรัพย์สินนั้นภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษา เว้นแต่มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้อง”

มาตรา ๒๘ “เมื่อศาลสั่งรับคำร้องของพนักงานอัยการตามมาตรา ๒๗ แล้ว ให้ศาลสั่งให้ประกาศในหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกัน เพื่อให้ผู้ซึ่งอาจอ้างเป็นเจ้าของทรัพย์สินมายื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีก่อนคดีถึงที่สุด ในกรณีที่มีหลักฐานว่าผู้ใดอาจอ้างเป็นเจ้าของทรัพย์สินได้ก็ให้เลขาธิการมีหนังสือแจ้งให้ผู้นั้นทราบเพื่อใช้สิทธิดังกล่าว โดยแจ้งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับตามที่อยู่ครั้งหลังสุดของผู้นั้นเท่าที่ปรากฏหลักฐานในสำนวนการสอบสวน

ค่าใช้จ่ายในการประกาศและในการแจ้ง ให้จ่ายจากเงินของกองทุน”

มาตรา ๓๐ “บรรดาเครื่องมือ เครื่องใช้ ยานพาหนะ เครื่องจักรกล หรือทรัพย์สินอื่นใดที่ใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้ริบเสียทั้งสิ้นไม่ว่าจะมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่ก็ตาม

ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลที่พิจารณาคดีนั้น เพื่อขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง และเมื่อศาลรับคำร้องแล้วให้ศาลสั่งให้ประกาศในหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกัน เพื่อให้บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินมายื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ทั้งนี้ ไม่ว่าในคดีดังกล่าวจะปรากฏตัวบุคคลซึ่งอาจเชื่อได้ว่าเป็นเจ้าของหรือไม่ก็ตาม

ค่าใช้จ่ายในการประกาศ ให้จ่ายจากเงินของกองทุน

ในกรณีที่ไม่มีผู้ใดอ้างตัวเป็นเจ้าของก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งหรือในกรณีที่ปรากฏเจ้าของ แต่เจ้าของไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าตนไม่มีโอกาสทราบ หรือไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการกระทำความผิดและจะมีการนำทรัพย์สินดังกล่าวไปใช้ในการกระทำความผิด หรือได้ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิด หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด ให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินดังกล่าวได้เมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่เริ่มประกาศในหนังสือพิมพ์รายวันตามวรรคสอง และในกรณีนี้มีให้นำมาตรา ๓๖ แห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับ”

ปัญหาว่าพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ หรือไม่ นั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ (เดิมบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐) บัญญัติเรื่องบุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน และไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล และมาตรา ๓๕ วรรคสองและวรรคสาม (เดิมบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๓) บัญญัติเรื่องข้อสันนิษฐานของกฎหมายว่า ในคดีอาญาต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ ส่วนมาตรา ๔๑ (เดิมบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๔๘) เป็นบทบัญญัติที่ให้การรับรองและคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินไว้ว่า สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินได้รับความคุ้มครองจากรัฐธรรมนูญ และบัญญัติเป็นข้อยกเว้นว่า ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิในทรัพย์สินเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติโดยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญได้กำหนดเรื่องขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิไว้ในมาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง ซึ่งเดิมบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๕ เช่นเดียวกันว่า ให้กระทำได้เฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น แต่จะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้ บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันในมาตรา ๓๐ มาตรา ๓๕ วรรคสองและวรรคสาม และมาตรา ๔๑ ดังกล่าว จึงเป็นบทบัญญัติที่มีหลักเกณฑ์และสาระสำคัญที่ให้การรับรองและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลและทรัพย์สินอย่างเดียวกันกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘

เมื่อปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญอันเป็นมูลเหตุในการยื่นคำร้องนี้เกิดขึ้นในระหว่างการใช้บังคับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และในการพิจารณาถึงประเด็นความชอบด้วยรัฐธรรมนูญตามคำร้องในคดีนี้ว่า บทบัญญัติในมาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ หรือไม่ แม้ศาลจะต้องใช้บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าวมาประกอบการพิจารณาก็ตาม แต่เมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้ถูกยกเลิกไปแล้ว และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ มีบทบัญญัติที่ให้การรับรองและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลและทรัพย์สินไว้ในมาตรา ๓๐ มาตรา ๓๕ และมาตรา ๔๑ โดยมีหลักเกณฑ์และสาระสำคัญอย่างเดียวกันกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ จึงเป็นกรณีที่กฎหมายซึ่งศาลใช้ขณะพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดคดีแตกต่างจากกฎหมายในขณะเกิดมูลเหตุในการยื่นคำร้องนี้ ดังนั้น การพิจารณาถึงความชอบด้วยรัฐธรรมนูญในขณะศาลพิจารณาคดีตามคำร้องนี้ ศาลขอที่จะนำรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาใช้ในการวินิจฉัยชี้ขาดคดี

พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มีเจตนารมณ์เพื่อคุ้มครองประโยชน์ส่วนรวม ได้แก่ ความสงบสุขเรียบร้อยของสังคม ความปลอดภัยมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สินของคนในสังคมให้รอดพ้นจากการลักลอบค้ายาเสพติด จึงถือเป็นอาชญากรรมที่ก่อให้เกิดภัยคุกคามอย่างร้ายแรงต่อสุขภาพและสวัสดิภาพของมนุษย์ และเกิดผลเสียหายทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรมและการเมืองของสังคม รวมทั้งเป็นภัยอันตรายต่อมวลมนุษยชาติ ซึ่งจำต้องให้ความเอาใจใส่อย่างยิ่งและให้ความสำคัญในลำดับสูงสุดในการปราบปราม พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้กำหนดมาตรการสำคัญเพื่อตัดวงจรการลักลอบค้ายาเสพติด ด้วยการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของกลุ่มบุคคลบางกลุ่มซึ่งรัฐมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าทรัพย์สินของกลุ่มบุคคลนั้นเป็นทรัพย์สินที่ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและถึงขนาดที่รัฐมีความจำเป็นต้องจำกัดสิทธิและเสรีภาพด้วยการริบทรัพย์สินของกลุ่มบุคคลดังกล่าว ซึ่งเป็นมาตรการที่จำเป็นเพื่อปกป้องสังคมในระดับรัฐ และป้องกันมิให้เกิดผลกระทบต่อส่วนรวมในระดับกว้าง และให้เป็นไปตามพันธะในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท (United Nations Convention Against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances) ซึ่งรับเอาโดยที่ประชุมเต็มคณะครั้งที่ ๖ เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๘๘ โดยอนุสัญญาดังกล่าวได้กำหนดไว้ในข้อ ๕ วรรคหนึ่งว่า “แต่ละภาคีจะต้องรับเอามาตรการตามที่จำเป็นเพื่อให้ภาคีสามารถริบทรัพย์สินดังต่อไปนี้... (ข) ยาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท วัสดุและอุปกรณ์ หรือเครื่องมืออื่นซึ่งได้ใช้หรือเจตนาจะใช้ในลักษณะใด ๆ ในการกระทำความผิดที่บัญญัติไว้ตามข้อสาม วรรคหนึ่ง” เมื่อประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิกอยู่จึงต้องผูกพันตามพันธะในอนุสัญญาดังกล่าว อีกทั้งความในข้อ ๕ วรรคหนึ่ง (ข) ก็เป็นมาตรการที่นานาประเทศต้องให้ความร่วมมือในการกำหนดมาตรการที่จำเป็นเพื่อดำเนินการ

ริบทรัพย์สินที่ใช้หรือเจตนาจะใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งเป็นมาตรการที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งขุดเพื่อปราบปรามการลักลอบค้ายาเสพติดให้ลดน้อยลงหรือหมดไป อันเป็นผลประโยชน์ระหว่างประเทศที่จะได้รับจากความร่วมมือกันกำหนดมาตรการเพื่อปราบปรามการลักลอบค้ายาเสพติดให้หมดไปในที่สุด ดังนั้น ประเทศไทยจึงได้รับเอามาตรการตามที่จำเป็นดังกล่าวเพื่อตรากฎหมายให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญและระบบกฎหมายของไทย เพื่อให้อำนาจริบทรัพย์สินซึ่งเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ ยานพาหนะ เครื่องจักรกล หรือทรัพย์สินอื่นใดที่ใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เช่นเดียวกับนานาอารยประเทศ

สำหรับปัญหาที่ว่า บทบัญญัติในมาตรา ๓๐ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบัน มาตรา ๔๑ หรือไม่ นั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๑ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ” บทบัญญัติในมาตรา ๔๑ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติที่ว่าด้วยการรับรองสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินซึ่งรัฐธรรมนูญให้การรับรองและคุ้มครอง แต่ขอบเขตแห่งการใช้สิทธิและการจำกัดสิทธินั้น รัฐธรรมนูญยอมให้มีการจำกัดได้แต่ต้องเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติเท่านั้น โดยรัฐธรรมนูญมอบอำนาจให้รัฐตรากฎหมายขึ้นมาเพื่อกำหนดขอบเขตแห่งการใช้สิทธิและการจำกัดสิทธินั้น ภายใต้เงื่อนไขที่ว่าจะต้องกำหนดขอบเขตการใช้สิทธิและการจำกัดสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินเท่าที่จำเป็นและไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธินั้น ในส่วนของพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ ได้กำหนดหลักเกณฑ์และขั้นตอนการคุ้มครองสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ เพื่อให้เจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติงานใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการพิจารณาถึงตัวทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดซึ่งต้องเข้าเกณฑ์ที่ว่า ต้องมีเหตุอันควรสงสัย หรือมีเหตุอันควรเชื่อบนพื้นฐานความเชื่ออย่างสมเหตุสมผล ในการเริ่มกระบวนการริบทรัพย์สิน บทบัญญัติเกี่ยวกับการดำเนินการริบทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดินดังกล่าวยังวางมาตรการในการตรวจสอบและคานการใช้อำนาจอย่างเป็นระบบ โดยให้ศาลซึ่งเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการที่มีความเป็นกลาง มีความเป็นอิสระ เป็นผู้ตรวจสอบการใช้อำนาจของฝ่ายบริหาร เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามกฎหมาย อีกทั้งยังมีมาตรการคุ้มครองทรัพย์สินของบุคคลที่สามซึ่งเป็นเจ้าของทรัพย์สินดังกล่าว ด้วยการให้สิทธิยื่นคำร้องเข้ามาในคดีเพื่อพิสูจน์ว่าตนไม่มีโอกาสทราบหรือไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการกระทำความผิด และจะมีการนำทรัพย์สินดังกล่าว

ไปใช้ในการกระทำความผิด หรือได้ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิด หรือมิไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด

เมื่อพิจารณาขอบเขตการใช้สิทธิและการจำกัดสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน มาตรา ๒๕ ซึ่งให้อำนาจแก่รัฐในการตรากฎหมายจำกัดสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินได้ และเมื่อคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะและการคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินของคนส่วนใหญ่ในสังคม โดยเฉพาะเพื่อประโยชน์ของรัฐและผลประโยชน์สาธารณะซึ่งรวมถึงประชาคมโลก อันเป็นผลประโยชน์ร่วมกันระหว่างรัฐแล้ว เห็นว่า เหตุผลและความจำเป็นที่ต้องจำกัดการใช้สิทธิของบุคคลบางกลุ่มที่ได้ใช้ทรัพย์สินอันกระทำการที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่าเป็นความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ประกอบกับพระราชบัญญัตินี้ได้วางมาตรการดำเนินการยึดหรืออายัดและริบทรัพย์สินอย่างเป็นขั้นตอน และเปิดโอกาสให้เจ้าของทรัพย์สินยื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีเพื่อพิสูจน์หักล้างข้อสันนิษฐานของกฎหมาย อีกทั้งบทบัญญัติของพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ ก็มีได้กำหนดมาตรการบังคับให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินทันที การที่กฎหมายกำหนดการพิสูจน์ให้ฝ่ายเจ้าของทรัพย์สินก็เนื่องมาจากการดำเนินการริบทรัพย์สินดังกล่าวใช้การพิจารณาพยานหลักฐานด้วยเหตุอันควรสงสัย ซึ่งเป็นพื้นฐานความเชื่ออย่างสมเหตุสมผลว่า สมควรริบทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิดหรือใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดหรือมิไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยกำหนดการระในการพิสูจน์ให้เจ้าของทรัพย์สิน ด้วยการให้สิทธิยื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งริบทรัพย์สิน ซึ่งเป็นผลมาจากข้อสันนิษฐานของรัฐที่ว่าหากพนักงานอัยการสามารถนำสืบให้เข้าเงื่อนไขที่ว่า บรรดาเครื่องมือ เครื่องใช้ ยานพาหนะ เครื่องจักรกล หรือทรัพย์สินอื่นใดที่ใช้หรือมิไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ตามมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง แล้ว จึงจะริบทรัพย์สินได้ตามมาตรา ๓๐ วรรคสอง และได้ให้โอกาสเจ้าของทรัพย์สินยื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีก่อนมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ริบทรัพย์สิน โดยมีภาระการพิสูจน์จนปราศจากข้อสงสัยให้เข้าเงื่อนไขตามนัยมาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ภาระการพิสูจน์ตามมาตรา ๓๐ วรรคสี่ จึงไม่ต้องด้วยบทสันนิษฐานทางอาญาของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน มาตรา ๓๕ ที่สันนิษฐานว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด อย่างไรก็ตาม พระราชบัญญัตินี้ก็มีมาตรการอื่น ๆ ที่คุ้มครองเจ้าของรวมถึงบุคคลที่สาม มิให้ได้รับการกระทบกระเทือนเกินความจำเป็น โดยกำหนดขั้นตอนการตรวจสอบ กลั่นกรองของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และให้ศาลเป็นองค์กรตรวจสอบวินิจฉัยข้อเท็จจริง

ของทรัพย์สิน และมีคำสั่งว่าเป็นทรัพย์สินที่ใช้กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและจะให้รับทรัพย์สินนั้นหรือไม่ การที่มาตรา ๓๐ วรรคสี่ กำหนดการพิจารณาพิสูจน์ไปยังเจ้าของทรัพย์สินที่จะต้องนำสืบหักล้างข้อสันนิษฐานให้ได้ว่าตนไม่มีโอกาสทราบ หรือไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการกระทำความผิดและจะมีการนำทรัพย์สินของตนไปใช้ในการกระทำความผิด หรือได้ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดหรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ผู้ที่รู้เห็นข้อเท็จจริงเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้นดีที่สุดในคดีก็คือเจ้าของทรัพย์สินนั้น ซึ่งควรจะมีส่วนช่วยรัฐเพื่อป้องกันการลักลอบค้ายาเสพติด ด้วยการระมัดระวังอย่างเต็มที่เพื่อตัดโอกาสมิให้มีการนำทรัพย์สินของตนไปใช้กระทำความผิดหรือได้ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด การที่จะกำหนดให้การพิจารณาพิสูจน์ในเรื่องนี้เป็นของรัฐย่อมเป็นภาระแก่รัฐ และไม่สอดคล้องกับมาตรการปราบปรามการลักลอบค้ายาเสพติดที่ประสงค์จะปรับปรุงและพัฒนาให้เหมาะสมและเท่าทันต่อการกระทำความผิด ซึ่งมีความซับซ้อนและมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการกระทำความผิดตลอดเวลา และถือเป็นการประกอบอาชญากรรมที่มีความร้ายแรง ก่อให้เกิดปัญหาในการปราบปรามของรัฐ การที่มาตรา ๓๐ วรรคสี่ กำหนดการพิจารณาพิสูจน์ให้เป็นของเจ้าของทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด จึงมีความจำเป็นและเหมาะสมกับมาตรการในการปราบปรามยาเสพติดแล้ว บทบัญญัติในมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ ได้วางหลักการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลเท่าที่จำเป็น และไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพของบุคคลแต่อย่างใด ดังนั้น พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสอง และวรรคสี่ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน มาตรา ๔๑

ปัญหาว่า บทบัญญัติในมาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ขัดต่อรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน มาตรา ๓๕ หรือไม่ นั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า การริบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ เป็นการตัดถอนกรรมสิทธิ์ของผู้เป็นเจ้าของและให้ทรัพย์สินที่รับนั้นตกเป็นของแผ่นดิน ลักษณะและผลของการริบทรัพย์สินจึงเป็นการลงโทษแก่เจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน และถือเป็นโทษทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๘ (๕) เมื่อการริบทรัพย์สินเป็นโทษทางอาญาอย่างหนึ่ง การที่บุคคลผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินจะต้องได้รับโทษริบทรัพย์สินก็ต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิด ซึ่งได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน มาตรา ๓๕ และการที่พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปราม

ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสี่ บัญญัติว่า “ในกรณีที่ไม่มีผู้ใดอ้างตัวเป็นเจ้าของก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งหรือในกรณีที่ปรากฏตัวเจ้าของ แต่เจ้าของไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าตนไม่มีโอกาสทราบ หรือไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการกระทำความผิด และจะมีการนำทรัพย์สินดังกล่าวไปใช้ในการกระทำความผิด หรือได้ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิด หรือมิไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด ให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินดังกล่าวได้เมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่เริ่มประกาศในหนังสือพิมพ์รายวัน” แสดงให้เห็นว่า บทบัญญัติในมาตรา ๓๐ มิได้ลงโทษริบทรัพย์สินโดยปราศจากการกระทำผิดเพราะเมื่อกฎหมายกำหนดเรื่องการพิสูจน์ให้บุคคลที่เป็นเจ้าของหรือผู้ที่อ้างตัวเป็นเจ้าของทรัพย์สินมีหน้าที่พิสูจน์ว่าทรัพย์สินนั้นมีได้ใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือมิไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยให้โอกาสเจ้าของทรัพย์สินนั้นได้ทราบ ด้วยวิธีการประกาศในหนังสือพิมพ์ที่จำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกัน แต่ศาลจะสั่งให้ริบทรัพย์สินดังกล่าวได้ก็ต่อเมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่เริ่มประกาศในหนังสือพิมพ์รายวันแล้ว ซึ่งเป็นระยะเวลาเพียงพอที่จะให้เจ้าของทรัพย์สินยื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ตามนัยมาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติฉบับเดียวกัน และเมื่อเจ้าของทรัพย์สินเข้ามาในคดีแล้ว ก็มีหน้าที่พิสูจน์ให้ได้ว่าตนไม่มีโอกาสทราบหรือไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการกระทำความผิด ศาลจึงจะไม่ริบทรัพย์สิน การริบทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิดหรือใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามมาตรา ๓๐ จึงมิใช่เป็นการริบทรัพย์สินโดยมิได้กระทำผิดตามข้อสันนิษฐานตามที่รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน มาตรา ๓๕ บัญญัติไว้ การที่ศาลจะริบทรัพย์สินตามมาตรา ๓๐ หรือไม่ ปัญหาจึงอยู่ที่ว่า เจ้าของทรัพย์สินได้ยื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ริบทรัพย์สินหรือไม่ และพิสูจน์ได้ตามข้อสันนิษฐานตามที่กฎหมายกำหนดได้หรือไม่ ส่วนบทบัญญัติในมาตรา ๓๐ วรรคสี่ ตอนที่บัญญัติว่า มิให้นำความในมาตรา ๓๖ แห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับ ก็เป็นการจำกัดสิทธิในการโต้แย้งคัดค้าน ซึ่งมีผลสืบเนื่องมาจากบทบัญญัติในมาตรา ๓๐ วรรคสอง ที่บัญญัติให้บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินยื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งตามมาตรา ๓๐ วรรคสอง แล้ว และเมื่อพ้นกำหนดเวลาดังกล่าว เจ้าของทรัพย์สินมิได้ยื่นคำร้องขอเข้ามาในคดี บทบัญญัติในมาตรา ๓๐ วรรคสี่ ตอนที่บัญญัติห้ามยื่นคำร้องขอคืนทรัพย์สิน

ที่ถูกริบได้อีก เมื่อกฎหมายให้สิทธิแก่เจ้าของทรัพย์สินเช่นว่านั้นยื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีเพื่อให้มีโอกาสดำเนินการได้แต่แล้ว แต่เจ้าของทรัพย์สินนั้นมิได้เข้ามาในคดีหรือเข้ามาในคดีแล้ว แต่ไม่อาจพิสูจน์ได้ว่าตนเองไม่มีโอกาสทราบ หรือไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการกระทำความผิดและจะมีการนำทรัพย์สินดังกล่าวไปใช้ในการกระทำความผิด หรือได้ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดหรือมิใช่เพื่อใช้ในการกระทำความผิด จึงต้องถือว่าเจ้าของทรัพย์สินมีความบกพร่องในการป้องกันมิให้มีการนำทรัพย์สินของตนไปใช้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ดังนั้น การริบทรัพย์สินซึ่งเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ ยานพาหนะ เครื่องจักรกล หรือทรัพย์สินอื่นใดที่ใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิด หรือมิใช่เพื่อใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามมาตรา ๓๐ จึงเป็นมาตรการที่เหมาะสมและได้สัดส่วนกับอันตรายที่จะเกิดขึ้นแล้ว และถือเป็นมาตรการเสมือนการลงโทษแก่เจ้าของทรัพย์สินดังกล่าว เพราะเหตุจากการนำทรัพย์สินดังกล่าวไปใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งเป็นภัยร้ายแรงต่อมวลมนุษยชาติ จึงเห็นว่า การริบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ 'ไม่อยู่ในความคุ้มครองของหลักประกันสิทธิในทรัพย์สินตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน มาตรา ๔๑ และสอดคล้องกับเจตนารมณ์และบทบัญญัติของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ซึ่งรับเอาโดยที่ประชุมเต็มคณะ เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๗๘ ข้อ ๕ วรรคหนึ่ง (ข) แล้ว ดังนั้น บทบัญญัติในมาตรา ๓๐ วรรคสอง และวรรคสี่ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕

ข้อเท็จจริงตามที่ผู้ร้องโต้แย้งในคดีตามคำร้องนี้เป็นกรณีการกระทำที่เกิดขึ้นหลังจากพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ ใช้บังคับแล้ว บทบัญญัติในมาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวจึงมิใช่เป็นการเลือกปฏิบัติต่อบุคคล และมีใช่เป็นเรื่องการจำกัดสิทธิในทรัพย์สินตามคำโต้แย้งของผู้ร้องแต่อย่างใด การที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ถูกยกเลิกไปแล้ว และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๕ วรรคสองและวรรคสาม และมาตรา ๔๑ เป็นบทบัญญัติที่ทำให้การรับรองสิทธิเสรีภาพและทรัพย์สินของบุคคลโดยมีหลักเกณฑ์และสาระสำคัญอย่างเดียวกันกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๗ และมีผลใช้บังคับขณะศาลพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดคดีตามคำร้องนี้ ดังนั้น จึงเห็นว่า พระราชบัญญัติ

มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสอง และวรรคสี่ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๕ และมาตรา ๔๑ ซึ่งใช้บังคับขณะศาลพิจารณาและวินิจฉัยชี้ขาดคดีนี้แต่อย่างใด

ด้วยเหตุผลที่ได้วินิจฉัยข้างต้น จึงเห็นว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๕ และมาตรา ๔๑

ศาสตราจารย์ ดร. อักษราทร จุฬารัตน

รองประธานศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายกิตติศักดิ์ กิติคุณไพโรจน์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๕๗/๒๕๔๗

วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๕๑

เรื่อง ศาลอาญาส่งคำโต้แย้งของผู้ร้องขอคืนของกลาง (บริษัท จีอี แคปปิตอล ออโต้ ลีส จำกัด (มหาชน)) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๔ กรณีพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ หรือไม่

ศาลอาญาส่งคำโต้แย้งของบริษัท จีอี แคปปิตอล ออโต้ ลีส จำกัด (มหาชน) ผู้ร้องขอคืนของกลาง ในคดีอาญาหมายเลขแดงที่ ม. ๑๔๓/๒๕๔๖ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๔ ว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ หรือไม่ ข้อเท็จจริงสรุปได้ว่า พนักงานอัยการสำนักงานอัยการสูงสุดยื่นฟ้องนายวิระพล หรือกล้วย เปี่ยมตัณจร ต่อศาลอาญา เป็นคดีหมายเลขดำที่ ข. ๔๒๗๕/๒๕๔๖ ฐานมียาเสพติดให้โทษประเภท ๑ (เมทแอมเฟตามีน) จำนวน ๑๕๐ เม็ด น้ำหนัก ๑๗.๘๖๐ กรัม ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายโดยฝ่าฝืนต่อกฎหมาย ต่อมา พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลอาญามีคำสั่งริบถอนคดีหมายเลขทะเบียน ลข-๑๘๔๘ กรุงเทพมหานคร และโทรศัพท์มือถือหมายเลข ๐๖-๐๕๒๖๐๑๔ ซึ่งเจ้าพนักงานยึดเป็นของกลางในคดีดังกล่าวให้ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ โดยอ้างว่าจำเลยใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และเพื่อเป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดดังกล่าว

ศาลอาญาประกาศหนังสือพิมพ์ตามกฎหมายแล้วไม่มีผู้คัดค้าน จึงทำการไต่สวนคำร้องและมีคำสั่งวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๔๖ ให้ของกลางดังกล่าวตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ ตามคดีหมายเลขคำที่ ม.๗๕/๒๕๔๖ หมายเลขแดงที่ ม.๑๔๓/๒๕๔๖

นางดารารัตน์ มณฑานุช ผู้เข้าชื่อและครอบครองรถยนต์ของกลางยื่นคำร้อง ขอคืนรถยนต์ของกลาง เป็นคดีหมายเลขคำที่ กย.๕/๒๕๔๗

บริษัท จีอี แคปปิตอล ออโต้ ลีส จำกัด (มหาชน) ผู้ให้เช่าซื้อรถยนต์ของกลาง ยื่นคำร้องขอคืนรถยนต์ของกลางคันเดียวกันโดยอ้างว่า เป็นเจ้าของและไม่ได้มีส่วนร่วมหรือรู้เห็นเป็นใจหรือปล่อยให้ปล้นขโมยให้นำรถยนต์คันดังกล่าวไปใช้ในการกระทำความผิด มาตรการริบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ เป็นบทบัญญัติที่ขัดต่อหลักความเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๔๘ ที่คุ้มครองสิทธิของบุคคลในทางทรัพย์สิน อีกทั้งกระบวนการเกี่ยวกับการร้องขอให้มีการสั่งริบทรัพย์สินและกระบวนการริบทรัพย์สินตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ ไม่เป็นไปตามหลักการหรือกระบวนการที่ชอบด้วยกฎหมายและความยุติธรรมตามธรรมชาติ และหลักการตามรัฐธรรมนูญ เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ ใช้บังคับไม่ได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ ประกอบมาตรา ๔ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๙ และการริบรถยนต์คันดังกล่าวยังขัดต่อหลักการลงโทษบุคคลในทางอาญา ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒ ประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๒

พนักงานอัยการยื่นคำร้องคัดค้านว่าพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ เป็นกฎหมายพิเศษที่มีเจตนารมณ์ในการป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เพื่อประโยชน์ในการต่อสู้กับสงครามยาเสพติดซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ของประเทศชาติขณะนี้ โดยมุ่งจะปราบปรามขบวนการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดอันเป็นความผิดสากล และมุ่งคุ้มครองบุคคลและความมั่นคงของประเทศ มิได้ขัดต่อกฎหมายและรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พุทธศักราช ๒๕๔๐ การพิจารณาคดีและคำสั่งของศาลอาญาขอปิดด้วยกระบวนการพิจารณาตามกฎหมาย และหลักแห่งการคุ้มครองสิทธิของบุคคล ผู้ขอคืนของกลางทั้งสองมิได้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในรถยนต์ และผู้ขอคืนของกลางทั้งสองผู้เห็นเป็นใจในการทำความผิดของจำเลย โดยยื่นคำร้องขอคืนของกลาง เพื่อประโยชน์ของจำเลย ทั้งเจตนาใช้สิทธิทางศาลโดยไม่สุจริต

ระหว่างพิจารณาของศาลอาญา นางคาราภรณ์ขอถอนคำร้อง ศาลอาญาอนุญาต ส่วนบริษัท จีอี แคปปิตอล ออโต้ ลีส จำกัด (มหาชน) ขอให้ศาลอาญาส่งปัญหาว่าบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติ มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ หรือไม่ ให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ศาลอาญาเห็นว่า กรณีจึงต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ให้ส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญ พิจารณาวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับ ยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ หรือไม่ ส่วนบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติมาตรการ ในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๑ มิใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่จะใช้บังคับแก่คดีประกอบกับศาลรัฐธรรมนูญเคยมีคำวินิจฉัย ไว้แล้ว จึงไม่ส่งไปให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย และมีคำสั่งให้รอการพิจารณาคดีไว้ชั่วคราว

ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งให้รับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณา ของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๑๒ และรับไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ หลังจากนั้นได้มีคำสั่งให้นายกรัฐมนตรีในฐานะผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปราม ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแจ้งเป็นหนังสือต่อศาลรัฐธรรมนูญในประเด็น ตามคำร้อง

นายกรัฐมนตรียมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดทำหนังสือ ซึ่งแจ้งต่อศาลรัฐธรรมนูญ สรุปได้ว่า การที่พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิด เกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสอง กำหนดให้ศาลประกาศในหนังสือพิมพ์ ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกัน เพื่อให้บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินยื่นคำร้อง ขอเข้ามาในคดีก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง แต่มิได้กำหนดให้แจ้งให้ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สิน

ทราบโดยตรง เนื่องจากทรัพย์สินที่จะขอให้ศาลมีคำสั่งริบตามมาตรา ๓๐ เป็นทรัพย์สินของกลางในคดี ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่จำเลยใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด การดำเนินการร้องขอให้ศาล มีคำสั่งริบทรัพย์สินดังกล่าวจะต้องดำเนินการสอบสวนโดยพนักงานสอบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับ ยาเสพติด ซึ่งขั้นตอนการสอบสวนของพนักงานสอบสวนจะต้องดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิด ดังนั้น เมื่อได้มีการยึดสิ่งของใดไว้เป็นของกลางในคดี พนักงานสอบสวนจะต้องรวบรวมหลักฐานทุกชนิดเท่าที่สามารถจะทำได้เพื่อประสงค์ให้ทราบข้อเท็จจริง และพฤติกรรมต่าง ๆ อันเกี่ยวกับความผิดนั้น เพื่อพิสูจน์ให้เห็นความผิด ซึ่งเป็นไปตามหลักกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญาในลักษณะของการสอบสวน โดยการแจ้งให้เจ้าของหรือผู้เกี่ยวข้องที่ปรากฏ ตามหลักฐานมาให้การในสำนวนคดีอาญา อันจะทำให้เจ้าของหรือผู้เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินของกลางนั้น ได้ทราบว่าทรัพย์สินนั้นถูกยึดในคดีความผิดนั้น ส่วนการประกาศหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลาย ในท้องถิ่นสองวันติดต่อกันก็เป็นวิธีการหนึ่ง เพื่อให้บุคคลซึ่งอาจอ้างเป็นเจ้าของทรัพย์สินรวมทั้ง ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินทราบอีกทางหนึ่ง แม้ว่าผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินซึ่งมีชื่อทางทะเบียนยอมทราบ จากการสอบสวนของพนักงานสอบสวนเช่นเดียวกับคดีอาญาปกติอยู่แล้ว จึงเป็นเหตุผลที่กฎหมาย มิได้กำหนดให้แจ้งผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินทราบโดยตรงอีกครั้งหนึ่งอันจะเป็นการซ้ำซ้อนกับขั้นตอน ในการดำเนินคดีอาญาข้างต้น กรณีพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับ ยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสี่ ห้ามมิให้นำประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๖ มาใช้บังคับ เนื่องจากการดำเนินการขอให้ศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินของกลางตามมาตรา ๓๐ มีการสอบสวน โดยพนักงานสอบสวนซึ่งผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินควรจะต้องทราบว่าทรัพย์สินของตนถูกยึดเป็นของกลาง ในคดีความผิดเกี่ยวกับการกระทำความผิดและจะต้องถูกศาลมีคำสั่งริบอยู่แล้ว และการกำหนดให้มีการ ประกาศในหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกันซึ่งเป็นขั้นตอนในการให้สิทธิ แก่เจ้าของทรัพย์สินหรือผู้อ้างเป็นเจ้าของทรัพย์สินอีกขั้นตอนหนึ่งเช่นเดียวกับการให้สิทธิ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๖ เพียงแต่นำมากำหนดให้สิทธิเสียก่อนศาลจะมีคำพิพากษาหรือ มีคำสั่ง จึงมิได้ลิดรอนสิทธิของเจ้าของทรัพย์สินตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา แต่กลับ เป็นการคำนึงถึงสิทธิของเจ้าของทรัพย์สินมากกว่าที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา กล่าวคือ แทนที่จะให้เจ้าของทรัพย์สินทราบเอง กลับกำหนดให้มีการประกาศในหนังสือพิมพ์ ซึ่งทำให้ผู้เป็น เจ้าของทรัพย์สินหรือผู้อ้างเป็นเจ้าของทรัพย์สินมีโอกาสทราบว่าทรัพย์สินของตนกำลังถูกดำเนินคดี

อยู่มากกว่าตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖ การนำประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖ มาใช้บังคับจะทำให้กระบวนการพิจารณาช้าช้อน และเพิ่มจำนวนคดีในชั้นศาลเป็นภาระแก่ทุกฝ่าย ส่วนการดำเนินการริบทรัพย์สินของกลางตามมาตรา ๓๐ เมื่อศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินให้ตกเป็นของกองทุนแล้วจะต้องดำเนินการบริหารจัดการทรัพย์สินของกองทุนเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ซึ่งรวมถึงการนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาด หากนำประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖ มาบังคับใช้ ทรัพย์สินก็ไม่อาจจะตกเป็นของกองทุนโดยเด็ดขาดตามผลของคดี ซึ่งจะเกิดความยุ่งยากและขัดข้องในการจัดการทรัพย์สิน ไม่ว่าจะจัดการด้วยการขายทอดตลาดหรือจำหน่ายโดยวิธีอื่น ซึ่งทำให้การบังคับใช้กฎหมายขาดประสิทธิภาพ

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้อง เอกสารประกอบคำร้องและคำชี้แจงของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแล้ว เห็นว่าข้อเท็จจริงเพียงพอแก่การพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่จำเป็นต้องไต่สวนพยานหลักฐาน

มีปัญหาต้องพิจารณาในเบื้องต้นว่า จะใช้รัฐธรรมนูญฉบับใดในการพิจารณาความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญของพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ เห็นว่า บทกฎหมายใดจะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ หรือจะมีผลใช้บังคับเพียงใดนั้น ต้องพิจารณาจากรัฐธรรมนูญฉบับที่ใช้บังคับในขณะกฎหมายนั้นใช้บังคับ ได้ความว่าบริษัท จีอี แคปปิตอล ออโต้ ลีส จำกัด (มหาชน) ได้ยื่นขอให้ศาลอาญาส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยปัญหาความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญของพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ เมื่อวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๔๗ ซึ่งเป็นเวลาที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ยังมีผลใช้บังคับ จึงต้องพิจารณาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

ปัญหาต่อไปมีว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ หรือไม่

ปัญหาว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ หรือไม่ เห็นว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิด

เกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ เป็นกฎหมายที่มีผลใช้บังคับต่อบุคคล เป็นการทั่วไปโดยเสมอกัน ไม่ได้ยกเว้นให้ใช้บังคับกับบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือทำให้บุคคลไม่ได้รับความเสมอกันในกฎหมาย หรือไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ไม่เป็นการเลือกปฏิบัติ โดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และบุคคลผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินทุกคนที่พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งริบตามตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ย่อมได้รับการปฏิบัติโดยเท่าเทียมกัน และได้รับความคุ้มครองสิทธิตามกฎหมายโดยเสมอภาค จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐

ปัญหาว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓ หรือไม่ เห็นว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีที่กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีดำเนินการของพนักงานอัยการ และศาลตลอดจนสิทธิในการยื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีของบุคคลภายนอก มิใช่เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการลงโทษอาญาแก่บุคคล หรือการปฏิบัติต่อบุคคลเสมือนเป็นผู้กระทำความผิด หรือการปฏิบัติต่อผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓ ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวกับหลักการลงโทษอาญาแก่บุคคล และการรับรองสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลย จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓

ปัญหาว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๘ หรือไม่ เห็นว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสอง เป็นกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินของกลางในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยกำหนดหน้าที่ให้ศาลที่ได้รับคำร้องขอให้ริบทรัพย์สินสั่งให้ประกาศหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวัน

ติดต่อกัน เพื่อให้บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินยื่นคำร้องขอเข้ามาในคดี เพื่อโต้แย้งคัดค้านหรือกล่าวอ้างถึงสิทธิของตนก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง อันเป็นกระบวนการพิจารณาคดีที่ประสงค์ให้บุคคลภายนอกที่ถูกริบทรัพย์สินเข้ามาในคดีเพื่อความเป็นธรรมที่ศาลจะได้พิจารณาพยานหลักฐานที่ปวงเกี่ยวกับทรัพย์สินของกลางในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและมีคำพิพากษาหรือคำสั่งภายในระยะเวลาอันสมควร และศาลชั้นต้นจะมีคำพิพากษาหรือคำสั่งริบทรัพย์สินดังกล่าวได้ก็ต่อเมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่เริ่มประกาศในหนังสือพิมพ์รายวัน ทั้งนี้ บทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวก็มีได้บังคับให้ศาลต้องมีคำพิพากษาหรือคำสั่งทันทีที่พ้นกำหนดสามสิบวันแต่อย่างใด การดำเนินการริบทรัพย์สินของกลางในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดนั้น เมื่อมีการจับกุมผู้ต้องหาและยึดทรัพย์สินของกลางต้องดำเนินการสอบสวน พิจารณาตั้งฟ้องคดี ยื่นคำร้องขอให้ริบทรัพย์สิน และการพิจารณาของศาลกว่าศาลชั้นต้นจะมีคำพิพากษาหรือคำสั่งริบทรัพย์สินต้องผ่านขั้นตอนดำเนินการต่าง ๆ และใช้ระยะเวลานานพอสมควร เพียงพอที่บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินจะยื่นคำร้องเข้ามาในคดีได้ก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือมีคำสั่ง และถือเป็นการให้โอกาสแก่บุคคลดังกล่าวได้รับทราบกระบวนการพิจารณาคดีของศาลตามความจำเป็นเพื่อให้มาตรการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดบรรลุวัตถุประสงค์ โดยมิได้กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินแล้ว การไม่บัญญัติให้มีการแจ้งแก่บุคคลผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินทราบโดยตรงก็มีได้เป็นการจำกัดสิทธิบุคคลผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินที่จะยื่นคำร้องเข้ามาในคดีเช่นกัน

ส่วนที่พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสี่ ห้ามมิให้เจ้าของทรัพย์สินยื่นคำร้องขอคืนทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๓๖ ซึ่งบัญญัติว่า “ในกรณีที่ศาลสั่งริบทรัพย์สินตามมาตรา ๓๓ หรือมาตรา ๓๔ ไปแล้วหากปรากฏในภายหลังโดยคำเสนอของเจ้าของที่แท้จริงว่า เป็นเจ้าของแท้จริงมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด ก็ให้ศาลสั่งให้คืนทรัพย์สิน ถ้าทรัพย์สินนั้นยังคงมีอยู่ในความครอบครองของเจ้าพนักงาน แต่คำเสนอของเจ้าของที่แท้จริงนั้นจะต้องกระทำต่อศาลภายในหนึ่งปีนับแต่วันคำพิพากษาถึงที่สุด” เป็นการจำกัดสิทธิของบุคคลผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินเกินความจำเป็นหรือกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิในทรัพย์สินหรือไม่นั้น เห็นว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มีหลักการและเหตุผลในการประกาศใช้เพื่อให้การปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จำเป็นต้องมีการกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อให้อำนาจ

แก่นักงานเจ้าหน้าที่ในการที่จะดำเนินการตามกฎหมายเพื่อปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งเป็นภัยอันตรายอย่างร้ายแรงต่อชีวิตมนุษย์ และเป็นปัญหาที่สำคัญยิ่งของสังคมและประเทศชาติ ซึ่งประชาคมโลกต่างก็ตระหนักถึงภัยอันตรายและปัญหาดังกล่าวที่ทุกประเทศต้องร่วมมือกันป้องกันและปราบปราม และเป็นกฎหมายที่ยึดประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญ เพื่อให้สังคมอยู่ร่วมกันโดยความสงบสุข ประเทศชาติมีความมั่นคง โดยเฉพาะในเรื่องการริบทรัพย์สินนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันและปราบปรามผู้ร่วมขบวนการค้ายาเสพติดมิให้นำเอาทรัพย์สินของกลางที่ยึดได้มาใช้ในการกระทำความผิดต่อเนื่องไปอีก ขณะเดียวกันก็บัญญัติให้นำทรัพย์สินดังกล่าวมาเข้ากองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐให้สามารถจัดการกับยาเสพติดได้มากขึ้น ทั้งยังถือเป็นมาตรการเพื่อตัดทอนกำลังทางทรัพย์สินและทำลายระบบเงินทุนหมุนเวียนในเครือข่ายของขบวนการค้ายาเสพติด มิให้มีการพัฒนารูปแบบและขยายเครือข่ายที่เป็นอุปสรรคต่อการป้องกันและปราบปรามของเจ้าหน้าที่รัฐ อันเป็นมาตรการที่มุ่งเน้นที่จะดำเนินการต่อทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและผู้ร่วมสมคบเป็นหลัก ส่วนในกรณีทรัพย์สินของบุคคลภายนอกผู้สุจริตนั้น หากผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินที่แท้จริงสามารถพิสูจน์ความบริสุทธิ์ได้ก็ย่อมจะได้รับความคุ้มครอง แต่การพิสูจน์ก็ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขของการต้องยื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ซึ่งแม้มีระยะเวลาที่จำกัดเมื่อเปรียบเทียบกับระยะเวลาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖ แต่การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด มีขบวนการเครือข่ายดำเนินการอย่างกว้างขวางสลับซับซ้อน เป็นพิเศษ มีความเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมอื่น ๆ ที่ดำเนินการเป็นขบวนการหรือเป็นองค์กรทั้งภายในและภายนอกประเทศ และเป็นความผิดที่มีผลกระทบต่อสังคม เศรษฐกิจ รวมทั้งความมั่นคงของประเทศอย่างมาก ประกอบกับบุคคลผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินนั้นโดยปกติย่อมจะต้องพึงสงวนรักษาทรัพย์สินของตนตามสมควรแก่มูลค่าแห่งทรัพย์สิน การกำหนดระยะเวลาให้ยื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง จึงเป็นระยะเวลาเพียงพอที่สามารถจะทราบและยื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีได้แล้ว บทบัญญัติที่ให้จำกัดสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสี่ มิได้เป็นการจำกัดสิทธิเกินความจำเป็นหรือกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๕ แต่อย่างใด จึงยอมไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๔๘

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘

นายกิตติศักดิ์ กิติคุณไพโรจน์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตัว
ของ หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๕๗/๒๕๔๗

วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๕๑

เรื่อง ศาลอาญาส่งคำโต้แย้งของบริษัท จีอี แคปิตอล ออโต้ ลีส จำกัด (มหาชน) ผู้ร้องขอคืน
ของกลาง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๖๔ กรณีพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิด
เกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ
มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ หรือไม่

ศาลอาญาส่งคำโต้แย้งของบริษัท จีอี แคปิตอล ออโต้ ลีส จำกัด (มหาชน) ผู้ร้องขอคืน
ของกลาง ในคดีอาญาหมายเลขแดงที่ ม. ๑๔๗/๒๕๔๖ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย
ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๖๔ ว่า พระราชบัญญัติมาตรการ
ในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่
ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ หรือไม่

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบสรุปได้ว่า พนักงานอัยการ สำนักงานอัยการสูงสุด
เป็นโจทก์ยื่นฟ้องนายวิระพล หรือกล้วย เปี่ยมตัณจกร เป็นจำเลยต่อศาลอาญา ในคดีหมายเลขคำที่
ย. ๔๒๗๕/๒๕๔๖ ฐานมียาเสพติดให้โทษประเภท ๑ (เมทแอมเฟตามีน) ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย
โดยฝ่าฝืนต่อกฎหมาย จำนวน ๑๕๐ เม็ด น้ำหนักรวม ๑๗.๘๗๐ กรัม ซึ่งเจ้าพนักงานได้ยึดรถยนต์
หมายเลขทะเบียน ลข - ๗๘๔๘ กรุงเทพมหานคร และโทรศัพท์มือถือหมายเลข ๐๖ - ๐๕๒๖๐๑๔
เป็นของกลาง โดยทรัพย์สินดังกล่าวจำเลยใช้เป็นยานพาหนะและเป็นอุปกรณ์สื่อสารในการกระทำความผิด
เกี่ยวกับยาเสพติด และเพื่อเป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดดังกล่าว
ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๔๖ พนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องต่อศาลอาญาเป็นคดีหมายเลขคำที่

ม. ๑๕/๒๕๔๖ ขอให้ศาลอาญามีคำสั่งริบรณต์และโทรศัพท์มือถือซึ่งเป็นของกลางให้ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ ศาลอาญาได้ประกาศหนังสือพิมพ์ตามกฎหมายแล้วไม่มีผู้คัดค้าน ศาลอาญาได้สวนคำร้องเมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๖ และมีคำสั่งเมื่อวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๔๖ เป็นคดีหมายเลขแดงที่ ม. ๑๔๓/๒๕๔๖ ให้ริบรณต์หมายเลขทะเบียน - ๑๙๔๙ กรุงเทพมหานคร และโทรศัพท์มือถือหมายเลข ๐๖ - ๐๕๒๖๐๑๔ ให้ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑

นางดารารัตน์ มณฑานุช ในฐานะผู้เข้าซื้อและครอบครองรถยนต์ของกลาง ยื่นคำร้องลงวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ขอคืนรถยนต์ของกลางต่อศาลอาญา เป็นคดีหมายเลขดำที่ กย. ๕/๒๕๔๗

ผู้ร้องในฐานะผู้ให้เข้าซื้อรถยนต์ของกลาง ยื่นคำร้องลงวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๔๗ ขอคืนรถยนต์ของกลางคืนเดียวกันต่อศาลอาญา โดยอ้างว่า ผู้ร้องเป็นเจ้าของที่แท้จริงในรถยนต์คันดังกล่าวไม่มีส่วนรู้เห็นเป็นใจกับการกระทำความผิดของจำเลย และรถยนต์คันดังกล่าวไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ ขณะกระทำความผิดรถยนต์คันดังกล่าวยังเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ร้อง และผู้เข้าซื้อมีภาระหน้าที่ตามสัญญาเช่าซื้อในการชำระค่าเช่าซื้อตามที่ตกลงกันไว้ เมื่อผู้ร้องทราบเรื่องการประทุพผิตสัญญาจึงได้มีหนังสือขอบอกเลิกสัญญาถึงนางดารารัตน์ มณฑานุช และผู้ค้าประกันเมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๔๗ อันเป็นการใช้สิทธิโดยสุจริต ดังนั้น การริบรณต์คันดังกล่าวของผู้ร้องเป็นการขัดต่อหลักการลงโทษบุคคลในทางอาญา ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒ ประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๒ ผู้ร้องไม่เคยทราบหรือทราบเลยว่าพนักงานอัยการมีคำสั่งฟ้องและยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลสั่งริบรณต์ของผู้ร้อง เนื่องจากพนักงานอัยการ หรือเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด หรือเจ้าหน้าที่ไม่เคยแจ้งให้ผู้ร้องทราบ ผู้ร้องไม่เคยทราบว่าพนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องขอให้สั่งริบรณต์ของผู้ร้อง เนื่องจากไม่เคยทราบว่ามีการประกาศในหนังสือพิมพ์รายวันที่มีการจำหน่ายในกรุงเทพมหานครแต่อย่างใด อันเป็นการไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ ผู้ร้องจึงไม่อาจใช้สิทธิคัดค้านกรณีที่พนักงานอัยการมีคำขอให้ศาลอาญาริบรณต์ของผู้ร้องได้ แต่เพียงทราบถึงเหตุดังกล่าว

เมื่อศาลมีคำสั่งให้ริบไปแล้ว ดังนั้น จึงถือว่ากระบวนการที่พนักงานอัยการยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งริบรณคดีของผู้ร้องเป็นการดำเนินการและดำเนินกระบวนการพิจารณาที่ไม่ชอบ ไม่ให้โอกาสโต้แย้งคัดค้านอันเป็นการขัดต่อหลักความยุติธรรมตามธรรมชาติและหลักการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียและผู้สุจริตได้รับความคุ้มครองสิทธิของตนตามกฎหมายมาตรการริบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ เป็นบทบัญญัติที่ขัดต่อหลักความเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๘ ที่คุ้มครองสิทธิของบุคคลในทางทรัพย์สิน ดังนั้น การที่จะริบทรัพย์สินหรือยึดเอาทรัพย์สินของบุคคลผู้สุจริต ซึ่งไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำทุจริตหรือรู้เห็นเป็นใจในการนำทรัพย์สินไปใช้ในการกระทำความผิดย่อมเป็นการไม่ชอบด้วยบทบัญญัติดังกล่าว

พนักงานอัยการยื่นคำร้องคัดค้านการขอคืนของกลางของนางดารารัตน์ มณฑานูช และผู้ร้องต่อศาลอาญา เมื่อวันที่ ๒ กันยายน ๒๕๔๗ ว่าพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ เป็นกฎหมายพิเศษที่มีเจตนารมณ์ในการป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยให้ริบทรัพย์สินที่เื้อออำนาจและที่ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ความสะดวกหรือให้ได้ผลการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ให้ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาเสพติดต่อไป ซึ่งศาลได้นัดไต่สวนโดยได้ดำเนินการตามขั้นตอนบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวครบถ้วน ได้ประกาศหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกันเพื่อให้บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินยื่นคำร้องเข้ามาในคดีก่อนที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง แต่ปรากฏว่า นางดารารัตน์ มณฑานูช ซึ่งเป็นพี่สาวของจำเลย และผู้ร้อง ผู้ให้เช่าซื้อเป็นนิติบุคคลที่ดำเนินกิจการให้เช่าซื้อรถยนต์มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันทั่วไปและยอมทราบประกาศของศาลแล้วกลับมิได้ยื่นคำร้องคัดค้านเมื่อพ้นกำหนด ๓๐ วัน นับแต่วันที่ประกาศในหนังสือพิมพ์ หรือก่อนศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สิน การที่ผู้ร้องทั้งสองมายื่นคำร้องขอคืนของกลางเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสอง จึงไม่มีสิทธิยื่นคำร้องขอคืนรณคดีของกลางที่ศาลมีคำสั่งริบแล้วแต่อย่างใด และตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔

มาตรา ๓๐ วรรคสี่ ผู้ร้องทั้งสองไม่อาจใช้สิทธิขอคืนของกลางตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖ ได้ ทั้งนี้ พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ เป็นกฎหมายพิเศษเพื่อประโยชน์ในการต่อสู้กับสงครามยาเสพติดซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ของประเทศชาติ ขณะนี้ โดยมุ่งจะปราบปรามขบวนการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดอันเป็นความผิดสากล และมุ่งคุ้มครองบุคคลและความมั่นคงของประเทศ มิได้ขัดต่อกฎหมายและรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ตามที่ผู้ร้องกล่าวอ้าง การพิจารณาคดีและคำสั่งศาลอาญาในคดีนี้จึงชอบด้วยกระบวนการพิจารณาตามกฎหมายและหลักแห่งการคุ้มครองสิทธิของบุคคลแล้ว การที่ผู้ร้องทั้งสองขอคืนของกลาง เป็นการยื่นคำร้องขอคืนของกลางเพื่อประโยชน์ของจำเลยโดยแท้ และผู้ขอคืนของกลางทั้งสองรู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดของจำเลย ทั้งเจตนาใช้สิทธิทางศาลโดยไม่สุจริต

ศาลอาญาได้สวนคำร้องขอคืนของกลางเมื่อวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๔๗ ปรากฏว่า

(๑) นางดารารัตน์ มณฑานุช แกลงว่า ไม่ติดใจขอคืนรถยนต์ของกลางที่ศาลอาญามีคำสั่งริบให้ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอีกต่อไป เนื่องจากถูกยกเลิกสัญญาเช่าซื้อและผู้ให้เช่าซื้อได้ยื่นคำร้องขอคืนรถยนต์ดังกล่าวเข้ามาในคดีแล้ว จึงขอถอนคำร้อง ศาลอาญานุญาตให้ถอนคำร้อง

(๒) ทนายของผู้ร้องแกลงขอให้ศาลอาญาส่งปัญหาให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ตามคำร้องขอคืนของกลางฉบับลงวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๔๗

(๓) พนักงานอัยการแกลงขอให้ศาลอาญาวินิจฉัยปัญหาตามที่ได้ยื่นคัดค้านการขอคืนของกลางไว้เสียก่อนว่า ผู้ขอคืนของกลางไม่มีสิทธิยื่นคำร้องตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่

ศาลอาญาพิเคราะห์แล้วเห็นว่า คู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ทั้งเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดี และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น กรณีจึงต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ส่วนบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปราม

ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๑ ที่คู่ความร้องขอให้ส่งไปให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยด้วยนั้น เนื่องจากมิใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่จะใช้บังคับแก่คดี ประกอบกับศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำวินิจฉัยไว้แล้ว จึงไม่ส่งไปให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยในประเด็นดังกล่าว และมีคำสั่งให้รอการพิจารณาคดีไว้ชั่วคราว แล้วส่งเรื่องไปให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญตรวจคำร้องแล้ว มีคำสั่งให้รับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๑๒ และรับไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

เพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณา ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำสั่งให้นายกรัฐมนตรีในฐานะผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ ชี้แจงเป็นหนังสือต่อศาลรัฐธรรมนูญในประเด็นตามคำร้อง

นายกรัฐมนตรีมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดทำหนังสือชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญ การที่พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสอง กำหนดให้ศาลประกาศในหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกัน เพื่อให้บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินยื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง แต่มิได้กำหนดให้แจ้งให้ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินทราบโดยตรง เนื่องจากทรัพย์สินที่จะขอให้ศาลมีคำสั่งรับตามมาตรา ๓๐ เป็นทรัพย์สินของกลางในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่จำเลยใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด การดำเนินการร้องขอให้ศาลมีคำสั่งรับทรัพย์สินดังกล่าวจะต้องดำเนินการสอบสวนโดยพนักงานสอบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งขั้นตอนการสอบสวนของพนักงานสอบสวนจะต้องดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิด ส่วนการประกาศหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกันก็เป็นวิธีการหนึ่ง เพื่อให้บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินรวมทั้งผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินทราบอีกทางหนึ่ง แม้ว่าผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินซึ่งมีชื่อทางทะเบียนย่อมทราบจากการสอบสวนของพนักงานสอบสวนเช่นเดียวกับคดีอาญาปกติอยู่แล้ว จึงเป็นเหตุผลที่กฎหมายมิได้กำหนดให้แจ้งผู้เป็น

เจ้าของทรัพย์สินทราบโดยตรงอีกครั้งหนึ่งอันจะเป็นการซ้ำซ้อนกับขั้นตอนในการดำเนินคดีอาญาข้างต้น กรณีพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสี่ ห้ามมิให้นำประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๖ มาใช้บังคับ เนื่องจากการดำเนินการขอให้ศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินของกลางตามมาตรา ๓๐ มีการสอบสวนโดยพนักงานสอบสวนซึ่งผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินควรจะต้องทราบว่าทรัพย์สินของตนถูกยึดเป็นของกลางในคดีความผิดเกี่ยวกับการกระทำความผิดและจะต้องถูกศาลมีคำสั่งริบอยู่แล้ว และการกำหนดให้มีการประกาศในหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกัน ซึ่งเป็นขั้นตอนในการให้สิทธิแก่เจ้าของทรัพย์สินหรือผู้อาจอ้างเป็นเจ้าของทรัพย์สินอีกขั้นตอนหนึ่ง เช่นเดียวกับการให้สิทธิตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๖ เพียงแต่นำมากำหนดให้สิทธิเสียก่อนศาลจะมีคำพิพากษาหรือมีคำสั่ง จึงมิได้ลิดรอนสิทธิของเจ้าของทรัพย์สินตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญาแต่กลับเป็นการคำนึงถึงสิทธิของเจ้าของทรัพย์สินมากกว่าที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา โดยมีการประกาศในหนังสือพิมพ์ ซึ่งทำให้ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินหรือผู้อาจอ้างเป็นเจ้าของทรัพย์สินมีโอกาสทราบว่าทรัพย์สินของตนกำลังถูกดำเนินคดีอยู่มากกว่าตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๖ การนำประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๖ มาใช้บังคับจะทำให้กระบวนการพิจารณาซ้ำซ้อน และเพิ่มจำนวนคดีในชั้นศาลเป็นภาระแก่ทุกฝ่าย ส่วนการดำเนินการริบทรัพย์สินของกลางตามมาตรา ๓๐ หากนำประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๖ มาบังคับใช้ ทรัพย์สินก็ไม่อาจจะตกเป็นของกองทุนโดยเด็ดขาดตามผลของคดี ซึ่งจะเกิดความยุ่งยากและขัดข้องในการจัดการทรัพย์สิน ไม่ว่าจะจัดการด้วยการขายทอดตลาดหรือจำหน่ายโดยวิธีอื่น ซึ่งทำให้การบังคับใช้กฎหมายขาดประสิทธิภาพ

คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ต่อมาได้มีการตรารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๕ โดยมาตรา ๑๕ กำหนดให้บรรดาการใดที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญหรือเมื่อมีปัญหาว่ากฎหมายใดขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ ให้เป็นอำนาจของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ต่อมาได้มีการตรารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ ขึ้นไว้ให้ใช้แทนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ โดยมาตรา ๑๐๐ วรรคหนึ่ง วรรคสามและวรรคสี่ บัญญัติให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ เป็นศาลรัฐธรรมนูญ และให้บทบัญญัติมาตรา ๑๕ วรรคสอง วรรคสามและวรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญ

แห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ ยังคงมีผลใช้บังคับต่อไปจนกว่าจะมีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญขึ้นใช้บังคับ โดยบรรดาคดีหรือการใดที่อยู่ในระหว่างดำเนินการของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญให้ศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการต่อไป ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคำร้องนี้ได้

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้อง คำร้องคัดค้านและหนังสือชี้แจงของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแล้ว ข้อเท็จจริงเพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้ โดยมีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยชี้ขาดว่าพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ หรือไม่ โดยแยกพิจารณาประเด็นที่ต้องวินิจฉัย ดังนี้

ประเด็นที่ ๑ มีว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ หรือไม่

เห็นว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ มีผลใช้บังคับต่อบุคคลเป็นการทั่วไปโดยเสมอกัน ไม่ได้ยกเว้นให้ใช้บังคับกับบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือทำให้บุคคลไม่ได้รับความเสมอกันในกฎหมายหรือไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมือง ซึ่งบุคคลผู้อาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งริบ ตามมาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ทุกคนย่อมได้รับความเสมอกันในกฎหมายได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน จึงไม่มีกรณีที่จะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐

ประเด็นที่ ๒ มีว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓ หรือไม่

เห็นว่า มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีที่กำหนดวิธีดำเนินการของพนักงานอัยการ ศาล และสิทธิในการยื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีของบุคคลภายนอกมิใช่บทบัญญัติเกี่ยวกับการลงโทษอาญาแก่บุคคล หรือการปฏิบัติต่อบุคคลเสมือนเป็นผู้กระทำความผิด หรือการปฏิบัติ

ต่อผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา อันจะเกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓ ซึ่งเป็นบทบัญญัติหลักการลงโทษอาญาแก่บุคคล และการรับรองสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลย จึงไม่มีกรณีที่จะขัดแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓

ประเด็นที่ ๓ มีว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสอง ที่ไม่กำหนดให้แจ้งผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินทราบกระบวนการพิจารณาเพื่อยื่นคำร้องเข้ามาในคดีก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง และวรรคสี่ ที่จำกัดสิทธิผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินโดยมิให้ยื่นคำร้องขอคืนของกลางที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือมีคำสั่งริบ เป็นการจำกัดสิทธิที่ไปกระทบกระเทือนสาระแห่งสิทธิในทรัพย์สินและเป็นการจำกัดสิทธิเกินความจำเป็นซึ่งขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ หรือไม่

เห็นว่า การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีที่มีคำขอให้ริบทรัพย์สินที่ใช้หรือมิใช่เพื่อใช้ในการกระทำความผิดในคดีอาญาทั่วไป กฎหมายก็มิได้กำหนดให้ศาลมีหน้าที่แจ้งหรือประกาศในหนังสือพิมพ์เพื่อให้บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินทราบ การดำเนินการตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองที่บัญญัติว่าให้ศาลตั้งประกาศหนังสือพิมพ์นั้นกลับเป็นการเปิดโอกาสให้แก่บุคคลผู้อ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินมีโอกาสได้รับทราบเพื่อยื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งและศาลชั้นต้นจะมีคำพิพากษาหรือคำสั่งริบทรัพย์สินดังกล่าวได้ก็ต่อเมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่เริ่มประกาศในหนังสือพิมพ์รายวัน แต่ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าศาลจะต้องมีคำพิพากษาหรือคำสั่งทันทีที่พ้นกำหนดสามสิบวันดังกล่าว จึงเห็นได้ว่าการดำเนินการริบทรัพย์สินของกลางนั้นถ้านับแต่มีการจับกุมและยึดทรัพย์สินของกลางจนกระทั่งสั่งฟ้องจำเลยและยื่นคำร้องขอให้ริบทรัพย์สินของกลาง ต้องผ่านขั้นตอนการต่าง ๆ โดยใช้ระยะเวลาพอสมควร ที่ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินสามารถยื่นคำร้องเข้ามาในคดีได้ก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ดังนั้น บทบัญญัติมาตรา ๓๐ วรรคสอง จึงไม่เป็นการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๔๘

ส่วนที่พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสี่ บัญญัติว่าห้ามมิให้นำประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖ มาใช้บังคับจึงเป็นการบัญญัติให้สอดคล้องกับบทบัญญัติวรรคสองดังกล่าวข้างต้น ถ้ายังให้ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖ มีผลใช้บังคับได้อยู่ ย่อมเป็นการขัดหรือแย้งกันอยู่ในตัวและเกิดความซ้ำซ้อน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

พระราชบัญญัตินี้มีเจตนารมณ์เพื่อจะปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งเป็นภัยต่อสังคมและประเทศชาติโดยรวมอย่างร้ายแรง จึงจำเป็นต้องมีมาตรการพิเศษมารองรับ แต่ก็ได้ตัดอำนาจแห่งการเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์โดยสิ้นเชิงเพียงต้องดำเนินการภายในเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น บทบัญญัติมาตรา ๓๐ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๘

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘

หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายเจริญ หัตถกรรม ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๕๗/๒๕๔๗

วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๕๑

เรื่อง ศาลอาญาส่งคำโต้แย้งของผู้ร้องขอคืนของกลาง (บริษัท จีอี แคปปิตอล ออโต้ ลีส จำกัด (มหาชน)) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๖๔ กรณีพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ หรือไม่

ศาลอาญาส่งคำโต้แย้งของผู้ร้องขอคืนของกลาง (บริษัท จีอี แคปปิตอล ออโต้ ลีส จำกัด (มหาชน)) ในคดีอาญาหมายเลขแดงที่ ม. ๑๔๓/๒๕๔๖ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๖๔ ว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ หรือไม่สรุปข้อเท็จจริงได้ดังนี้

๑. พนักงานอัยการ สำนักงานอัยการสูงสุด เป็นโจทก์ยื่นฟ้องนายวิระพล หรือกล้วย เปี่ยมสัญจร เป็นจำเลยต่อศาลอาญา ในคดีหมายเลขดำที่ ย. ๔๒๓๕/๒๕๔๖ ฐานมียาเสพติดให้โทษ ประเภท ๑ (เมทแอมเฟตามีน) ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย โดยฝ่าฝืนต่อกฎหมาย จำนวน ๑๕๐ เม็ด น้ำหนักรวม ๑๗.๘๖๐ กรัม ซึ่งเจ้าพนักงานได้ยึดรถยนต์หมายเลขทะเบียน ลข-๗๘๔๘ กรุงเทพมหานคร และโทรศัพท์มือถือหมายเลข ๐๖-๐๕๒๖๐๑๔ เป็นของกลางโดยทรัพย์สินดังกล่าวจำเลยใช้เป็นยานพาหนะและเป็นอุปกรณ์สื่อสารในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และเพื่อเป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดดังกล่าว ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๔๖ พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลอาญาเป็นคดีหมายเลขดำที่ ม. ๗๕/๒๕๔๖ ขอให้ศาลอาญามีคำสั่งริบรถยนต์และโทรศัพท์มือถือซึ่งเป็นของกลางดังกล่าวเพื่อกักเป็นของกองทุนป้องกันและ

ปราบปรามยาเสพติดตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ ศาลอาญาได้ประกาศหนังสือพิมพ์ตามกฎหมายแล้วไม่มีผู้คัดค้าน ศาลอาญาได้สวนคำร้องเมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๖ และมีคำสั่งเมื่อวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๔๖ เป็นคดีหมายเลขแดงที่ ม. ๑๔๓/๒๕๔๖ ให้ริบรณณฑ์หมายเลขทะเบียน ลข-๗๘๔๘ กรุงเทพมหานคร และโทรศัพท์มือถือหมายเลข ๐๖-๐๕๒๖๐๑๔ ให้ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ นางดารากรณ์ มณฑานุช ในฐานะผู้เช่าซื้อและครอบครองรถยนต์ของกลาง ยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ขอคืนรถยนต์ของกลางต่อศาลอาญา เป็นคดีหมายเลขดำที่ กย. ๕/๒๕๔๗ และบริษัท จีอี แคปิตอล ออโต้ ลีส จำกัด (มหาชน) ในฐานะผู้ให้เช่าซื้อรถยนต์ของกลาง ยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๔๗ ขอคืนรถยนต์ของกลางคันเดียวกันต่อศาลอาญา และพนักงานอัยการยื่นคำร้องคัดค้านการขอคืนของกลางของทั้งสองเมื่อวันที่ ๒ กันยายน ๒๕๔๗ ซึ่งศาลอาญาได้นัดไต่สวนคำร้องขอคืนของกลางดังกล่าวในวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๔๗

๒. บริษัท จีอี แคปิตอล ออโต้ ลีส จำกัด (มหาชน) ยื่นคำร้องลงวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๔๗ ขอคืนรถยนต์ของกลางต่อศาลอาญา สรุปว่า บริษัท ฯ เป็นนิติบุคคลมีวัตถุประสงค์ในการประกอบกิจการเช่าซื้อทรัพย์สินและมีกรรมสิทธิ์ในรถยนต์คันหมายเลขทะเบียน ลข-๗๘๔๘ กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นของกลางในคดีหมายเลขดำที่ ข. ๔๒๗๕/๒๕๔๖ และถูกศาลอาญามีคำสั่งให้ริบเมื่อวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๔๖ ในคดีหมายเลขดำที่ ม. ๑๕/๒๕๔๖ และคดีหมายเลขแดง ที่ ม. ๑๔๓/๒๕๔๖ บริษัท ฯ มีฐานะเป็น “เจ้าของ” รถยนต์คันดังกล่าวตามกฎหมายโดยบริษัท ฯ ตกกลงให้นางดารากรณ์ มณฑานุช เป็น “ผู้เช่าซื้อ” เมื่อวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๔๓ แบ่งชำระเป็น ๖๐ งวด (เดือน) คู่สัญญาได้กำหนดสิทธิและหน้าที่ตามสัญญาเช่าซื้อให้เป็นสิทธิเฉพาะของผู้เช่าซื้อเท่านั้น เว้นแต่จะได้รับความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากบริษัท ฯ อีกทั้งบริษัท ฯ เพิ่งทราบความจริงเมื่อประมาณวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ว่ารถยนต์ดังกล่าวศาลมีคำสั่งริบเมื่อวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๔๖ โดยบริษัท ฯ ไม่ได้มีส่วนร่วมหรือรู้เห็นเป็นใจหรือปล่อยให้มีการนำรถยนต์คันดังกล่าวไปใช้ในการกระทำความผิดแต่อย่างใด จึงขอโต้แย้งคัดค้านการร้องขอให้ศาลสั่งริบรถยนต์ของพนักงานอัยการ และขอโต้แย้งคัดค้านการสั่งริบรถยนต์คันดังกล่าว เนื่องจากเห็นว่ามาตรการและบทบัญญัติแห่ง

พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ จัดต่อหลักความยุติธรรมตามธรรมชาติ และจัดต่อหลักการของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ตลอดจนจัดต่อหลักการและกระบวนการพิจารณาที่ควรจะเป็นและชอบด้วยกฎหมายหลายประการ ดังนี้

๒.๑ บริษัท ฯ เป็นเจ้าของที่แท้จริงในรถยนต์คันดังกล่าวไม่มีส่วนรู้เห็นเป็นใจกับการกระทำความผิดของจำเลย และรถยนต์คันดังกล่าวไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ แต่อย่างใด ขณะกระทำความผิดรถยนต์คันดังกล่าวยังเป็นกรรมสิทธิ์ของบริษัท ฯ และผู้เช่าซื้อ ยังมีภาระหน้าที่ตามสัญญาเช่าซื้อในการชำระค่าเช่าซื้อตามงวดที่ตกลงกันไว้ ซึ่งเมื่อบริษัท ฯ ทราบเรื่องการประพาศผิดสัญญา จึงมีหนังสือขอบอกเลิกสัญญาถึงนางคาราภรณ์ มณฑานุช และผู้ค้าประกัน เมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๔๗ อันเป็นการใช้สิทธิโดยสุจริต ดังนั้น การริบรถยนต์คันดังกล่าวของบริษัท ฯ เป็นการจัดต่อหลักการลงโทษบุคคลในทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒ ประกอบกับรัฐธรรมนูญ ฯ พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๒

๒.๒ บริษัท ฯ ไม่เคยทราบหรือทราบเลยว่าพนักงานอัยการมีคำสั่งฟ้องและยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลสั่งริบรถยนต์ของบริษัท ฯ เนื่องจากพนักงานอัยการ หรือเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด หรือเจ้าหน้าที่ไม่เคยแจ้งให้บริษัท ฯ ทราบ ทั้งที่ปรากฏหลักฐานตามคู่มือจดทะเบียนรถยนต์ว่าบริษัท ฯ เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในรถยนต์คันนั้นและมีได้รู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดแต่อย่างใด เนื่องจากบริษัท ฯ ประกอบธุรกิจดังกล่าวและมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันทั่วไป จึงถือว่าเป็นการไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๒๘ รวมทั้งบริษัท ฯ ไม่เคยทราบว่าพนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้สั่งริบรถยนต์ของบริษัท ฯ เนื่องจากไม่เคยทราบว่ามีการประกาศในหนังสือพิมพ์รายวันที่มีการจำหน่ายในกรุงเทพมหานครแต่อย่างใดอันเป็นการไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ บริษัท ฯ จึงไม่อาจใช้สิทธิคัดค้านกรณีที่พนักงานอัยการมีคำขอตามกฎหมายให้ศาลอาญาริบรถยนต์ของบริษัท ฯ ได้ แต่เพียงทราบถึงเหตุดังกล่าวเมื่อศาลมีคำสั่งให้ริบไปแล้ว ดังนั้น จึงถือว่าการที่พนักงานอัยการยื่นคำร้อง

เพื่อให้ศาลมีคำสั่งริบถอนตัวของบริษัท ฯ เป็นการดำเนินการและดำเนินกระบวนการพิจารณาที่ไม่ชอบ
ไม่ให้โอกาสโต้แย้งคัดค้าน อันเป็นการขัดต่อหลักความยุติธรรมตามธรรมชาติและหลักการเปิดโอกาสให้
ผู้มีส่วนได้เสียและผู้สุจริตได้รับความคุ้มครองสิทธิของตนตามกฎหมาย

๒.๓ มาตรการริบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิด
เกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑
เป็นบทบัญญัติที่ขัดต่อหลักความเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘
ที่มุ่งคุ้มครองสิทธิของบุคคลในทางทรัพย์สิน ดังนั้น การที่จะริบทรัพย์สินหรือยึดเอาทรัพย์สินของ
บุคคลผู้สุจริต ซึ่งไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำทุจริตหรือรู้เห็นเป็นใจในการนำทรัพย์สินไปใช้
ในการกระทำความผิด ย่อมเป็นการไม่ชอบด้วยบทบัญญัติดังกล่าว นอกจากนี้ การที่กฎหมายดังกล่าว
กำหนดให้ศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินของบริษัท ฯ ถือว่าเป็นการลงโทษทางอาญาตามกฎหมาย ทั้งที่
บริษัท ฯ ไม่ได้กระทำความผิดหรือมีส่วนร่วมรู้เห็นในการกระทำความผิด หรือรู้เห็นเป็นใจในการ
นำทรัพย์สินของบริษัท ฯ ไปใช้ในการกระทำความผิดหรือปล่อยปละละเลยให้มีการใช้ทรัพย์สินดังกล่าว
ในการกระทำความผิด การที่กฎหมายกำหนดให้มีการริบทรัพย์สินของบริษัท ฯ ตกเป็นของกองทุนป้องกัน
และปราบปรามยาเสพติด จึงเป็นการขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ฯ พุทธศักราช ๒๕๔๐
มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓ ด้วย อีกทั้งกระบวนการเกี่ยวกับการร้องขอให้มีการสั่งริบทรัพย์สิน
และกระบวนการริบทรัพย์สินตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิด
เกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑
เห็นได้ชัดแจ้งว่าเป็นกระบวนการที่ไม่เป็นไปตามหลักการหรือกระบวนการพิจารณาที่ชอบด้วยกฎหมาย
และความยุติธรรมตามธรรมชาติ และหลักการตามรัฐธรรมนูญ เพราะฉะนั้น พระราชบัญญัติมาตรการ
ในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙
มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ จึงเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ฯ
พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ เป็นอันใช้บังคับไม่ได้
ตามรัฐธรรมนูญ ฯ พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๖ ประกอบมาตรา ๔ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๙
และไม่อาจมีคำสั่งริบถอนตัวของบริษัท ฯ ตามกฎหมายได้ รวมทั้งคำสั่งริบถอนตัวไม่มีผลบังคับต่อบริษัท ฯ
ตามกฎหมาย

๓. พนักงานอัยการยื่นคำร้องคัดค้านการขอคืนของกลางของนางดารารัตน์ มณฑานุช และบริษัท จีอี แคปปิตอล ออโต้ ลีส จำกัด (มหาชน) ต่อศาลอาญา สรุปว่า

๓.๑ ตามที่ศาลอาญามีคำสั่งให้ริบรายนต์คันหมายเลขทะเบียน ลข-๗๘๔๘ กรุงเทพมหานคร เป็นการชอบแล้ว เนื่องจากรายนต์ดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยถูกยึดเป็นของกลางในคดีที่ได้เป็นโจทก์ยื่นฟ้องนายวิระพล หรือกล้วย เปี่ยมสัจจร เป็นจำเลยต่อศาล เป็นคดีอาญาหมายเลขคำที่ ย. ๔๒๗๕/๒๕๔๖ ฐานมียาเสพติดให้โทษประเภท ๑ (เมทแอมเฟตามีน) ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายโดยฝ่าฝืนต่อกฎหมาย และจำเลยรับสารภาพ ศาลมีคำพิพากษาลงโทษจำคุก ๒ ปี ปรับ ๒๐๐,๐๐๐ บาท เมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๔๖ ตามคดีอาญาหมายเลขแดงที่ ย. ๔๓๐๘/๒๕๔๖

๓.๒ ขอคัดค้านคำร้องของนางดารารัตน์ มณฑานุช และบริษัท จีอี แคปปิตอล ออโต้ ลีส จำกัด (มหาชน) เนื่องจากได้ใช้สิทธิยื่นคำร้องขอให้ศาลริบรายนต์ของกลางคันดังกล่าวตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ ซึ่งเป็นกฎหมายพิเศษที่มีเจตนารมณ์ในการป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ริบทรัพย์สินที่เอื้ออำนวยและที่ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ความสะดวกหรือให้ได้ผลการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ให้ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดต่อไป ซึ่งศาลได้นัดไต่สวนโดยได้ดำเนินการตามขั้นตอน บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวครบถ้วน ได้ประกาศหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่น สองวันติดต่อกันเพื่อให้บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินยื่นคำร้องเข้ามาในคดีก่อนที่ศาลชั้นต้น มีคำพิพากษาหรือคำสั่ง แต่ปรากฏว่า นางดารารัตน์ มณฑานุช ซึ่งเป็นพี่สาวของจำเลย และบริษัท จีอี แคปปิตอล ออโต้ ลีส จำกัด (มหาชน) ผู้ให้เช่าซื้อเป็นนิติบุคคลที่ดำเนินกิจการให้เช่าซื้อรถยนต์ มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันทั่วไปและย่อมทราบประกาศของศาลแล้ว กลับมิได้ยื่นคำร้องคัดค้านเมื่อพ้นกำหนด ๓๐ วัน นับแต่วันที่ประกาศในหนังสือพิมพ์ หรือก่อนศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สิน การที่ผู้ร้องทั้งสองมายื่นคำร้องขอคืนของกลางเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสอง แล้ว จึงไม่มีสิทธิยื่นคำร้องขอคืนรายนต์ของกลางที่ศาลมีคำสั่งริบดังกล่าวแล้วแต่อย่างใด และตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสี่ ผู้ร้องทั้งสอง

ไม่อาจใช้สิทธิขอคืนของกลางตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖ ได้ ทั้งนี้ พระราชบัญญัติ
มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ เป็นกฎหมายพิเศษ
เพื่อประโยชน์แห่งการต่อสู้กับสงครามยาเสพติดซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ของประเทศชาติขณะนี้ ในการ
จะร่วมกันปราบปรามขบวนการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดอันเป็นความผิดสากล เป็นกฎหมายที่มุ่ง
คุ้มครองบุคคลและความมั่นคงของประเทศ มิได้ขัดต่อกฎหมายและรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๕๔๐ ตามที่บริษัท จีอี แคปปิตอล ออโต้ ลีส จำกัด (มหาชน) กล่าวอ้าง ดังนั้น
การพิจารณาคดีและคำสั่งศาลอาญาในคดีนี้จึงชอบด้วยกระบวนการพิจารณาตามกฎหมายและ
หลักแห่งการคุ้มครองสิทธิของบุคคลแล้ว

๓.๓ ตามที่ผู้ร้องขอคืนของกลางทั้งสองต่างอ้างว่าตนเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์รถยนต์
หมายเลขทะเบียน ลข-๗๘๔๘ กรุงเทพมหานคร และมีได้รู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดของ
จำเลยนั้น ยังไม่เห็นพ้องด้วย ขอศาลได้โปรดวินิจฉัยปัญหาเบื้องต้นในข้อกฎหมายเรื่องอำนาจหรือ
สิทธิยื่นคำร้องของผู้ขอคืนของกลางทั้งสอง และขอคัดค้านว่าทั้งสองมิได้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์
ในรถยนต์เพราะการยื่นคำร้องขอคืนของกลางที่ศาลริบรถยนต์คันดังกล่าวนั้น เป็นการยื่นคำร้อง
ขอคืนของกลางเพื่อประโยชน์ของจำเลยโดยแท้ และผู้ขอคืนของกลางทั้งสองรู้เห็นเป็นใจในการ
กระทำความผิดของจำเลย ทั้งเจตนาใช้สิทธิทางศาลโดยไม่สุจริต

๔. วันที่ ๖ กันยายน ๒๕๔๗ ศาลอาญาได้ไต่สวนคำร้องขอคืนของกลางดังกล่าว
ปรากฏผลดังนี้

๔.๑ นางดารารัตน์ มณฑานุช แถลงว่า ไม่ติดใจขอคืนรถยนต์ของกลางที่ศาลอาญา
มีคำสั่งริบให้ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอีกต่อไป เนื่องจากถูกยกเลิกสัญญาเช่าซื้อ
และผู้ให้เช่าซื้อได้ยื่นคำร้องขอคืนรถยนต์ดังกล่าวเข้ามาในคดีแล้ว จึงขอถอนคำร้องฉบับลงวันที่
๒๕ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ซึ่งศาลอาญาได้อนุญาตให้ถอนคำร้องและงดไต่สวนพร้อมมีคำสั่งจำหน่าย
คดีหมายเลขคำที่ กย. ๕/๒๕๔๗ ออกจากสารบบความ

๔.๒ นายของบริษัท จีอี แคปปิตอล ออโต้ ลีส จำกัด (มหาชน) แถลงขอให้
ศาลอาญาส่งปัญหาให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติมาตรการ
ในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙

มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ตามคำร้องขอคืนของกลางฉบับลงวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๔๗

๔.๓ พนักงานอัยการ ได้แถลงขอให้ศาลอาญาวินิจฉัยปัญหาตามที่ได้ยื่นคัดค้านการขอคืนของกลางไว้เสียก่อนว่า ผู้ขอคืนของกลางไม่มีสิทธิยื่นคำร้องตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่

๕. ศาลอาญาพิเคราะห์แล้วเห็นว่า คู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ทั้งเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดี และยังไม่มีการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น กรณีจึงต้องด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๔ ส่วนบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๑ ที่คู่ความร้องขอให้ส่งไปให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยด้วยนั้น เนื่องจากมิใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่จะใช้บังคับแก่คดี ประกอบกับศาลรัฐธรรมนูญเคยมีคำวินิจฉัยไว้แล้ว จึงไม่ส่งไปให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยในประเด็นดังกล่าว และมีคำสั่งให้รอการพิจารณาคดีไว้ชั่วคราว แล้วส่งเรื่องไปให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ๑ พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ หรือไม่

๖. ศาลรัฐธรรมนูญตรวจคำร้องแล้ว มีคำสั่งให้รับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๖ ข้อ ๑๒ และรับไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ ๑ พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๔ และแจ้งให้สำนักงานศาลยุติธรรมเพื่อแจ้งศาลอาญาทราบ

๗. เพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณา ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้นายกรัฐมนตรีในฐานะผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแจ้งเป็นหนังสือต่อศาลรัฐธรรมนูญในประเด็นตามคำร้อง ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดทำหนังสือชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญ สรุปได้ว่า

การที่พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสอง กำหนดให้ศาลประกาศในหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกัน เพื่อให้บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินยื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง แต่มิได้กำหนดให้แจ้งให้ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินทราบโดยตรง เนื่องด้วยเหตุผลทรัพย์สินที่จะขอให้ศาลมีคำสั่งริบตามมาตรา ๓๐ เป็นทรัพย์สินของกลางในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่จำเลยใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด การดำเนินการร้องขอให้ศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินดังกล่าวจะต้องดำเนินการสอบสวนโดยพนักงานสอบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งขั้นตอนการสอบสวนของพนักงานสอบสวนจะต้องดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิด ดังนั้น เมื่อมีการยึดสิ่งของใดไว้เป็นของกลางในคดี พนักงานสอบสวนจะต้องรวบรวมหลักฐานทุกชนิดเท่าที่สามารถจะทำได้เพื่อประสงค์ให้ทราบข้อเท็จจริงและพฤติกรรมต่าง ๆ อันเกี่ยวกับความผิดนั้น เพื่อพิสูจน์ให้เห็นความผิด ซึ่งเป็นไปตามหลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในลักษณะของการสอบสวน โดยแจ้งให้เจ้าของหรือผู้เกี่ยวข้องที่ปรากฏตามหลักฐานมาให้การในสำนวนคดีอาญา จึงทำให้เจ้าของหรือผู้เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินของกลางนั้นได้ทราบหรือรู้ว่าทรัพย์สินนั้นถูกยึดในคดีความผิดนั้น และการประกาศหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกันก็เป็นวิธีการหนึ่ง เพื่อให้บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินรวมทั้งผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินทราบอีกทางหนึ่ง ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินซึ่งแม้ว่ามีชื่อทางทะเบียนย่อมทราบจากการสอบสวนของพนักงานสอบสวนเช่นเดียวกับคดีอาญาปกติอยู่แล้ว จึงเป็นเหตุผลที่กฎหมายมิได้กำหนดให้แจ้งผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินทราบโดยตรงอีกครั้งหนึ่งอันจะเป็นการซ้ำซ้อนกับขั้นตอนในการดำเนินคดีอาญาข้างต้นสำหรับกรณีพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสี่ ห้ามมิให้นำประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖ มาใช้บังคับ เนื่องด้วยเหตุผล การดำเนินการขอให้ศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินของกลางตามมาตรา ๓๐ มีการสอบสวนโดยพนักงานสอบสวนซึ่งผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินควรจะต้องทราบว่าทรัพย์สินของตนถูกยึดเป็นของกลางในคดีความผิดเกี่ยวกับการกระทำความผิดและจะต้องถูกศาลมีคำสั่งริบอยู่แล้ว และการกำหนดให้มีการประกาศในหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกัน ซึ่งเป็นขั้นตอนในการให้สิทธิแก่เจ้าของทรัพย์สินหรือผู้อาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินอีกขั้นตอนหนึ่งเช่นเดียวกับการให้สิทธิตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖ เพียงแต่นำมากำหนด

ให้สิทธิเสียก่อนศาลจะมีคำพิพากษาหรือมีคำสั่ง จึงมิได้ลดรอนสิทธิของเจ้าของทรัพย์สินตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา แต่กลับเป็นการคำนึงถึงสิทธิของเจ้าของทรัพย์สินมากกว่าที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา กล่าวคือ แทนที่จะให้เจ้าของทรัพย์สินทราบเองแล้วมาร้องขอคืนกลับกำหนดให้มีการประกาศในหนังสือพิมพ์ ซึ่งทำให้ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินหรือผู้อ้างเป็นเจ้าของทรัพย์สินมีโอกาสทราบว่าทรัพย์สินของตนกำลังถูกดำเนินคดีอยู่มากกว่าตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖ การนำประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖ มาใช้บังคับจะทำให้กระบวนการพิจารณาช้าช้อน และเพิ่มจำนวนคดีในชั้นศาลเป็นภาระแก่ทุกฝ่าย และการดำเนินการริบทรัพย์สินของกลางตามมาตรา ๓๐ เมื่อศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินให้ตกเป็นของกองทุนแล้วจะต้องดำเนินการบริหารจัดการทรัพย์สินของกองทุนเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ซึ่งรวมถึงการนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาด หากนำประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖ มาบังคับใช้ทรัพย์สินก็ไม่อาจจะตกเป็นของกองทุนโดยเด็ดขาดตามผลของคดี ซึ่งจะเกิดความยุ่งยากและขัดข้องในการจัดการทรัพย์สิน ไม่ว่าจะจัดการด้วยการขายทอดตลาดหรือจำหน่ายโดยวิธีอื่น ซึ่งทำให้การบังคับใช้กฎหมายขาดประสิทธิภาพ

คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ต่อมามีการตรารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๕ ขึ้น โดยมาตรา ๓๕ กำหนดให้บรรดาการใดที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญหรือเมื่อมีปัญหาว่ากฎหมายใดขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ ให้เป็นอำนาจของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ

คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ มีการตรารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ ขึ้นไว้ให้ใช้แทนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ โดยมาตรา ๓๐๐ วรรคหนึ่ง วรรคสามและวรรคดี บัญญัติให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ เป็นศาลรัฐธรรมนูญ และให้บทบัญญัติมาตรา ๓๕ วรรคสอง วรรคสามและวรรคดี ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ ยังคงมีผลใช้บังคับต่อไปจนกว่าจะมีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญขึ้นใช้บังคับ โดยบรรดาคดีหรือการใดที่อยู่ในระหว่างดำเนินการของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญให้ศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการต่อไป ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคำร้องนี้ได้

ตามคำร้องมีประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญจะต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ หรือไม่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

มาตรา ๓๐ “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญจะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้ เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม”

มาตรา ๓๒ “บุคคลจะไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่จะได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิด และกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้”

มาตรา ๓๓ “ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้น เสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้”

มาตรา ๔๘ “สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

การตีบบรรคยอมได้รับความคุ้มครอง สิทธิของบุคคลในการตีบบรรคยอมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ”

พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔

มาตรา ๓๐ “บรรดาเครื่องมือ เครื่องใช้ ยานพาหนะ เครื่องจักรกล หรือทรัพย์สินอื่นใดที่ใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้รีบเสีห้ทั้งสินไม่ว่าจะมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่ก็ตาม

ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลที่พิจารณาคดีนั้น เพื่อขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง และเมื่อศาลรับคำร้องแล้วให้ศาลสั่งให้ประกาศในหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกัน เพื่อให้บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินมายื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ทั้งนี้ ไม่ว่าในคดีดังกล่าวจะปรากฏตัวบุคคลซึ่งอาจเชื่อได้ว่าเป็นเจ้าของหรือไม่ก็ตาม

ค่าใช้จ่ายในการประกาศ ให้จ่ายจากเงินของกองทุน

ในกรณีที่ไม่มีผู้ใดอ้างตัวเป็นเจ้าของก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งหรือในกรณีที่ปรากฏเจ้าของ แต่เจ้าของไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าตนไม่มีโอกาสทราบ หรือไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการกระทำความผิดและจะมีการนำทรัพย์สินดังกล่าวไปใช้ในการกระทำความผิด หรือได้ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิด หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด ให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินดังกล่าวได้เมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่เริ่มประกาศในหนังสือพิมพ์รายวันตามวรรคสอง และในกรณีนี้มีให้นำมาตรา ๑๖ แห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับ”

ประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลจักต้องรับโทษในทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย”

มาตรา ๑๖ บัญญัติว่า “ในกรณีที่ศาลสั่งริบทรัพย์สินตามมาตรา ๓๑ หรือมาตรา ๓๔ ไปแล้ว หากปรากฏในภายหลังโดยคำเสนอของเจ้าของที่แท้จริงว่า ผู้เป็นเจ้าของแท้จริงมิได้รู้เห็นเป็นใจช่วยในการกระทำความผิด ก็ให้ศาลสั่งให้คืนทรัพย์สิน ถ้าทรัพย์สินนั้นยังคงมีอยู่ในความครอบครองของเจ้าพนักงาน แต่คำเสนอของเจ้าของที่แท้จริงนั้นจะต้องกระทำต่อศาลภายในหนึ่งปีนับแต่วันคำพิพากษาถึงที่สุด”

พิจารณาแล้วเห็นว่า ในประเด็นที่จะต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ จัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ หรือไม่ นั้น เห็นว่า บทบัญญัติมาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวเป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับต่อบุคคลเป็นการทั่วไปโดยเสมอกัน ไม่มีบทยกเว้นใช้บังคับกับบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่จะทำให้บุคคลไม่ได้รับความเสมอกันในกฎหมายหรือไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน อีกทั้งไม่มีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลโดยไม่เป็นธรรมแต่อย่างใด บุคคลผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินที่พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินตามบทบัญญัติมาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ย่อมได้รับการปฏิบัติโดยเท่าเทียมกัน และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายโดยเสมอภาคกัน ดังนั้น พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ ใดๆก็ดี ประเด็นนี้ผู้ร้องไม่ได้บรรยายไว้ว่าขัดหรือแย้งต่อหลักความเสมอภาคอย่างไร จึงเห็นว่าไม่จำเป็นต้องวินิจฉัย

สำหรับประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ จัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๑๒ และมาตรา ๑๓ หรือไม่ เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๑๒ เป็นบทบัญญัติรับรองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลว่าไม่ต้องรับโทษทางอาญา เว้นแต่จะได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และการลงโทษนั้นจะหนักกว่าที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในขณะกระทำความผิดมิได้ และมาตรา ๑๓ เป็นบทบัญญัติรับรองสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา โดยต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษาถึงที่สุดจะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ ส่วนพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ เมื่อพิจารณาเจตนารมณ์ของกฎหมายจากหมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติที่ว่า เพื่อให้การปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องมีการกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการปราบปรามผู้กระทำความผิดตามกฎหมายดังกล่าวขึ้น โดยเฉพาะ ประกอบกับบทบัญญัติ

ในพระราชบัญญัติดังกล่าวแล้ว เห็นว่า ปัญหายาเสพติดและการลักลอบค้ายาเสพติดเป็นปัญหาที่ร้ายแรงอันมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมโดยรวมของประเทศ เนื่องจากยาเสพติดเป็นภัยร้ายแรงต่อสุขภาพของประชาชนและมวลมนุษยชาติ ทั้งการลักลอบค้ายาเสพติดเป็นความผิดต่อสากลหรือความผิดข้ามชาติที่ประเทศไทยในฐานะเป็นภาคีสมาชิกตามอนุสัญญากรุงเวียนนา ๑๙๘๘ มีพันธะต้องผูกพันตามอนุสัญญาดังกล่าวที่กำหนดมาตรการจำเป็นให้ภาคีสมาชิกริบทรัพย์ซึ่งได้ใช้หรือมีเจตนาจะใช้ในลักษณะใด ๆ ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เพื่อให้การลักลอบค้ายาเสพติดลดน้อยลงหรือหมดไปอันเป็นประโยชน์ต่อมวลมนุษยชาติ พระราชบัญญัติดังกล่าวจึงมีเจตนารมณ์ที่จะคุ้มครองความสงบเรียบร้อยของสังคมตลอดจนความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนให้พ้นจากภัยยาเสพติดและการลักลอบค้ายาเสพติดอันเป็นประโยชน์ส่วนรวม โดยกำหนดมาตรการที่จำเป็นเพื่อขจัดและตัดวงจรการลักลอบค้ายาเสพติด ด้วยการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลบางประการ ทั้งมาตรการทางอาญาโดยดำเนินคดีต่อบุคคลที่กระทำความผิดและมาตรการทางทรัพย์สินด้วยการริบทรัพย์สินในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ไม่ว่าจะมิใช่ผู้ถูกลงโทษหรือไม่ ตามมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า บรรดาเครื่องมือ เครื่องใช้ ยานพาหนะ เครื่องจักรกล หรือทรัพย์สินอื่นใดที่ใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้ริบเสียทั้งสิ้น ไม่ว่าจะมิใช่ผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่ก็ตาม การริบทรัพย์สินตามบทบัญญัตินี้จึงเป็นการตัดกรรมสิทธิ์ของผู้เป็นเจ้าของและให้ทรัพย์สินที่ริบนั้นตกเป็นของแผ่นดิน (กองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด) ซึ่งเป็นมาตรการจำเป็นเพื่อตัดวงจรการลักลอบค้ายาเสพติดและเพื่อให้การลักลอบค้ายาเสพติดลดน้อยลงหรือหมดไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติดังกล่าว โดยให้เจ้าของทรัพย์สินมีหน้าที่ต้องระมัดระวังหรือป้องกันมิให้มีการนำทรัพย์สินของตนไปใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งลักษณะและผลของการริบทรัพย์สินเช่นว่านี้จึงเป็นมาตรการลงโทษพิเศษแก่เจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินและถือเป็นโทษทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๘ (๕) เมื่อการริบทรัพย์สินเป็นโทษทางอาญาอย่างหนึ่ง การที่บุคคลผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินจะได้รับโทษดังกล่าวก็ต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิด อันเป็นการได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๒ ที่ใช้บังคับอยู่ในขณะนั้น

(รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน คือ มาตรา ๓๕ ที่บัญญัติไว้ในทำนองเดียวกัน) และการที่พระราชบัญญัติฉบับเดียวกันนี้ มาตรา ๓๐ วรรคสอง บัญญัติว่า ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลที่พิจารณาคดีนั้น เพื่อขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง และเมื่อศาลรับคำร้องแล้วให้ศาลสั่งให้ประกาศในหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกัน เพื่อให้บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินมายื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ทั้งนี้ไม่ว่าในคดีดังกล่าวจะปรากฏตัวบุคคลซึ่งอาจเชื่อได้ว่าเป็นเจ้าของหรือไม่ก็ตาม และวรรคสี่บัญญัติว่า ในกรณีเจ้าของไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าตนไม่มีโอกาสทราบ หรือไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการกระทำความผิดและจะมีการนำทรัพย์สินดังกล่าวไปใช้ในการกระทำความผิด หรือได้ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิด หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด ให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินดังกล่าวได้เมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่เริ่มประกาศในหนังสือพิมพ์รายวัน แสดงให้เห็นว่าก่อนที่ศาลจะสั่งลงโทษให้ริบทรัพย์สินเช่นว่านั้น บทบัญญัติดังกล่าวบัญญัติให้บุคคลผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ที่อ้างตนเป็นเจ้าของทรัพย์สินมีภาระหน้าที่พิสูจน์ว่าตนสุจริต ไม่มีโอกาสทราบ หรือไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการกระทำความผิดและจะมีการนำทรัพย์สินดังกล่าวไปใช้ในการกระทำความผิด หรือได้ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิด หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดโดยให้โอกาสเจ้าของทรัพย์สินนั้นได้ทราบด้วยวิธีการประกาศในหนังสือพิมพ์ที่จำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกัน และศาลจะสั่งให้ริบทรัพย์สินดังกล่าวได้ก็ต่อเมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่เริ่มประกาศในหนังสือพิมพ์รายวันแล้ว ซึ่งเป็นระยะเวลาเพียงพอที่จะให้เจ้าของทรัพย์สินยื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง หากเจ้าของทรัพย์สินพิสูจน์ได้เช่นว่านั้นศาลก็จะไม่ริบทรัพย์สินการริบทรัพย์สินตามมาตรา ๓๐ จึงมิใช่การลงโทษโดยปราศจากการกระทำความผิด แต่เป็นการลงโทษทางอาญากรณีพิเศษอันเป็นมาตรการจำเป็นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกฎหมายดังกล่าว ส่วนบทบัญญัติในมาตรา ๓๐ วรรคสี่ ตอนที่บัญญัติให้นำมาตรา ๓๖ แห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับ ซึ่งเป็นการจำกัดสิทธิในการโต้แย้งคัดค้านนั้น เป็นผลสืบเนื่องมาจากบทบัญญัติในมาตรา ๓๐ วรรคสอง ที่ให้บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินยื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง และเมื่อพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวแล้วเจ้าของทรัพย์สินมิได้ยื่นคำร้องขอเข้ามาในคดี จึงต้องห้ามยื่นคำร้องขอคืนทรัพย์สินที่ถูกริบได้อีก เมื่อกฎหมายให้สิทธิแก่เจ้าของทรัพย์สินยื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีเพื่อให้มีโอกาสโต้แย้งคัดค้านแสดงว่าตนสุจริตแล้วแต่เจ้าของทรัพย์สินนั้น

มิได้เข้ามาในคดี หรือเข้ามาในคดีแล้วแต่ไม่อาจพิสูจน์ได้ว่าตนสุจริต จึงต้องถือว่าเจ้าของทรัพย์สินไม่ระมัดระวังหรือบกพร่องในการป้องกันมิให้มีการนำทรัพย์สินของตนไปใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด จึงเป็นมาตรการที่เหมาะสมและได้สัดส่วนกับภัยอันตรายที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ดังนั้น พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓

ส่วนประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๔๘ หรือไม่ เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๔๘ บัญญัติว่า สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นนี้ ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ การสืบมรดกย่อมได้รับความคุ้มครอง สิทธิของบุคคลในการสืบมรดกย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ บทบัญญัตินี้ให้การรับรองว่าสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับการคุ้มครองและขอบเขตแห่งการใช้สิทธิและการจำกัดสิทธิให้กระทำได้ตามที่กฎหมายบัญญัติเท่านั้น ซึ่งกฎหมายที่บัญญัติขึ้นนั้นต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่จะต้องกำหนดขอบเขตการใช้สิทธิและการจำกัดสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินเท่าที่จำเป็นและไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธินั้น ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๕ ที่ใช้บังคับอยู่ในขณะนั้น (รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน คือ มาตรา ๒๕ ที่บัญญัติไว้ในทำนองเดียวกัน) เมื่อพิจารณาบทบัญญัติในพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ แล้วเห็นว่า แม้บทบัญญัติดังกล่าวจะเป็นการจำกัดสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินบางประการ แต่ก็เป็นการจำกัดการใช้สิทธิของบุคคลบางกลุ่มที่ใช้ทรัพย์สินกระทำการที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่าเป็นความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ทั้งได้บัญญัติหลักเกณฑ์การริบทรัพย์สินไว้อย่างเป็นขั้นตอน และมีมาตรการเปิดโอกาสให้เจ้าของทรัพย์สินยื่นคำร้องเข้ามาในคดีเพื่อพิสูจน์หักล้างข้อสันนิษฐานของกฎหมาย อีกทั้งบทบัญญัติดังกล่าวมิได้กำหนดมาตรการบังคับให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินได้ทันที แต่ใช้หลักการพิจารณาพยานหลักฐานด้วยเหตุอันควรสงสัย ซึ่งเป็นพื้นฐานความเชื่ออย่างสมเหตุสมผลว่าสมควรริบทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิดหรือใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิด หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

โดยกำหนดการพิจารณาพิสูจน์ให้เจ้าของทรัพย์สินด้วยการให้สิทธิยื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีก่อนศาลชั้นต้น มีคำพิพากษาหรือคำสั่งรับทรัพย์สิน ตามมาตรา ๓๐ วรรคสอง ซึ่งเป็นผลมาจากข้อสันนิษฐานของรัฐที่ว่า หากพนักงานอัยการสามารถนำสืบให้เข้าเงื่อนไขว่า บรรดาเครื่องมือ เครื่องใช้ ยานพาหนะ เครื่องจักรกล หรือทรัพย์สินอื่นใดที่ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ตามมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง แล้ว จึงจะรับทรัพย์สิน และการที่มาตรา ๓๐ วรรคสี่ กำหนดการพิจารณาพิสูจน์ให้เจ้าของทรัพย์สินนำสืบหักล้างข้อสันนิษฐานของกฎหมายให้ได้ว่าตนไม่มีโอกาสทราบ หรือไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการกระทำความผิดและจะมีการนำทรัพย์สินของตนไปใช้ในการกระทำความผิด หรือได้ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดหรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ก็เพื่อให้เจ้าของทรัพย์สินมีส่วนช่วยรัฐในการป้องกันการลักลอบค้ายาเสพติด โดยการระมัดระวังมิให้มีการนำทรัพย์สินของตนไปใช้หรือได้ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดหรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งถือเป็นมาตรการจำเป็น เพื่อให้มาตรการปราบปรามการลักลอบค้ายาเสพติดบรรลุวัตถุประสงค์ของกฎหมายและมาตรการดังกล่าวเหมาะสมกับมาตรการปราบปรามการลักลอบค้ายาเสพติดเพื่อประโยชน์ส่วนรวม และไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพของบุคคลแต่อย่างใด เพราะหากเจ้าของทรัพย์สินพิสูจน์ได้ว่าตนสุจริตตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดไว้ก็จะได้รับทรัพย์สินนั้นคืน ดังนั้น พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๘

เมื่อข้อเท็จจริงตามที่ผู้ร้องโต้แย้งในคดีตามคำร้องนี้เป็นกรณีการกระทำที่เกิดขึ้นในขณะที่บังคับใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และถูกยกเลิกไปแล้วซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มีผลใช้บังคับขณะศาลพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดตามคำร้องนี้ โดยมาตรา ๓๐ มาตรา ๓๕ และมาตรา ๔๑ เป็นบทบัญญัติที่ให้การรับรองสิทธิเสรีภาพของบุคคล และทรัพย์สินโดยมีหลักเกณฑ์และสาระสำคัญอย่างเดียวกันกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ จึงเห็นว่าพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๕ และมาตรา ๔๑ ซึ่งใช้บังคับขณะศาลพิจารณาและวินิจฉัยชี้ขาดคดีนี้ด้วย

ด้วยเหตุผลที่ได้วินิจฉัยข้างต้น จึงเห็นว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ และไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๕ และมาตรา ๔๑ ด้วย

นายเจริญ หัตถกรรม
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายธานีศ เกศวพิทักษ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๕๗/๒๕๔๗

วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๕๑

เรื่อง พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔
มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓
และมาตรา ๔๘ หรือไม่

ศาลอาญาส่งคำโต้แย้งของบริษัท จีอี แคปิตอล ออโต้ ลิส จำกัด (มหาชน) ผู้ร้องขอคืน
ของกลางในคดีอาญาหมายเลขดำที่ ม. ๑๔๓/๒๕๔๖ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย
ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๖๔ ว่า พระราชบัญญัติมาตรการ
ในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่
ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ หรือไม่ สรุปข้อเท็จจริง
ได้ดังนี้

พนักงานอัยการ สำนักงานอัยการสูงสุด เป็นโจทก์ยื่นฟ้องนายวิระพล หรือกล้วย เปี่ยมสมบูรณ์
เป็นจำเลยต่อศาลอาญา ในคดีหมายเลขดำที่ ย. ๔๒๗๕/๒๕๔๖ ฐานมียาเสพติดให้โทษประเภท ๑
(เมทแอมเฟตามีน) ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย โดยฝ่าฝืนต่อกฎหมาย จำนวน ๑๕๐ เม็ด น้ำหนักรวม
๑๗.๘๗๐ กรัม ซึ่งเจ้าพนักงานได้ยึดรถยนต์หมายเลขทะเบียน ลข - ๗๘๔๘ กรุงเทพมหานคร และ
โทรศัพท์มือถือหมายเลข ๐๖ - ๐๕๒๖๐๑๔ เป็นของกลาง โดยทรัพย์สิ่งดังกล่าวจำเลยใช้เป็นยานพาหนะ
และเป็นอุปกรณ์สื่อสารในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และเพื่อเป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผล
ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดดังกล่าว ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๔๖ พนักงานอัยการ
ได้ยื่นคำร้องต่อศาลอาญาเป็นคดีหมายเลขดำที่ ม. ๑๕/๒๕๔๖ ขอให้ศาลอาญามีคำสั่งริบรถยนต์และ

โทรศัพท์มือถือซึ่งเป็นของกลางให้ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดตามพระราชบัญญัติ มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ ศาลอาญาได้ประกาศหนังสือพิมพ์ตามกฎหมายแล้วไม่มีผู้คัดค้าน ศาลอาญาได้สวนคำร้องเมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๖ และมีคำสั่งเมื่อวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๔๖ เป็นคดีหมายเลขแดงที่ ม. ๑๔๓/๒๕๔๖ ให้ริบรายนต์หมายเลขทะเบียน ลข - ๙๘๔๘ กรุงเทพมหานคร และโทรศัพท์มือถือหมายเลข ๐๖ - ๐๕๒๖๐๑๔ ให้ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ตามพระราชบัญญัติมาตรการ ในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑

นางดารารัตน์ มณฑานุช ในฐานะผู้เช่าซื้อและครอบครองรถยนต์ของกลาง ยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ขอคืนรถยนต์ของกลางต่อศาลอาญา เป็นคดีหมายเลขดำที่ กย. ๕/๒๕๔๗

ผู้ร้องในฐานะผู้ให้เช่าซื้อรถยนต์ของกลาง ยื่นคำร้องลงวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๔๗ ขอคืนรถยนต์ของกลางคันเดียวกันต่อศาลอาญาโดยอ้างว่า ผู้ร้องเป็นนิติบุคคลมีวัตถุประสงค์ในการประกอบกิจการ เช่าซื้อทรัพย์สินและมีกรรมสิทธิ์ในรถยนต์คันหมายเลขทะเบียน ลข - ๙๘๔๘ กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นของกลางในคดีและฎีกาศาลอาญามีคำสั่งให้ริบเมื่อวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๔๖ ผู้ร้องมีฐานะเป็น “เจ้าของ” รถยนต์คันดังกล่าวตามกฎหมายโดยผู้ร้องได้ตกลงให้นางดารารัตน์ มณฑานุช เป็น “ผู้เช่าซื้อ” เมื่อวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๔๗ โดยแบ่งชำระเป็น ๖๐ งวด (เดือน) ทั้งนี้ คู่สัญญาได้กำหนดสิทธิและหน้าที่ตามสัญญาเช่าซื้อให้เป็นสิทธิเฉพาะของผู้เช่าซื้อเท่านั้น เว้นแต่จะได้รับความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้ร้อง อีกทั้งผู้ร้องเพิ่งทราบความจริงเมื่อประมาณ วันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ว่ารถยนต์ดังกล่าว ศาลได้มีคำสั่งริบ โดยผู้ร้องไม่ได้มีส่วนร่วมหรือรู้เห็นเป็นใจหรือปล่อยให้รถยนต์คันดังกล่าวไปใช้ในการกระทำความผิดแต่อย่างใดจึงขอโต้แย้งคัดค้านการร้องขอให้ศาลสั่งริบรายนต์ของพนักงานอัยการ และขอโต้แย้งคัดค้านการสั่งริบรถยนต์คันดังกล่าว เนื่องจากเห็นว่า มาตรการและบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ ขัดต่อหลักความยุติธรรมตามธรรมชาติและขัดต่อหลักการของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ตลอดจนขัดต่อหลักการและกระบวนการพิจารณาที่ชอบด้วยกฎหมายหลายประการ กล่าวคือ

(๑) ผู้ร้องเป็นเจ้าของที่แท้จริงในรถยนต์คันดังกล่าวไม่มีส่วนรู้เห็นเป็นใจกับการกระทำความผิดของจำเลย และรถยนต์คันดังกล่าวไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติ

มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ ขณะกระทำความผิด ครอบงำคนดังกล่าวยังเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ร้อง และผู้เช่าซื้อมีภาระหน้าที่ตามสัญญาเช่าซื้อในการชำระ ค่าเช่าซื้อตามที่ตกลงกันได้ เมื่อผู้ร้องทราบเรื่องการประวัตินิติสัญญา จึงได้มีหนังสือขอบอกเลิกสัญญา ถึงนางดารารัตน์ มณฑานุช และผู้ค้าประกันเมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๔๗ อันเป็นการใช้สิทธิ โดยสุจริต ดังนั้น การริบรณต์คนดังกล่าวของผู้ร้องเป็นการขัดต่อหลักการลงโทษบุคคลในทางอาญา ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒ ประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๒

(๒) ผู้ร้องไม่เคยทราบหรือทราบเลยว่าพนักงานอัยการมีคำสั่งฟ้องและยื่นคำร้องเพื่อให้ศาล สั่งริบรณต์ของผู้ร้อง เนื่องจากพนักงานอัยการหรือเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม ยาเสพติด หรือเจ้าหน้าที่ไม่เคยแจ้งให้ผู้ร้องทราบ ทั้งที่ปรากฏหลักฐานตามคู่มือจดทะเบียนรณต์ ว่าผู้ร้องเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในรณต์คนดังกล่าว และมีได้รู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิด แต่อย่างไร เนื่องจากผู้ร้องประกอบธุรกิจและมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันทั่วไปถือว่าเป็นการไม่ชอบด้วย พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๒๘ ผู้ร้องไม่เคยทราบว่าพนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องขอให้สั่งริบรณต์ของผู้ร้อง เนื่องจาก ไม่เคยทราบว่ามีการประกาศในหนังสือพิมพ์รายวันที่มีการจำหน่ายในกรุงเทพมหานครแต่อย่างไร อันเป็นการไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ ผู้ร้องจึงไม่อาจใช้สิทธิคัดค้านกรณีพนักงานอัยการมีคำขอให้ศาลอาญา ริบรณต์ของผู้ร้องได้ แต่เพียงทราบถึงเหตุดังกล่าวเมื่อศาลมีคำสั่งให้ริบไปแล้ว ดังนั้น จึงถือว่า กระบวนการที่พนักงานอัยการยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลมีคำสั่งริบรณต์ของผู้ร้อง เป็นการดำเนินการ และดำเนินกระบวนการพิจารณาที่ไม่ชอบ ไม่ให้โอกาสโต้แย้งคัดค้านอันเป็นการขัดต่อหลักความยุติธรรม ตามธรรมชาติและหลักการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียและผู้สุจริตได้รับความคุ้มครองสิทธิของตน ตามกฎหมาย

(๓) มาตรการริบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิด เกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ เป็นบทบัญญัติที่ขัดต่อหลักความเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๔๘ ที่คุ้มครองสิทธิของบุคคลในทางทรัพย์สิน

ดังนั้น การที่จะริบทรัพย์สินหรือยึดเอาทรัพย์สินของบุคคลผู้สุจริต ซึ่งไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำทุจริต หรือรู้เห็นเป็นใจในการนำทรัพย์สินไปใช้ในการกระทำความผิด ย่อมเป็นการไม่ชอบด้วยบทบัญญัติดังกล่าว นอกจากนี้ การที่กฎหมายกำหนดให้ศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินของผู้ร้อง ถือว่าเป็นการลงโทษทางอาญา ตามกฎหมาย ทั้งที่ผู้ร้องไม่ได้กระทำความผิดหรือมีส่วนร่วมรู้เห็นในการกระทำความผิด หรือรู้เห็นเป็นใจ ในการนำทรัพย์สินของผู้ร้องไปใช้ในการกระทำความผิดหรือปล่อยปละละเลยให้มีการใช้ทรัพย์สินดังกล่าว ในการกระทำความผิด การที่กฎหมายกำหนดให้มีการริบทรัพย์สินของผู้ร้องตกเป็นของกองทุนป้องกัน และปราบปรามยาเสพติด จึงเป็นการขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓ ด้วย อีกทั้งกระบวนการเกี่ยวกับการร้องขอให้มีการริบทรัพย์สินและกระบวนการริบทรัพย์สินตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติมาตรการ ในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ เห็นได้ว่าเป็นกระบวนการที่ไม่เป็นไปตามหลักการหรือกระบวนการพิจารณา ที่ชอบด้วยกฎหมายและความยุติธรรมตามธรรมชาติและหลักการตามรัฐธรรมนูญ เพราะฉะนั้น พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ จึงเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ขัดหรือแย้ง ต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ เป็นอันใช้บังคับไม่ได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ ประกอบมาตรา ๔ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘

พนักงานอัยการยื่นคำร้องคัดค้านการขอคืนของกลางของนางดารารภณ์ มณฑานูช และผู้ร้อง ต่อศาลอาญา เมื่อวันที่ ๒ กันยายน ๒๕๕๑ ว่าพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิด เกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ เป็นกฎหมายพิเศษที่มีเจตนารมณ์ในการป้องกัน และปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยให้ริบทรัพย์สินที่เอื้ออำนวยและที่ใช้เป็นอุปกรณ์ ให้ความสะดวกหรือให้ได้ผลการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้ตกเป็นของกองทุนป้องกัน และปราบปรามยาเสพติด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์ในการแก้ไขปัญหายาเสพติด ต่อไป ซึ่งศาลได้นัดไต่สวนคดีได้ดำเนินการตามขั้นตอนบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวครบถ้วน ได้ประกาศหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกันเพื่อให้บุคคลซึ่งอาจอ้างว่า เป็นเจ้าของทรัพย์สินยื่นคำร้องเข้ามาในคดีก่อนที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง แต่ปรากฏว่า

นางดารารัตน์ มณฑานุช ซึ่งเป็นพี่สาวของจำเลย และผู้ร้อง ซึ่งเป็นผู้ให้เช่าซื้อเป็นนิติบุคคลที่ดำเนินกิจการให้เช่าซื้อรถยนต์มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันทั่วไปยอมทราบประกาศของศาลแล้ว กลับมิได้ยื่นคำร้องคัดค้านเมื่อพ้นกำหนด ๓๐ วัน นับแต่วันที่ประกาศในหนังสือพิมพ์ หรือก่อนศาลมีคำสั่งริบทรัพย์ การที่ผู้ร้องทั้งสองมายื่นคำร้องขอคืนของกลางเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสอง จึงไม่มีสิทธิยื่นคำร้องขอคืนรถยนต์ของกลางที่ศาลมีคำสั่งริบแล้วแต่อย่างใด และตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสี่ ผู้ร้องทั้งสองไม่อาจใช้สิทธิขอคืนของกลางตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖ ได้ ทั้งนี้ พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ เป็นกฎหมายพิเศษเพื่อประโยชน์ในการต่อสู้กับสงครามยาเสพติดซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ของประเทศชาติขณะนี้ โดยมุ่งจะปราบปรามขบวนการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดอันเป็นความผิดสากล และมุ่งคุ้มครองบุคคลและความมั่นคงของประเทศ มิได้ขัดต่อกฎหมายและรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ตามที่ผู้ร้องกล่าวอ้าง การพิจารณาคดีและคำสั่งศาลอาญาในคดีนี้จึงชอบด้วยกระบวนการพิจารณาตามกฎหมายและหลักแห่งการคุ้มครองสิทธิของบุคคลแล้ว การที่ผู้ร้องทั้งสองขอคืนของกลางโดยต่างอ้างว่าตนเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์รถยนต์หมายเลขทะเบียน ลข - ๑๘๔๘ กรุงเทพมหานคร และมีได้รู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดของจำเลยนั้น ยังไม่เห็นพ้องด้วย และขอคัดค้านว่าทั้งสองมิได้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในรถยนต์เพราะการยื่นคำร้องขอคืนของกลางที่ศาลริบรถยนต์คันดังกล่าวนี้ เป็นการยื่นคำร้องขอคืนของกลางเพื่อประโยชน์ของจำเลยโดยแท้ และผู้ขอคืนของกลางทั้งสองรู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดของจำเลย ทั้งเจตนาใช้สิทธิทางศาลโดยไม่สุจริต

ศาลอาญาไต่สวนคำร้องขอคืนของกลางเมื่อวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๔๗ ปรากฏว่า

(๑) นางดารารัตน์ มณฑานุช แถลงว่า ไม่ติดใจขอคืนรถยนต์ของกลางที่ศาลอาญามีคำสั่งริบให้ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอีกต่อไป เนื่องจากถูกยกเลิกสัญญาเช่าซื้อและผู้ให้เช่าซื้อได้ยื่นคำร้องขอคืนรถยนต์ดังกล่าวเข้ามาในคดีแล้ว จึงขอถอนคำร้อง ศาลอาญาอนุญาตให้ถอนคำร้อง

(๒) ทนายของผู้ร้องแถลงขอให้ศาลอาญาส่งปัญหาให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔

มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ตามคำร้องขอคืนของกลาง ฉบับลงวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๔๗

(๓) พนักงานอัยการแถลงขอให้ศาลอาญาวินิจฉัยปัญหาตามที่ได้ยื่นคัดค้านการขอคืนของกลาง ไว้เสียก่อนว่า ผู้ขอคืนของกลางไม่มีสิทธิยื่นคำร้องตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปราม ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่

ศาลอาญาพิเคราะห์แล้วเห็นว่า คู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติมาตรการ ในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ทั้งเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดี และยังไม่มีการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น กรณีจึงต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ส่วนบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปราม ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๑ ที่คู่ความร้องขอให้ส่งไปให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยด้วยนั้น เนื่องจากมิใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมาย ที่จะใช้บังคับแก่คดี ประกอบกับศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำวินิจฉัยไว้แล้ว จึงไม่ส่งไปให้ศาลรัฐธรรมนูญ วินิจฉัยในประเด็นดังกล่าว และมีคำสั่งให้รอการพิจารณาคดีไว้ชั่วคราว แล้วส่งเรื่องไปให้ศาลรัฐธรรมนูญ พิจารณาวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับ ยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญตรวจคำร้องแล้ว มีคำสั่งให้รับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๑๒ และรับไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๔

เพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณา ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำสั่งให้นายกรัฐมนตรีในฐานะผู้รักษาการ ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ ชี้แจง เป็นหนังสือต่อศาลรัฐธรรมนูญในประเด็นตามคำร้อง

นายกรัฐมนตรีมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดทำหนังสือ ชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญ สรุปได้ว่า

(๑) การที่พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสอง กำหนดให้ศาลประกาศในหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลาย ในท้องถิ่นสองวันติดต่อกัน เพื่อให้บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินยื่นคำร้องขอเข้ามาในคดี ก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง แต่ไม่ได้กำหนดให้แจ้งให้ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินทราบโดยตรง เนื่องจากทรัพย์สินที่จะขอให้ศาลมีคำสั่งริบตามตรา ๓๐ เป็นทรัพย์สินของกลางในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่จำเลยใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด การดำเนินการร้องขอให้ศาล มีคำสั่งริบทรัพย์สินดังกล่าวจะต้องดำเนินการสอบสวนโดยพนักงานสอบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับ ยาเสพติด ซึ่งขั้นตอนการสอบสวนของพนักงานสอบสวนจะต้องดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิด ดังนั้นเมื่อได้มีการยึดสิ่งของใดไว้เป็นของกลางในคดี พนักงานสอบสวนจะต้องรวบรวมหลักฐานทุกชนิดเท่าที่สามารถจะทำได้เพื่อประสงค์ให้ทราบข้อเท็จจริง และพฤติกรรมต่าง ๆ อันเกี่ยวกับความผิดนั้น เพื่อพิสูจน์ให้เห็นความผิดซึ่งเป็นไปตามหลักกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญาในลักษณะของการสอบสวน โดยการแจ้งให้เจ้าของหรือผู้เกี่ยวข้องที่ปรากฏ ตามหลักฐานมาให้การในสำนวนคดีอาญา อันจะทำให้เจ้าของหรือผู้เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินของกลางนั้น ได้ทราบว่าทรัพย์สินนั้นถูกยึดในคดีความผิดนั้น ส่วนการประกาศหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลาย ในท้องถิ่นสองวันติดต่อกันก็เป็นวิธีการหนึ่ง เพื่อให้บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินรวมทั้ง ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินทราบอีกทางหนึ่ง แม้ว่าผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินซึ่งมีชื่อทางทะเบียนยอมทราบ จากการสอบสวนของพนักงานสอบสวนเช่นเดียวกับคดีอาญาปกติอยู่แล้ว จึงเป็นเหตุผลที่กฎหมาย มิได้กำหนดให้แจ้งผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินทราบ โดยตรงอีกครั้งหนึ่งอันจะเป็นการซ้ำซ้อนกับขั้นตอน ในการดำเนินคดีอาญาข้างต้น

(๒) กรณีพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสี่ ห้ามมิให้นำประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๖ มาใช้บังคับ เนื่องจากการดำเนินการขอให้ศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินของกลางตามมาตรา ๓๐ มีการสอบสวน โดยพนักงานสอบสวนซึ่งผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินควรจะต้องทราบว่าทรัพย์สินของตนถูกยึดเป็นของกลาง ในคดีความผิดเกี่ยวกับการกระทำความผิดและจะต้องถูกศาลมีคำสั่งริบอยู่แล้ว และการกำหนดให้มีการ ประกาศในหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกันซึ่งเป็นขั้นตอนในการให้สิทธิ แก่เจ้าของทรัพย์สินหรือผู้อาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินอีกขั้นตอนหนึ่ง เช่นเดียวกับการให้สิทธิ

ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๖ เพียงแต่นำมากำหนดให้สิทธิเสียก่อนศาลจะมีคำพิพากษาหรือมีคำสั่ง จึงมิได้ลดรอนสิทธิของเจ้าของทรัพย์สินตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา แต่กลับเป็นการคำนึงถึงสิทธิของเจ้าของทรัพย์สินมากกว่าที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา กล่าวคือ แทนที่จะให้เจ้าของทรัพย์สินทราบเอง กลับกำหนดให้มีการประกาศในหนังสือพิมพ์ ซึ่งทำให้ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินหรือผู้อ้างเป็นเจ้าของทรัพย์สินมีโอกาสทราบว่าทรัพย์สินของตนกำลังถูกดำเนินคดีอยู่มากกว่าตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๖ การนำประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๖ มาใช้บังคับจะทำให้กระบวนการพิจารณาช้าซ้อน และเพิ่มจำนวนคดีในชั้นศาลเป็นภาระแก่ทุกฝ่าย ส่วนการดำเนินการริบทรัพย์สินของกลางตามมาตรา ๑๐ เมื่อศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินให้ตกเป็นของกองทุนแล้วจะต้องดำเนินการบริหารจัดการทรัพย์สินของกองทุนเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ซึ่งรวมถึงการนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาด หากนำประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๖ มาบังคับใช้ทรัพย์สินก็ไม่อาจจะตกเป็นของกองทุนโดยเด็ดขาดตามผลของคดี ซึ่งจะเกิดความยุ่งยากและขัดข้องในการจัดการทรัพย์สิน ไม่ว่าจะจัดการด้วยการขายทอดตลาดหรือจำหน่ายโดยวิธีอื่น ซึ่งทำให้การบังคับใช้กฎหมายขาดประสิทธิภาพ

คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ต่อมาได้มีการตรารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๕ โดยมาตรา ๓๕ กำหนดให้บรรดาการใดที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญหรือเมื่อมีปัญหาว่ากฎหมายใดขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ ให้เป็นอำนาจของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ต่อมาได้มีการตรารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ ขึ้นไว้ให้ใช้แทนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ โดยมาตรา ๓๐๐ วรรคหนึ่ง วรรคสามและวรรคสี่ บัญญัติให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ เป็นศาลรัฐธรรมนูญ และให้บทบัญญัติมาตรา ๓๕ วรรคสอง วรรคสามและวรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ ยังคงมีผลใช้บังคับต่อไปจนกว่าจะมีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญขึ้นใช้บังคับ โดยบรรดาคดีหรือการใดที่อยู่ในระหว่างดำเนินการของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญให้ศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการต่อไป ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคำร้องนี้ได้

พิจารณาคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องแล้วเห็นว่า ข้อเท็จจริงเพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้แล้ว โดยมีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ หรือไม่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

มาตรา ๓๐ บัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน

ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม”

มาตรา ๓๒ บัญญัติว่า “บุคคลจะไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่จะได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิด และกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้”

มาตรา ๓๓ บัญญัติว่า “ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้”

มาตรา ๔๘ บัญญัติว่า “สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครองขอบเขตแห่งสิทธิ และการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

การสืบมรดกย่อมได้รับความคุ้มครอง สิทธิของบุคคลในการสืบมรดกย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ”

พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔

มาตรา ๓๐ บัญญัติว่า “บรรดาเครื่องมือ เครื่องใช้ ยานพาหนะ เครื่องจักรกล หรือทรัพย์สินอื่นใดที่ใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้รับเสียทั้งสิ้นไม่ว่าจะมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่ก็ตาม

ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลที่พิจารณาคดีนั้น เพื่อขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง และเมื่อศาลรับคำร้องแล้วให้ศาลสั่งให้ประกาศในหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกัน เพื่อให้บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินมายื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ทั้งนี้ ไม่ว่าในคดีดังกล่าวจะปรากฏตัวบุคคลซึ่งอาจเชื่อได้ว่าเป็นเจ้าของหรือไม่ก็ตาม

ค่าใช้จ่ายในการประกาศ ให้จ่ายจากเงินของกองทุน

ในกรณีที่ไม่มีผู้ใดอ้างตัวเป็นเจ้าของก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง หรือในกรณีที่ปรากฏเจ้าของ แต่เจ้าของไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าตนไม่มีโอกาสทราบ หรือไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการกระทำความผิดและจะมีการนำทรัพย์สินดังกล่าวไปใช้ในการกระทำความผิด หรือได้ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิด หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด ให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินดังกล่าวได้เมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่เริ่มประกาศในหนังสือพิมพ์รายวันตามวรรคสอง และในกรณีนี้มีให้นำมาตรา ๓๖ แห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับ”

ประเด็นตามคำร้องที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยมี ๓ ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ เป็นบทบัญญัติรับรองความเสมอภาคที่ให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของชนชาวไทย ซึ่งมีหลักการว่า บุคคลย่อมเสมอภาคกันในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลจะกระทำมิได้ โดยการรับรองความเสมอภาคดังกล่าวมาจากหลัก “กฎหมายต้องมีผลบังคับเป็นการทั่วไป” หมายความว่า กฎหมายที่รัฐตราขึ้นใช้บังคับต้องเป็นกฎหมายที่บังคับบุคคลเหมือนกันในสาระสำคัญอย่างเดียวกัน และบังคับต่อบุคคลแตกต่างกันในสาระสำคัญแตกต่างกันออกไปตามลักษณะของแต่ละคน หากปฏิบัติต่อบุคคล

ที่เหมือนกันในสาระสำคัญแตกต่างกันก็ดี หรือปฏิบัติต่อบุคคลต่างกันในสาระสำคัญอย่างเดียวกัน โดยปราศจากเหตุผลอันวิญญูชนพึงรับฟังได้ เข้าข่าย “เลือกที่รักมักที่ชัง” หรือเป็นการเลือกปฏิบัติ โดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรมหรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญย่อมขัดต่อหลักความเสมอภาค โดยในทางปฏิบัติจะมีการแบ่งแยกบุคคลออกเป็นประเภท ๆ เช่น ผู้เยาว์ บุคคลที่บรรลุนิติภาวะแล้ว ข้าราชการ วิศวกร เกษตรกร เป็นต้น แล้วปฏิบัติต่อบุคคลประเภทเดียวกันอย่างเดียวกัน และปฏิบัติต่อบุคคลต่างประเภทต่างกัน โดยเรียกหลักนี้ว่า “หลักปฏิบัติต่อบุคคลที่แตกต่างกัน” ซึ่งไม่ขัดต่อหลักความเสมอภาคดังกล่าว

พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติให้บรรดาเครื่องมือ เครื่องใช้ ยานพาหนะ เครื่องจักรกล หรือทรัพย์สินอื่นใดที่ใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้ริบเสียทั้งสิ้นไม่ว่าจะมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่ก็ตามนั้นเป็นบทบัญญัติของกฎหมายที่มุ่งหมายจะตัดวงจรของการค้ายาเสพติด ซึ่งกำลังเป็นมหันตภัยคุกคามความมั่นคงอย่างรุนแรง แต่ก็มีผลกระทบต่อสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลถึงขนาดที่กฎหมายกำหนดให้ทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดนั้น ให้ริบเสียทั้งสิ้นไม่ว่าจะมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่ ดังนั้นเพื่อคุ้มครองสิทธิของเจ้าของทรัพย์สินผู้บริสุทธิ์ ความในมาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ จึงกำหนดกระบวนการทางกฎหมายเพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินดังกล่าว ซึ่งสามารถพิสูจน์ได้ว่าตนไม่มีโอกาสทราบ หรือไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการกระทำความผิดและจะมีการนำทรัพย์สินดังกล่าวไปใช้ในการกระทำความผิด หรือได้ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิด หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด ใช้สิทธิร้องคัดค้านคำร้องขอให้ริบทรัพย์สินของพนักงานอัยการได้ จึงเป็นที่เห็นได้ว่าพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายมีผลใช้บังคับต่อบุคคลเป็นการทั่วไปโดยเสมอกันไม่ได้ยกเว้นให้ใช้บังคับกับบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือทำให้บุคคลไม่ได้รับ

ความเสมอกันในกฎหมายหรือไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ไม่เป็นการเลือกปฏิบัติ โดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด บุคคลผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินที่พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลตั้งรับตามมาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ทุกคนย่อมได้รับการปฏิบัติโดยเท่าเทียมกัน และได้รับความคุ้มครองสิทธิตามกฎหมาย โดยเสมอภาค ดังนั้น พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐

ประเด็นที่สอง พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๒ เป็นบทบัญญัติที่รับรองว่า บุคคลจะไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่จะได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และการลงโทษนั้นจะหนักกว่าที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในขณะกระทำผิดมิได้ และมาตรา ๓๓ เป็นบทบัญญัติที่รับรองสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาโดยต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ ซึ่งหมายความว่า ก่อนศาลพิพากษาว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยกระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลดังกล่าว เหมือนเป็นผู้ที่ศาลได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าได้กระทำความผิดไม่ได้

พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ เป็นบทบัญญัติการยื่นคำขอให้ศาลตั้งรับทรัพย์สินในคดียาเสพติดและการขอคืนทรัพย์สิน โดยในการรับทรัพย์สินดังกล่าวจะมีหลักเกณฑ์เพื่อให้เจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติงานใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาถึงตัวทรัพย์สิน ซึ่งต้องเข้าเกณฑ์ที่ว่า มีเหตุอันควรสงสัย หรือมีเหตุอันควรเชื่ออย่างสมเหตุสมผล และพนักงานอัยการต้องนำสืบให้เข้าเงื่อนไขว่า ทรัพย์สินที่ขอรับเป็นทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิด หรือใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดหรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

ตามมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง ก่อน ศาลจึงจะมีคำสั่งริบทรัพย์สินได้ตามมาตรา ๓๐ วรรคสอง และ มาตรา ๓๐ วรรคสี่ ยังเปิดโอกาสให้เจ้าของทรัพย์สินยื่นคำร้องเข้ามาในคดีก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษา หรือคำสั่งให้ริบ โดยต้องพิสูจน์ให้ได้ว่าตนไม่มีโอกาสทราบ หรือไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการกระทำความผิดและจะมีการนำทรัพย์สินดังกล่าวไปใช้ในการกระทำความผิด หรือได้ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผล ในการกระทำความผิด หรือมิใช่เพื่อใช้ในการกระทำความผิด ทั้งนี้ การที่กฎหมายกำหนดให้เจ้าของ ทรัพย์สินมีภาระพิสูจน์ดังกล่าว สืบเนื่องจากเจ้าของทรัพย์สินย่อมจะรู้เห็นข้อเท็จจริงเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้น ดีที่สุด จึงควรจะมีส่วนช่วยรัฐในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยระมัดระวังมิให้มีการนำเอาทรัพย์สินของตนไปใช้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดดังกล่าว และ หากเจ้าของทรัพย์สินพิสูจน์ได้ตามเงื่อนไขดังกล่าวแล้วศาลก็จะไม่มีคำสั่งริบทรัพย์สิน หลักเกณฑ์และ กระบวนการขอให้ศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดยาเสพติดตลอดจนการร้องขอ คืนทรัพย์สินที่ศาลสั่งริบตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ถือเป็นมาตรการทางกฎหมายที่มีผลมาจากการกระทำความ ผิดในทางอาญาของบุคคลอื่น มิใช่เป็นการลงโทษบุคคลให้ริบทรัพย์สินที่ถือเป็นการลงโทษบุคคล ทางอาญาโดยมิได้มีการกระทำความผิดอันจะเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๒ เพราะการที่ศาลจะมีคำสั่งริบทรัพย์สินหรือไม่ ขึ้นอยู่กับเจ้าของทรัพย์สินได้ยื่นคำร้อง เข้ามาในคดีและพิสูจน์ให้ได้ตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดหรือไม่ และไม่ถือเป็นการปฏิบัติต่อบุคคล เสมือนเป็นผู้กระทำความผิด หรือเป็นการปฏิบัติต่อผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ เพราะกระบวนการริบทรัพย์สินดังกล่าวจะเริ่มดำเนินการได้เมื่อมีเหตุอันควรสงสัย หรือ มีเหตุอันควรเชื่ออย่างสมเหตุสมผล และมีการตรวจสอบโดยศาลยุติธรรม เพื่อคุ้มครองเจ้าของทรัพย์สิน และบุคคลที่สามให้ได้รับความยุติธรรมและมีถูกกระทบกระเทือนเกินความจำเป็น ดังนั้น จึงเห็นว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓

ประเด็นที่สาม พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๔๘ หรือไม่

พิจารณาแล้วรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๘ เป็นบทบัญญัติ ที่ให้การรับรองสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินว่าย่อมได้รับความคุ้มครอง แต่ภายใต้เงื่อนไขว่าขอบเขตแห่งสิทธิ และการจำกัดสิทธิในทรัพย์สินอาจมีได้ตามที่กฎหมายบัญญัติ หมายความว่า รัฐธรรมนูญยอมให้มีการกำหนด ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิในทรัพย์สินได้โดยต้องตราเป็นกฎหมาย โดยกฎหมายดังกล่าว ก็จะต้องเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง ที่วางหลักว่า การจำกัดสิทธิและเสรีภาพ ของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะ เพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิ และเสรีภาพนั้นมิได้ ดังนั้น การกำหนดขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินนั้น จะต้องเป็นไปเท่าที่จำเป็นและไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิในทรัพย์สินนั้น

พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสอง ที่ให้ศาลที่ได้รับคำร้องขอให้ริบทรัพย์สินสั่งให้ประกาศหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่าย แพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกันนั้น เพื่อให้เจ้าของทรัพย์สินได้รับทราบและยื่นคำร้องเข้ามาในคดี เพื่อโต้แย้งคัดค้านหรือกล่าวอ้างถึงสิทธิของตนก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง แม้ระยะเวลา การยื่นคำร้องขอคืนของกลางดังกล่าวจะสั้นกว่าที่กำหนดไว้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖ แต่พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มีเจตนารมณ์เพื่อให้การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพราะถือเป็นภัยร้ายแรง ต่อสังคมและประเทศชาติ จึงจำเป็นต้องมีมาตรการให้เจ้าพนักงานของรัฐดำเนินการป้องกันและปราบปราม ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดโดยเฉพาะ และเพื่อให้การป้องกันและปราบปรามเป็นไปอย่างจริงจัง จึงกำหนดมาตรการการริบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดควบคู่ไปกับการ ลงโทษผู้กระทำความผิด แม้จะกระทบสิทธิในทรัพย์สินของเจ้าของทรัพย์สินอยู่บ้าง แต่ก็มีมาตรการ เยียวยาคุ้มครองผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สิน โดยให้ศาลที่ได้รับคำร้องขอให้ริบทรัพย์สินสั่งให้ประกาศ หนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกัน เพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลซึ่งอาจอ้างว่า เป็นเจ้าของทรัพย์สินมีโอกาสทราบและยื่นคำร้องคัดค้านเข้ามาในคดีได้ โดยในคดีอาญาทั่วไปกรณีโจทก์ มีคำขอให้ริบของกลาง ศาลจะไม่มีคำสั่งให้เรียกบุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินเข้ามาในคดีด้วย จึงถือว่าการประกาศในหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกัน เป็นการดำเนินการ ตามสมควรเพื่อให้บุคคลซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินได้ทราบถึงการร้องขอให้ยึดทรัพย์สินนั้นแล้ว

และการที่มาตรา ๓๐ วรรคสอง บัญญัติให้บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินยื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง เป็นกระบวนการพิจารณาคดีที่ประสงค์ให้บุคคลภายนอกเข้ามาในคดีเพื่อศาลจะได้พิจารณาพยานหลักฐานทั้งปวงเกี่ยวกับทรัพย์สินของกลางในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและมีคำพิพากษาหรือคำสั่งภายในระยะเวลาอันสมควรเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมกับทุกฝ่าย ประกอบกับศาลชั้นต้นจะมีคำพิพากษาหรือคำสั่งรับทรัพย์สินดังกล่าวได้ก็ต่อเมื่อพ้นกำหนดสามสิบวัน นับแต่วันที่เริ่มประกาศในหนังสือพิมพ์รายวัน เป็นระยะเวลาเพียงพอที่จะให้เจ้าของทรัพย์สินยื่นคำร้องเข้ามาในคดีก่อนศาลชั้นต้นจะมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ดังนั้น มาตรการในการรับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติ มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสอง จึงเป็นมาตรการที่เหมาะสมและมีได้เป็นการจำกัดสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลเกินความจำเป็นหรือ กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิแต่อย่างใด จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๔๘ ส่วนพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสี่ เป็นบทบัญญัติในกรณีที่ไม่มีผู้ใดอ้างตัวเป็นเจ้าของทรัพย์สินก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง หรือในกรณีที่ปรากฏเจ้าของแต่เจ้าของไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าตนไม่มีโอกาสทราบ หรือไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการกระทำความผิดและจะมีการนำทรัพย์สินไปใช้ในการกระทำความผิด หรือได้ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิด หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด ให้ศาลสั่งรับทรัพย์สินดังกล่าวได้เมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่เริ่มประกาศในหนังสือพิมพ์รายวันตามมาตรา ๓๐ วรรคสอง และในกรณีดังกล่าวมิให้นำมาตรา ๓๖ แห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับ แม้จะเป็นการจำกัดสิทธิเจ้าของทรัพย์สินในการโต้แย้งคัดค้านการรับทรัพย์สินก็ตาม แต่เป็นผลสืบเนื่องมาจากบทบัญญัติมาตรา ๓๐ วรรคสอง ที่บัญญัติให้บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินยื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือมีคำสั่ง และในกรณีเจ้าของทรัพย์สินมิได้ยื่นคำร้องเข้ามาในคดี หรือยื่นคำร้องเข้ามาในคดี แต่ไม่สามารถพิสูจน์ได้ตามเจตนารมณ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๐ วรรคสี่ ก็ไม่ควรให้ยื่นคำร้องขอคืนทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖ อีก เพราะเมื่อกฎหมายได้ให้สิทธิแก่เจ้าของทรัพย์สินยื่นคำร้องโต้แย้งคัดค้านตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสี่ แล้ว หากเจ้าของทรัพย์สินไม่ยื่นคำร้องหรือยื่นคำร้องเข้ามาในคดีแต่ไม่สามารถพิสูจน์ให้ศาลเชื่อได้ ก็ถือเป็นความบกพร่องในการป้องกันมิให้นำทรัพย์สินของตนไปเกี่ยวข้องในการกระทำ

ความคิดเกี่ยวกับยาเสพติดและหากให้มีการยื่นคำร้องขอคืนทรัพย์สินของกลางตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖ ในคดีความคิดเกี่ยวกับยาเสพติดอีกจะทำให้การพิจารณาพิพากษาคดีความคิดเกี่ยวกับยาเสพติด ล่าช้าย่อมไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ในการประกาศใช้พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปราม ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ ที่มุ่งประสงค์ให้การป้องกันและปราบปรามการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ เพื่อประโยชน์แห่งความสงบสุขของ สังคมส่วนรวม ความมั่นคงของประเทศชาติ ดังนั้น พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปราม ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสี่ แม้จะจำกัดสิทธิในทรัพย์สิน ของบุคคลอยู่บ้าง แต่ก็เป็นไปเท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการทำความผิด เกี่ยวกับยาเสพติด และไม่กระทบกระเทือนต่อสาระสำคัญแห่งสิทธิแต่อย่างใด จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๘

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘

นายธานีศ เกศวพิทักษ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายอนุรักษ์ มาประณีต ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๕๗/๒๕๕๑

วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๕๑

เรื่อง ศาลอาญาส่งคำโต้แย้งของผู้ร้องขอคืนของกลาง (บริษัท จีอี แคปิตอล ออโต้ ลีส จำกัด (มหาชน)) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๔ กรณีพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ๑ พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘

ศาลอาญาส่งคำโต้แย้งของผู้ร้องขอคืนของกลาง (บริษัท จีอี แคปิตอล ออโต้ ลีส จำกัด (มหาชน)) ในคดีอาญาหมายเลขแดงที่ ม. ๑๔๓/๒๕๕๖ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๔ ว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ หรือไม่ สรุปข้อเท็จจริงได้ดังนี้

พนักงานอัยการ สำนักงานอัยการสูงสุด เป็นโจทก์ยื่นฟ้องนายวิระพล หรือกล้วย เปี่ยมสัจจร เป็นจำเลยต่อศาลอาญา ในคดีหมายเลขดำที่ ย. ๔๒๗๕/๒๕๕๖ ฐานมียาเสพติดให้โทษประเภท ๑ (เมทแอมเฟตามีน) ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย โดยฝ่าฝืนต่อกฎหมาย จำนวน ๑๕๐ เม็ด น้ำหนักรวม ๑๓.๘๓๐ กรัม ซึ่งเจ้าพนักงานได้ยึดรถยนต์หมายเลขทะเบียน ลข - ๗๘๔๘ กรุงเทพมหานคร และโทรศัพท์มือถือหมายเลข ๐๖ - ๐๕๒๖๐๑๔ เป็นของกลาง โดยทรัพย์สินดังกล่าวจำเลยใช้เป็นยานพาหนะ และเป็นอุปกรณ์สื่อสารในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และเพื่อเป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผล

ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดดังกล่าว ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๔๖ พนักงานอัยการ ยื่นคำร้องต่อศาลอาญาเป็นคดีหมายเลขดำที่ ม. ๑๕/๒๕๔๖ ขอให้ศาลอาญามีคำสั่งริบรณต์และ โทษทัณฑ์มือถือซึ่งเป็นของกลางให้ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดตามพระราชบัญญัติ มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ ศาลอาญาได้ประกาศหนังสือพิมพ์ตามกฎหมายแล้วไม่มีผู้คัดค้าน ศาลอาญาได้สวนคำร้องเมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๖ และมีคำสั่งเมื่อวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๔๖ เป็นคดีหมายเลขแดงที่ ม. ๑๔๓/๒๕๔๖ ให้ริบรณต์หมายเลขทะเบียน ลข - ๑๙๔๙ กรุงเทพมหานคร และโทษทัณฑ์มือถือหมายเลข ๐๖ - ๐๕๒๖๐๑๔ ให้ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ตามพระราชบัญญัติมาตรการ ในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑

นางดารารัตน์ มณฑานุช ในฐานะผู้เช่าซื้อและครอบครองรถยนต์ของกลาง ยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ขอคืนรถยนต์ของกลางต่อศาลอาญา เป็นคดีหมายเลขดำที่ กย. ๕/๒๕๔๗

บริษัท จีอี แคปิตอล ออโต้ ลีส จำกัด (มหาชน) ในฐานะผู้ให้เช่าซื้อรถยนต์ของกลาง ยื่นคำร้องลงวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๔๗ ขอคืนรถยนต์ของกลางคันเดียวกันต่อศาลอาญา โดยอ้างว่า บริษัท ฯ เป็นนิติบุคคลมีวัตถุประสงค์ในการประกอบกิจการเช่าซื้อทรัพย์สินและมีกรรมสิทธิ์ในรถยนต์ คันหมายเลขทะเบียน ลข - ๑๙๔๙ กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นของกลางในคดีและถูกศาลอาญามีคำสั่ง ให้ริบเมื่อวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๔๖ บริษัท ฯ มีฐานะเป็น “เจ้าของ” รถยนต์คันดังกล่าว ตามกฎหมาย โดยบริษัท ฯ ได้ตกลงให้นางดารารัตน์ มณฑานุช เป็น “ผู้เช่าซื้อ” เมื่อวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๔๗ โดยแบ่งชำระเป็น ๖๐ งวด (เดือน) ทั้งนี้คู่สัญญาได้กำหนดสิทธิและหน้าที่ตามสัญญาเช่าซื้อให้เป็น สิทธิเฉพาะของผู้เช่าซื้อเท่านั้น เว้นแต่จะได้รับความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากบริษัท ฯ อีกทั้งบริษัท ฯ เพิ่งทราบความจริงเมื่อประมาณวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ว่ารถยนต์ดังกล่าวศาลได้มีคำสั่งริบ โดยบริษัท ฯ ไม่ได้มีส่วนร่วมหรือรู้เห็นเป็นใจหรือปล่อยให้รถยนต์คันดังกล่าวไปใช้ ในการกระทำความผิดแต่อย่างใด จึงขอโต้แย้งคัดค้านการร้องขอให้ศาลสั่งริบรณต์ของพนักงานอัยการ และขอโต้แย้งคัดค้านการสั่งริบรณต์คันดังกล่าว เนื่องจากเห็นว่า มาตรการและบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติ มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ ขัดต่อหลักความยุติธรรม ตามธรรมชาติ และขัดต่อหลักการของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ตลอดจน ขัดต่อหลักการและกระบวนการพิจารณาที่ชอบด้วยกฎหมายหลายประการ กล่าวคือ

(๑) บริษัท ฯ เป็นเจ้าของที่แท้จริงในรถยนต์คันดังกล่าวไม่มีส่วนรู้เห็นเป็นใจกับการกระทำความผิดของจำเลย และรถยนต์คันดังกล่าวไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ ขณะกระทำความผิดรถยนต์คันดังกล่าวยังเป็นกรรมสิทธิ์ของบริษัท ฯ และผู้เช่าซื้อมีภาระหน้าที่ตามสัญญาเช่าซื้อในการชำระค่าเช่าซื้อตามที่ตกลงกันไว้ เมื่อบริษัท ฯ ทราบเรื่องการประพฤติผิดสัญญา จึงได้มีหนังสือขอบอกเลิกสัญญาถึงนางดารารัตน์ มณฑานุช และผู้ค้ำประกันเมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๔๗ อันเป็นการใช้สิทธิโดยสุจริต ดังนั้น การริบรถยนต์คันดังกล่าวของบริษัท ฯ เป็นการขัดต่อหลักการลงโทษบุคคลในทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒ ประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๒

(๒) บริษัท ฯ ไม่เคยทราบหรือทราบเลยว่าพนักงานอัยการมีคำสั่งฟ้องและยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลสั่งริบรถยนต์ของบริษัท ฯ เนื่องจากพนักงานอัยการ หรือเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด หรือเจ้าหน้าที่ไม่เคยแจ้งให้บริษัท ฯ ทราบ ทั้งที่ปรากฏหลักฐานตามคู่มือจดทะเบียนรถยนต์ว่าบริษัท ฯ เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในรถยนต์คันดังกล่าว และมีได้รู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดแต่อย่างใด เนื่องจากบริษัท ฯ ประกอบธุรกิจและมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันทั่วไป ถือว่าเป็นการไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๒๘ บริษัท ฯ ไม่เคยทราบว่าพนักงานอัยการ ได้ยื่นคำร้องขอให้สั่งริบรถยนต์ของบริษัท ฯ เนื่องจากไม่เคยทราบว่ามีการประกาศในหนังสือพิมพ์รายวันที่มีการจำหน่ายในกรุงเทพมหานครแต่อย่างใด อันเป็นการไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ บริษัท ฯ จึงไม่อาจใช้สิทธิคัดค้านกรณีที่พนักงานอัยการมีคำขอให้ศาลอาญาริบรถยนต์ของบริษัท ฯ ได้ แต่เพียงทราบถึงเหตุดังกล่าวเมื่อศาลมีคำสั่งให้ริบไปแล้ว ดังนั้น จึงถือว่ากระบวนการที่พนักงานอัยการยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลมีคำสั่งริบรถยนต์ของบริษัท ฯ เป็นการดำเนินการและดำเนินกระบวนการที่ไม่ชอบ ไม่ให้อีกโอกาสโต้แย้งคัดค้านอันเป็นการขัดต่อหลักความยุติธรรมตามธรรมชาติ และหลักการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียและผู้สุจริตได้รับความคุ้มครองสิทธิของตนตามกฎหมาย

(๓) มาตรการริบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ เป็นบทบัญญัติที่ขัดต่อหลักความเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ

แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๔๘ ที่คุ้มครองสิทธิของบุคคลในทางทรัพย์สิน
ดังนั้น การที่จะริบทรัพย์สินหรือยึดเอาทรัพย์สินของบุคคลผู้สุจริต ซึ่งไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำทุจริต
หรือรู้เห็นเป็นใจในการนำทรัพย์สินไปใช้ในการกระทำความผิด ย่อมเป็นการไม่ชอบด้วยบทบัญญัติดังกล่าว
นอกจากนี้ การที่กฎหมายกำหนดให้ศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินของบริษัท ฯ ถือว่าเป็นการลงโทษทางอาญา
ตามกฎหมาย ทั้งที่บริษัท ฯ ไม่ได้กระทำความผิดหรือมีส่วนร่วมรู้เห็นในการกระทำความผิด หรือรู้เห็นเป็นใจ
ในการนำทรัพย์สินของบริษัท ฯ ไปใช้ในการกระทำความผิด หรือปล่อยปละละเลยให้มีการใช้ทรัพย์สิน
ดังกล่าวในการกระทำความผิด การที่กฎหมายกำหนดให้มีการริบทรัพย์สินของบริษัท ฯ ตกเป็นของกองทุน
ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด จึงเป็นการขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓ ด้วย อีกทั้งกระบวนการเกี่ยวกับการร้องขอให้
มีการตั้งทรัพย์สินและกระบวนการริบทรัพย์สินตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติมาตรการ
ในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙
มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ เห็นได้ว่าเป็นกระบวนการที่ไม่เป็นไปตามหลักการหรือกระบวนการพิจารณา
ที่ชอบด้วยกฎหมายและความยุติธรรมตามธรรมชาติ และหลักการตามรัฐธรรมนูญ เพราะฉะนั้น
พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๗
มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ จึงเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ขัดหรือแย้ง
ต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓
และมาตรา ๔๘ เป็นอันใช้บังคับไม่ได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ ประกอบมาตรา ๔ มาตรา ๒๖
มาตรา ๒๙

พนักงานอัยการยื่นคำร้องคัดค้านการขอคืนของกลางของนางดารากรณ์ มณฑานุช และบริษัท
จีอี แคมป์ดอล ออโต้ ลีส จำกัด (มหาชน) ต่อศาลอาญา เมื่อวันที่ ๒ กันยายน ๒๕๔๗
ว่าพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐
และมาตรา ๓๑ เป็นกฎหมายพิเศษที่มีเจตนารมณ์ในการป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับ
ยาเสพติด โดยให้ริบทรัพย์สินที่เอื้ออำนวยและที่ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ความสะดวกหรือให้ได้ผลการกระทำ
ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด โดยมีวัตถุประสงค์
เพื่อนำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาเสพติดต่อไป ซึ่งศาลได้นัดไต่สวนโดยได้ดำเนินการ
ตามขั้นตอนบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวครบถ้วน ได้ประกาศหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลาย

ในท้องถิ่นสองวันติดต่อกันเพื่อให้บุคคล ซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินยื่นคำร้องเข้ามาในคดี ก่อนที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง แต่ปรากฏว่า นางดารารัตน์ มณฑานุช ซึ่งเป็นพี่สาวของจำเลย และบริษัท จีอี แคปิตอล ออโต้ ลีส จำกัด (มหาชน) ผู้ให้เช่าซื้อเป็นนิติบุคคลที่ดำเนินกิจการให้เช่าซื้อ รถยนต์มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันทั่วไปและยอมทราบประกาศของศาลแล้ว กลับมิได้ยื่นคำร้องคัดค้าน เมื่อพ้นกำหนด ๓๐ วัน นับแต่วันที่ประกาศในหนังสือพิมพ์ หรือก่อนศาลมีคำสั่งรับทรัพย์ การที่ผู้ร้อง ทั้งสองมายื่นคำร้องขอคืนของกลางเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปราม ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสอง จึงไม่มีสิทธิยื่นคำร้องขอคืน รถยนต์ ของกลางที่ศาลมีคำสั่งรับแล้วแต่อย่างใด และตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปราม ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสี่ ผู้ร้องทั้งสองไม่อาจใช้สิทธิขอคืน ของกลางตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๖ ได้ ทั้งนี้ พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปราม ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ เป็นกฎหมายพิเศษเพื่อประโยชน์ในการต่อสู้กับ สงครามยาเสพติดซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ของประเทศชาติขณะนี้ โดยมุ่งจะปราบปรามขบวนการกระทำความผิด เกี่ยวกับยาเสพติดอันเป็นความผิดสากล และมุ่งคุ้มครองบุคคลและความมั่นคงของประเทศ มิได้ขัดต่อ กฎหมายและรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ตามที่บริษัท จีอี แคปิตอล ออโต้ ลีส จำกัด (มหาชน) กล่าวอ้าง การพิจารณาคดีและคำสั่ง ศาลอาญาในคดีนี้จึงชอบด้วยกระบวนการ พิเคราะห์ตามกฎหมายและหลักแห่งการคุ้มครองสิทธิของบุคคลแล้ว การที่ผู้ร้องทั้งสองขอคืนของกลาง โดยต่างอ้างว่าตนเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์รถยนต์หมายเลขทะเบียน ลข - ๙๘๔๘ กรุงเทพมหานคร และ มิได้รู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดของจำเลยนั้น ยังไม่เห็นพ้องด้วย และขอคัดค้านว่าทั้งสองมิได้ เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในรถยนต์เพราะการยื่นคำร้องขอคืนของกลางที่ศาลรับรถยนต์คันดังกล่าว นั้น เป็นการยื่นคำร้องขอคืนของกลางเพื่อประโยชน์ของจำเลยโดยแท้ และผู้ขอคืนของกลางทั้งสองรู้เห็นเป็นใจ ในการกระทำความผิดของจำเลย ทั้งเจตนาใช้สิทธิทางศาลโดยไม่สุจริต

ศาลอาญาได้สวนคำร้องขอคืนของกลางเมื่อวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๔๗ ปรากฏว่า

(๑) นางดารารัตน์ มณฑานุช แถลงว่า ไม่ติดใจขอคืนรถยนต์ของกลางที่ศาลอาญามีคำสั่งรับ ให้ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอีกต่อไป เนื่องจากถูกยกเลิกสัญญาเช่าซื้อและ ผู้ให้เช่าซื้อได้ยื่นคำร้องขอคืนรถยนต์ดังกล่าวเข้ามาในคดีแล้ว จึงขอถอนคำร้อง ศาลอาญานุญาตให้ถอน คำร้อง

(๒) นายของบริษัท จีอี แคมป์ทอล ออโต้ ลีส จำกัด (มหาชน) แกลงขอให้ศาลอาญาส่งปัญหาให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ตามคำร้องขอคืนของกลางฉบับลงวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๔๗

(๓) พนักงานอัยการแกลงขอให้ศาลอาญาวินิจฉัยปัญหาตามที่ได้ยื่นคัดค้านการขอคืนของกลางไว้เสียก่อนว่า ผู้ขอคืนของกลางไม่มีสิทธิยื่นคำร้องตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่

ศาลอาญาพิเคราะห์แล้วเห็นว่า คู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ทั้งเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดี และยังไม่มีการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น กรณีจึงต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ส่วนบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐ ที่คู่ความร้องขอให้ส่งไปให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยด้วยนั้น เนื่องจากมิใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่จะใช้บังคับแก่คดี ประกอบกับศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำวินิจฉัยไว้แล้ว จึงไม่ส่งไปให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยในประเด็นดังกล่าว และมีคำสั่งให้รอการพิจารณาคดีไว้ชั่วคราว แล้วส่งเรื่องไปให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญตรวจคำร้องแล้ว มีคำสั่งให้รับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนด ศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๑๒ และรับไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

เพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณา ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำสั่งให้นายกรัฐมนตรีในฐานะผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ ชี้แจงเป็นหนังสือต่อศาลรัฐธรรมนูญในประเด็นตามคำร้อง

นายกรัฐมนตรีมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดทำหนังสือแจ้งต่อศาลรัฐธรรมนูญ สรุปได้ว่า

(๑) การที่พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสอง กำหนดให้ศาลประกาศในหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกัน เพื่อให้บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินยื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง แต่ไม่ได้กำหนดให้แจ้งให้ผู้นั้นเป็นเจ้าของทรัพย์สินทราบโดยตรง เนื่องจากทรัพย์สินที่จะขอให้ศาลมีคำสั่งริบตามตรา ๓๐ เป็นทรัพย์สินของกลางในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่จำเลยใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด การดำเนินการร้องขอให้ศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินดังกล่าวจะต้องดำเนินการสอบสวนโดยพนักงานสอบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งขั้นตอนการสอบสวนของพนักงานสอบสวนจะต้องดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิด ดังนั้น เมื่อได้มีการยึดสิ่งของใดไว้เป็นของกลางในคดี พนักงานสอบสวนจะต้องรวบรวมหลักฐานทุกชนิดเท่าที่สามารถจะทำได้เพื่อประสงค์ให้ทราบข้อเท็จจริงและพฤติกรรมต่าง ๆ อันเกี่ยวกับความผิดนั้น เพื่อพิสูจน์ให้เห็นความผิด ซึ่งเป็นไปตามหลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในลักษณะของการสอบสวน โดยการแจ้งให้เจ้าของหรือผู้เกี่ยวข้องที่ปรากฏตามหลักฐานมาให้การในสำนวนคดีอาญา อันจะทำให้เจ้าของหรือผู้เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินของกลางนั้นได้ทราบว่าทรัพย์สินนั้นถูกยึดในคดีความผิดนั้น ส่วนการประกาศหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกันก็เป็นวิธีการหนึ่ง เพื่อให้บุคคลซึ่งอาจอ้างเป็นเจ้าของทรัพย์สินรวมทั้งผู้นั้นเป็นเจ้าของทรัพย์สินทราบอีกทางหนึ่ง แม้ว่าผู้นั้นเป็นเจ้าของทรัพย์สินซึ่งมีชื่อทางทะเบียนย่อมทราบจากการสอบสวนของพนักงานสอบสวนเช่นเดียวกับคดีอาญาปกติอยู่แล้ว จึงเป็นเหตุผลที่กฎหมายมิได้กำหนดให้แจ้งผู้นั้นเป็นเจ้าของทรัพย์สินทราบโดยตรงอีกครั้งหนึ่งอันจะเป็นการซ้ำซ้อนกับขั้นตอนในการดำเนินคดีอาญาข้างต้น

(๒) กรณีพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสี่ ห้ามมิให้นำประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๖ มาใช้บังคับเนื่องจากการดำเนินการขอให้ศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินของกลางตามมาตรา ๓๐ มีการสอบสวนโดยพนักงานสอบสวนซึ่งผู้นั้นเป็นเจ้าของทรัพย์สินควรจะต้องทราบว่าทรัพย์สินของตนถูกยึดเป็นของกลางในคดีความผิดเกี่ยวกับการกระทำความผิดและจะต้องถูกศาลมีคำสั่งริบอยู่แล้ว และการกำหนดให้มีการประกาศในหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกัน ซึ่งเป็นขั้นตอนในการให้สิทธิ

แก่เจ้าของทรัพย์สินหรือผู้อาจอ้างเป็นเจ้าของทรัพย์สินอีกชั้นตอนหนึ่ง เช่นเดียวกับการให้สิทธิตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๖ เพียงแต่นำมากำหนดให้สิทธิเสียก่อนศาลจะมีคำพิพากษาหรือมีคำสั่ง จึงมิได้ลดรอนสิทธิของเจ้าของทรัพย์สินตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา แต่กลับเป็นการคำนึงถึงสิทธิของเจ้าของทรัพย์สินมากกว่าที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา กล่าวคือ แทนที่จะให้เจ้าของทรัพย์สินทราบเอง กลับกำหนดให้มีการประกาศในหนังสือพิมพ์ ซึ่งทำให้ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินหรือผู้อาจอ้างเป็นเจ้าของทรัพย์สินมีโอกาสทราบว่าทรัพย์สินของตนกำลังถูกดำเนินคดีอยู่มากกว่าตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๖ การนำประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๖ มาใช้บังคับจะทำให้กระบวนการพิจารณาซ้ำซ้อน และเพิ่มจำนวนคดีในชั้นศาลเป็นภาระแก่ทุกฝ่าย ส่วนการดำเนินการริบทรัพย์สินของกลางตามมาตรา ๓๐ เมื่อศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินให้ตกเป็นของกองทุนแล้วจะต้องดำเนินการบริหารจัดการทรัพย์สินของกองทุนเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ซึ่งรวมถึงการนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาดหากนำประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๖ มาบังคับใช้ทรัพย์สินก็ไม่อาจจะตกเป็นของกองทุนโดยเด็ดขาดตามผลของคดี ซึ่งจะเกิดความยุ่งยากและขัดข้องในการจัดการทรัพย์สิน ไม่ว่าจะจัดการด้วยการขายทอดตลาดหรือจำหน่ายโดยวิธีอื่น ซึ่งทำให้การบังคับใช้กฎหมายขาดประสิทธิภาพ

คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ต่อมาได้มีการตรารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๕ โดยมาตรา ๓๕ กำหนดให้บรรดาการใดที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญหรือเมื่อมีปัญหาว่ากฎหมายใดขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ ให้เป็นอำนาจของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ต่อมาได้มีการตรารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ ขึ้นไว้ให้ใช้แทนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ โดยมาตรา ๓๐๐ วรรคหนึ่ง วรรคสามและวรรคสี่ บัญญัติให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ เป็นศาลรัฐธรรมนูญ และให้บทบัญญัติมาตรา ๓๕ วรรคสอง วรรคสามและวรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ ยังคงมีผลใช้บังคับต่อไปจนกว่าจะมีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญขึ้นใช้บังคับ โดยบรรดาคดีหรือการใดที่อยู่ในระหว่างดำเนินการของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญให้ศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการต่อไป ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคำร้องนี้ได้

พิจารณาแล้วมีประเด็นต้องวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ หรือไม่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ บัญญัติว่า บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน

ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม

มาตรา ๓๒ บัญญัติว่า บุคคลจะไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่จะได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิด และกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้

มาตรา ๓๓ บัญญัติว่า ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้

มาตรา ๔๘ บัญญัติว่า สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

การสืบมรดกย่อมได้รับความคุ้มครอง สิทธิของบุคคลในการสืบมรดกย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ บัญญัติว่า บรรดาเครื่องมือ เครื่องใช้ ยานพาหนะ เครื่องจักรกล หรือทรัพย์สินอื่นใดที่ใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิด

เกี่ยวกับยาเสพติด หรือมิใช่เพื่อใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้รับเสียทั้งสิ้นไม่ว่าจะมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่ก็ตาม

ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลที่พิจารณาคดีนั้น เพื่อขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง และเมื่อศาลรับคำร้องแล้วให้ศาลสั่งให้ประกาศในหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกัน เพื่อให้บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินมายื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ทั้งนี้ ไม่ว่าในคดีดังกล่าวจะปรากฏตัวบุคคลซึ่งอาจเชื่อได้ว่าเป็นเจ้าของหรือไม่ก็ตาม

ค่าใช้จ่ายในการประกาศ ให้จ่ายจากเงินของกองทุน

ในกรณีที่ไม่มีผู้ใดอ้างตัวเป็นเจ้าของก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งหรือในกรณีที่ปรากฏเจ้าของ แต่เจ้าของไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าตนไม่มีโอกาสทราบ หรือไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการกระทำความผิดและจะมีการนำทรัพย์สินดังกล่าวไปใช้ในการกระทำความผิด หรือได้ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิด หรือมิใช่เพื่อใช้ในการกระทำความผิด ให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินดังกล่าวได้เมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่เริ่มประกาศในหนังสือพิมพ์รายวันตามวรรคสอง และในกรณีนี้ มิให้นำมาตรา ๓๖ แห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับ

ประเด็นแรก พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญฯ พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ หรือไม่ เห็นว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ มีผลใช้บังคับต่อบุคคลเป็นการทั่วไปโดยเสมอกัน ไม่ได้ยกเว้นให้ใช้บังคับกับบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือทำให้บุคคลไม่ได้รับความเสมอกันในกฎหมาย หรือไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด บุคคลผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินที่พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งริบตามมาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ทุกคนย่อมได้รับการปฏิบัติโดยเท่าเทียมกัน และได้รับความคุ้มครองสิทธิตามกฎหมายโดยเสมอภาค พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญฯ พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐

ประเด็นที่สอง พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓ หรือไม่ เห็นว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี ที่กำหนดวิธีดำเนินการของพนักงานอัยการ ศาล และกำหนดถึงสิทธิในการยื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีของบุคคลภายนอกคดี มิใช่บทบัญญัติเกี่ยวกับการลงโทษอาญาแก่บุคคล หรือการปฏิบัติต่อบุคคลเสมือนเป็นผู้กระทำความผิด หรือการปฏิบัติต่อผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา อันจะเกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญ ฯ พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓ ซึ่งเป็นบทบัญญัติหลักการลงโทษอาญาแก่บุคคล และการรับรองสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลย ดังนั้น พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ฯ พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓

ประเด็นที่สาม พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ฯ พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๔๘ หรือไม่ เห็นว่า แม้รัฐธรรมนูญจะรับรองสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินไว้ แต่หาใช้รับรองไว้โดยไม่มีขอบเขต โดยขอบเขตของสิทธิในทรัพย์สิน ตลอดจนการจำกัดสิทธิในทรัพย์สินย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด วิธีการตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสอง ที่กำหนดหน้าที่ให้ศาลที่ได้รับคำร้องขอให้รับทรัพย์สินสั่งให้ประกาศหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกันนั้น เป็นการเพิ่มช่องทางให้แก่บุคคลผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินได้รับทราบถึงเหตุที่กระทบต่อทรัพย์สินของตน นอกเหนือไปจากโอกาสที่เจ้าของทรัพย์สินอาจได้ทราบจากกระบวนการสอบสวนของเจ้าพนักงานและสามารถเข้าถึงกระบวนการพิจารณาคดีของศาลมากขึ้น ทั้งยังเป็นคุณอย่างยิ่งสำหรับกรณีที่ไม่ปรากฏตัวเจ้าของ จึงเป็นกระบวนการพิจารณาที่คำนึงถึงความเป็นธรรมโดยให้เจ้าของทรัพย์สินได้แสดงพยานหลักฐานอย่างเต็มที่ว่ามีเหตุที่ไม่อาจรับทรัพย์สินของตนได้ตามวรรคสี่ จึงเห็นได้ว่าบุคคลผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินมิได้เสียประโยชน์จากการที่ให้ศาลสั่งประกาศหนังสือพิมพ์ แต่ประการใด พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสอง หาเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพในทรัพย์สินของบุคคลเกินความจำเป็นหรือกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิ

แต่อย่างไรก็ตาม จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญฯ พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๔๘ ส่วนพระราชบัญญัติ
มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสี่
เป็นบทบัญญัติกำหนดหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขในการร้องคัดค้านเพื่อไม่ให้ศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สิน
ตามคำร้องของพนักงานอัยการ และโดยที่พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิด
เกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มีเจตนารมณ์เพื่อดำเนินการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับ
ยาเสพติดซึ่งได้กำหนดมาตรการพิเศษให้สามารถนำตัวการใหญ่หรือนายทุนผู้อยู่เบื้องหลังการกระทำความผิด
มาลงโทษ โดยเฉพาะในเรื่องการริบทรัพย์สินนั้นมิว่าวัตถุประสงค์เพื่อตัดกำลังของนายทุนผู้ค้ายาเสพติด
มิให้นำเอาทรัพย์สินของกลางที่ยึดได้มาใช้ในการกระทำความผิดอีก ขณะเดียวกันก็ให้นำทรัพย์สิน
ดังกล่าวมาเข้ากองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ซึ่งเป็นการเพิ่มพลังให้รัฐบาลสามารถจัดการกับ
ยาเสพติดได้มากขึ้น ทั้งวัตถุประสงค์ในการริบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปราม
ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ เป็นมาตรการเพื่อการตัดทอนกำลังทางทรัพย์สินและ
ทำลายระบบเงินทุนหมุนเวียนในเครือข่ายการค้ายาเสพติด มิให้นำทรัพย์สินมาใช้กระทำความผิดอีก
หรือมิให้มีเงินทุนหมุนเวียนในการพัฒนารูปแบบและขยายเครือข่ายขบวนการค้ายาเสพติดให้เป็น
อุปสรรคต่อการปราบปรามของเจ้าหน้าที่ อันเป็นมาตรการที่มุ่งเน้นต่อทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด
เกี่ยวกับยาเสพติดและผู้ร่วมสมคบเป็นหลัก แต่ก็ยังให้ความสำคัญคุ้มครองสิทธิแก่ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สิน
ในกรณีที่สามารถพิสูจน์ความบริสุทธิ์ได้ทำนองเดียวกับสิทธิที่เจ้าของทรัพย์สินมีอยู่ตามประมวลกฎหมาย
อาญา แม้จะเป็นระยะเวลาที่จำกัดเมื่อเปรียบเทียบกับระยะเวลาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖
แต่การกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาเป็นการประกอบอาชญากรรมที่เป็นการกระทำของ
บุคคลไม่ก็คนที่เป็นตัวการ ผู้ใช้ ผู้สนับสนุน และไม่มีความสลับซับซ้อนมากนัก ส่วนกรณีความผิด
เกี่ยวกับยาเสพติดมีการกระทำในลักษณะเป็นขบวนการมีเครือข่ายดำเนินการอย่างกว้างขวาง
สลับซับซ้อนเป็นพิเศษ ทั้งยังเกี่ยวพันกับอาชญากรรมอื่น ๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ ซึ่งมีผลกระทบ
ต่อสังคม เศรษฐกิจ และความมั่นคงของประเทศชาติอย่างมาก เมื่อพิจารณาถึงประโยชน์แห่งความสงบสุข
ของสังคมส่วนรวม ความมั่นคงของประเทศชาติ หากนำบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖
มาใช้ในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ย่อมไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ในการพิจารณาพิพากษาคดีความผิด
เกี่ยวกับยาเสพติดที่มีความจำเป็นจะต้องใช้ระยะเวลาอันรวดเร็ว และส่งผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรม
ในคดีมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งแม้พระราชบัญญัติมาตรการ

ในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสี่ จะจำกัดสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลอยู่บ้างแต่ก็เพียงเท่าที่จำเป็น ไม่กระทบกระเทือนต่อสาระสำคัญของสิทธิ และไม่เกินกว่าขอบเขตที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้แต่อย่างใด

อาศัยเหตุดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘

นายอนุรักษ์ มาประณีต

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายวิชัย ชื่นชมพูนุท ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๘๗/๒๕๔๗

วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๕๑

เรื่อง พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔
มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒
มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ หรือไม่

ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

พนักงานอัยการ สำนักงานอัยการสูงสุด ได้เป็นโจทก์ยื่นฟ้องนายวิระพล หรือก๊วย
เปี่ยมสัญญา เป็นจำเลยต่อศาลอาญา ในคดีหมายเลขคำที่ ย. ๔๒๓๕/๒๕๔๖ ฐานมียาเสพติดให้โทษ
ประเภท ๑ (เมทแอมเฟตามีน) ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย โดยฝ่าฝืนต่อกฎหมาย ซึ่งเจ้าพนักงาน
ได้ยึดรถยนต์หมายเลขทะเบียน ลข-๗๘๔๘ กรุงเทพมหานคร และโทรศัพท์มือถือหมายเลข
๐๖-๐๕๒๖๐๑๔ เป็นของกลาง โดยทรัพย์สินดังกล่าวจำเลยใช้เป็นยานพาหนะและเป็นอุปกรณ์สื่อสาร
ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และเพื่อเป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดเกี่ยวกับ
ยาเสพติด และต่อมาได้ยื่นคำร้องเป็นคดีหมายเลขคำที่ ม. ๗๕/๒๕๔๖ ขอให้ศาลอาญามีคำสั่งริบรถยนต์
และโทรศัพท์มือถือซึ่งเป็นของกลางเพื่อให้ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔
มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ ศาลอาญาได้ประกาศหนังสือพิมพ์ตามกฎหมายแล้วไม่มีผู้คัดค้าน
และเมื่อไต่สวนคำร้องแล้วมีคำสั่งเมื่อวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๔๖ ให้ริบทรัพย์สินดังกล่าวตกเป็นของ
กองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด จากนั้นนางดารารัตน์ มณฑานุช ในฐานะผู้เช่าซื้อและ
ครอบครองรถยนต์ของกลางยื่นคำร้องลงวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ขอคืนรถยนต์ของกลาง
ต่อศาลอาญา และบริษัท จีอี แคปปิตอล ออโต้ ลีส จำกัด (มหาชน) ในฐานะผู้ให้เช่าซื้อรถยนต์ของกลาง
ยื่นคำร้องลงวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๔๗ ขอคืนรถยนต์ของกลางคืนเดียวกันต่อศาลอาญาเช่นกัน
โดยอ้างว่า บริษัท ฯ เป็นนิติบุคคลมีวัตถุประสงค์ในการประกอบกิจการเช่าซื้อทรัพย์สินและมีกรรมสิทธิ์

ในรถยนต์คันหมายเลขทะเบียน ลข-๑๙๔๘ กรุงเทพมหานคร ที่ศาลสั่งริบ โดยบริษัท ฯ ได้ตกลงให้นางดารากรณ์ ฯ เป็นผู้เช่าซื้อ เมื่อวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๔๓ แบ่งชำระเป็น ๖๐ งวด จึงขอโต้แย้งคัดค้านการร้องขอให้ศาลสั่งริบรถยนต์ของพนักงานอัยการ ความว่า บริษัท ฯ เพิ่งทราบความจริงเมื่อประมาณวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ว่ารถยนต์ดังกล่าว ศาลได้มีคำสั่งริบเมื่อวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๔๖ โดยบริษัท ฯ ไม่ได้มีส่วนร่วมหรือรู้เห็นเป็นใจหรือปล่อยให้มีการนำรถยนต์คันดังกล่าวไปใช้ในการกระทำความผิด และรถยนต์คันดังกล่าวไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ แต่อย่างใด ขณะกระทำความผิดรถยนต์ยังเป็นกรรมสิทธิ์ของบริษัท ฯ (ผู้ให้เช่าซื้อ) และผู้เช่าซื้อยังมีภาระหน้าที่ตามสัญญาเช่าซื้อในการชำระค่าเช่าซื้อตามงวดที่ตกลงกันไว้ เมื่อบริษัท ฯ ทราบเรื่องการประพาดพิคะตัญญูจึงได้มีหนังสือขอบอกเลิกสัญญาถึงนางดารากรณ์ ฯ และผู้ค้ำประกันแล้ว การริบรถยนต์ของบริษัท ฯ เป็นการขัดต่อหลักการลงโทษบุคคลในทางอาญา ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒ ประกอบกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ อีกทั้งบริษัท ฯ ไม่เคยทราบว่าพนักงานอัยการมีคำสั่งฟ้องและยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลสั่งริบรถยนต์ของบริษัท ฯ และไม่เคยทราบว่ามีการประกาศในหนังสือพิมพ์รายวันที่มีการจำหน่ายในกรุงเทพมหานคร จึงไม่อาจใช้สิทธิคัดค้านคำขอของพนักงานอัยการได้แต่เพิ่งทราบถึงเหตุดังกล่าวเมื่อศาลมีคำสั่งให้ริบไปแล้ว การไม่ให้ผู้มีส่วนได้เสียและผู้สุจริตมีโอกาสโต้แย้งคัดค้านถือว่าการดำเนินการและดำเนินกระบวนการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย นอกจากนั้นยังเป็นบทบัญญัติที่ขัดต่อหลักความเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ ที่มุ่งคุ้มครองสิทธิของบุคคลในทางทรัพย์สิน การริบทรัพย์สินหรือยึดเอาทรัพย์สินของบุคคลผู้สุจริต ซึ่งไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำทุจริตหรือรู้เห็นเป็นใจในการนำทรัพย์สินไปใช้ในการกระทำความผิด ย่อมเป็นการไม่ชอบด้วยบทบัญญัติดังกล่าวและถือว่าการลงโทษทางอาญาจึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ เป็นอันใช้บังคับไม่ได้

พนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องคัดค้านการขอคืนของกลางของนางดารากรณ์ ฯ และบริษัท จีอี ฯ ต่อศาลอาญา ว่า ตามที่ศาลอาญามีคำสั่งให้ริบรถยนต์ของกลางเป็นการชอบแล้ว เนื่องจากรถยนต์ดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยได้ดำเนินการตามขั้นตอนบทบัญญัติแห่งกฎหมายครบถ้วนแล้ว การที่ผู้ร้องทั้งสองมายื่นคำร้องขอคืนของกลาง

เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสอง จึงไม่มีสิทธิยื่นคำร้องขอคืนรถยนต์ของกลางที่ศาลมีคำสั่งริบแล้วแต่อย่างใด และตามมาตรา ๓๐ วรรคสี่ ผู้ร้องทั้งสองไม่อาจใช้สิทธิขอคืนของกลางตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖ ใดอีก และที่ผู้ร้องขอคืนของกลางทั้งสองต่างอ้างว่าตนเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์รถยนต์และมิได้รู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดของจำเลยนั้น ยังไม่เห็นฟ้องด้วยขอศาลได้โปรดวินิจฉัยปัญหาเบื้องต้นในข้อกฎหมายเรื่องอำนาจหรือสิทธิยื่นคำร้องของผู้ขอคืนของกลางทั้งสอง และขอคัดค้านว่าผู้ขอคืนของกลางมิได้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในรถยนต์เพราะการยื่นคำร้องขอคืนของกลางที่ศาลริบรถยนต์คันดังกล่าวนั้น เป็นการยื่นคำร้องขอคืนของกลางเพื่อประโยชน์ของจำเลยโดยแท้ และผู้ขอคืนของกลางทั้งสองรู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดของจำเลย ทั้งเจตนาใช้สิทธิทางศาลโดยไม่สุจริต

ศาลอาญาได้สวนคำร้องขอคืนของกลางดังกล่าวแล้ว นางดารารัตน์ฯ แกลงไม่ติดใจขอคืนรถยนต์ของกลาง ซึ่งศาลอนุญาตให้ถอนคำร้องและงดได้สวนพร้อมตั้งจำหน่ายคดีหมายเลขแดงที่ กย.๕/๒๕๔๗ ออกจากสารบบความ แต่ทนายของบริษัท จีอี ๗ ได้แกลงขอให้ศาลอาญาส่งปัญหาให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ตามคำร้องขอคืนของกลางฉบับลงวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๔๗

ศาลอาญาพิเคราะห์แล้วเห็นว่า คู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ทั้งเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีนี้ และยังมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น กรณีจึงต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ส่วนบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๑ ซึ่งผู้ร้องขอให้ส่งไปให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยด้วยนั้น เนื่องจากมิใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่จะใช้บังคับแก่คดี ประกอบกับศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำวินิจฉัยไปแล้ว จึงไม่ส่งไปให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยในประเด็นดังกล่าว และส่งเรื่องไปให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า

บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ หรือไม่

ประเด็นพิจารณาเบื้องต้น

เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ สิ้นสุดลงแล้ว ข้อโต้แย้งของจำเลยน่าจะสิ้นสุดลงตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ แต่โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๕ มาตรา ๓ และมาตรา ๓๕ ได้บัญญัติหลักการไว้ว่า ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค บรรดาที่ชนชาวไทยเคยได้รับการคุ้มครองตามประเพณีการปกครองประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ย่อมได้รับการคุ้มครอง และเมื่อมีปัญหาว่ากฎหมายใดขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ ให้เป็นอำนาจของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ และบรรดาอรรถคดีหรือการใดที่อยู่ในระหว่างการดำเนินการของศาลรัฐธรรมนูญก่อนวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๕ ให้โอนมาอยู่ในอำนาจและความรับผิดชอบของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ และในระหว่างการพิจารณาของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ได้มีการตรารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ ขึ้นไว้ให้ใช้แทนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๕ โดยมาตรา ๓๐๐ วรรคหนึ่ง วรรคสามและวรรคสี่ บัญญัติให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๕ เป็นศาลรัฐธรรมนูญ และให้บทบัญญัติมาตรา ๓๕ วรรคสอง วรรคสามและวรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๕ ยังคงมีผลใช้บังคับต่อไปจนกว่าจะมีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญขึ้นใช้บังคับ โดยบรรดาคดีหรือการใดที่อยู่ในระหว่างการดำเนินการของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ให้ศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการต่อไป ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคำร้องนี้ได้

ประเด็นวินิจฉัย

พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ ตราขึ้นเพื่อให้การปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จำเป็นต้องมีการกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการปราบปรามผู้กระทำความผิด ตามกฎหมายดังกล่าวขึ้น โดยเฉพาะ และเป็นการให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการที่จะดำเนินการ ตามกฎหมายเพื่อปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยในส่วนของที่เกี่ยวกับกรณีตามคำร้องนี้ มาตรา ๓๐ วรรคสอง เป็นบทบัญญัติที่ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาล เพื่อขอให้ศาลสั่ง ริบทรัพย์สิน บรรดาเครื่องมือ เครื่องใช้ ยานพาหนะ เครื่องจักรกล หรือทรัพย์สินอื่นใดที่ใช้ในการ กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดเกี่ยวกับ ยาเสพติด หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และเมื่อศาลรับคำร้องแล้วให้ศาล สั่งให้ประกาศในหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกัน เพื่อให้บุคคลซึ่งอาจอ้างว่า เป็นเจ้าของทรัพย์สินมาขึ้นคำร้องขอเข้ามาในคดีก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ทั้งนี้ ไม่ว่า ในคดีดังกล่าวจะปรากฏตัวบุคคลซึ่งอาจเชื่อได้ว่าเป็นเจ้าของหรือไม่ก็ตาม และมาตรา ๓๐ วรรคสี่ เป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจศาลสั่งริบทรัพย์สินของกลางได้เมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่เริ่มประกาศ ในหนังสือพิมพ์รายวันตามมาตรา ๓๐ วรรคสอง ในกรณีที่ไม่มีผู้ใดอ้างตัวเป็นเจ้าของทรัพย์สินก่อน ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง หรือในกรณีที่ปรากฏเจ้าของแต่เจ้าของไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่า ตนไม่มีโอกาสทราบ หรือไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการกระทำความผิดและจะมีการนำทรัพย์สิน ไปใช้ในการกระทำความผิด หรือได้ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิด หรือมีไว้ เพื่อใช้ในการกระทำความผิด และในกรณีดังกล่าวมิให้นำมาตรา ๓๖ แห่งประมวลกฎหมายอาญา มาใช้บังคับ ทั้งนี้บทบัญญัติที่กล่าวจะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่นั้นมีความเห็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญฯ พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับ ยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ มีผลใช้บังคับต่อบุคคลเป็นการทั่วไป โดยเสมอกันไม่ได้ยกเว้นให้ใช้บังคับกับบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือทำให้บุคคลไม่ได้รับความเสมอกัน ในกฎหมายหรือไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม ต่อบุคคล บุคคลผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินที่พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งริบตามมาตรา ๓๐

วรรคสองและวรรคสี่ ทุกคนย่อมได้รับการปฏิบัติโดยเท่าเทียมกัน และได้รับความคุ้มครองสิทธิตามกฎหมายโดยเสมอภาค ดังนั้น พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ๗ พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐

ประเด็นที่สอง พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓ หรือไม่

พิจารณาแล้ว เห็นว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีที่กำหนดวิธีดำเนินการของพนักงานอัยการ ศาล และกำหนดถึงสิทธิในการยื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีของบุคคลภายนอกคดีมิใช่บทบัญญัติเกี่ยวกับการลงโทษอาญาแก่บุคคล หรือการปฏิบัติต่อบุคคลเสมือนเป็นผู้กระทำความผิด หรือการปฏิบัติต่อผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา อันจะเกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญ ๗ พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓ ซึ่งเป็นบทบัญญัติหลักการลงโทษอาญาแก่บุคคล และการรับรองสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลย พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ๗ พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓

ประเด็นที่สาม พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ๗ พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๔๘ หรือไม่

พิจาระห์ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสอง บัญญัติไว้ว่า

“ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลที่พิจารณาคดีนั้น เพื่อขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง และเมื่อศาลสั่งรับคำร้องแล้วให้ศาลสั่งให้ประกาศในหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกัน เพื่อให้บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินมายื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ทั้งนี้ ไม่ว่าในคดีดังกล่าวจะปรากฏตัวบุคคลซึ่งอาจเชื่อได้ว่าเป็นเจ้าของหรือไม่ก็ตาม” และวรรคสี่บัญญัติไว้ว่า

“ในกรณีที่ไม่มีผู้ใดอ้างตัวเป็นเจ้าของก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งหรือในกรณีที่ปรากฏเจ้าของ แต่เจ้าของไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าตนไม่มีโอกาสทราบ หรือไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการกระทำความผิดและจะมีการนำทรัพย์สินดังกล่าวไปใช้ในการกระทำความผิด หรือได้ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิด หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด ให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินดังกล่าวได้เมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่เริ่มประกาศในหนังสือพิมพ์รายวันตามวรรคสอง และในกรณีนี้มีให้นำมาตรา ๓๖ แห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับ”

ตามมาตรา ๓๐ วรรคสองดังกล่าวมีผลเป็นการบังคับแก่บุคคลใด ๆ ซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สิน แม้จะไม่มีส่วนเกี่ยวข้องด้วยการกระทำความผิดก็ตาม ถูกบังคับให้ต้องยื่นคำร้องขอเข้าไปในคดีก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ทั้งนี้ไม่ว่าในคดีดังกล่าวจะปรากฏตัวบุคคลซึ่งอาจเชื่อได้ว่าเป็นเจ้าของหรือไม่ก็ตาม แสดงว่าบุคคลผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินโดยสุจริตถ้ามิได้ยื่นคำร้องขอภายในระยะเวลาที่มาตรา ๓๐ วรรคสอง กำหนดหมคสิทธิที่จะติดตามเอาทรัพย์สินของตนคืน แม้การจำกัดสิทธิในการติดตามเอาทรัพย์สินคืนจะถูกจำกัดสิทธิโดยกฎหมายบัญญัติก็ตาม แต่บทกฎหมายที่บัญญัติเพื่อจำกัดสิทธิของเจ้าของทรัพย์สินไม่ให้ติดตามเอาทรัพย์สินคืน แม้ไม่ทราบการถูกดำเนินการเพื่อริบมาก่อน ทั้ง ๆ ที่เจ้าหน้าที่ผู้ขอให้ริบรวมทั้งศาลที่จะริบทราบดีว่าเจ้าของทรัพย์สินเป็นใคร แต่กฎหมายให้อำนาจริบได้โดยไม่ต้องแจ้งให้บุคคลผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินทราบก่อน จึงขัดต่อการคุ้มครองทรัพย์สินตามรัฐธรรมนูญ นอกจากนั้นมาตรา ๓๐ วรรคสี่ ซึ่งบังคับมีให้นำมาตรา ๓๖ แห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับ จึงเป็นการตัดสิทธิบุคคลผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินที่สุจริตและไม่ได้ร่วมกระทำความผิดและไม่ได้ร่วมรู้เห็นด้วยการกระทำความผิดของบุคคลอื่น รวมทั้งไม่มีโอกาสรู้ว่ามีกระบวนพิจารณาตามบทกฎหมายดังกล่าวเพื่อริบทรัพย์สินของตนที่จะมีโอกาสติดตามเอาทรัพย์สินคืนตามที่รัฐธรรมนูญให้ความคุ้มครองไว้ จึงเป็นการจำกัดสิทธิบุคคลผู้ที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินในการรับทราบกระบวนพิจารณาของศาลที่เกินขอบเขตแห่งความจำเป็นแก่การพิจารณาพิพากษาคดีที่มุ่งประสงค์ให้ศาลได้รับฟังความทุกฝ่าย และเนื่องจากทรัพย์สินของกลางตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ มีลักษณะเช่นเดียวกับทรัพย์สินของกลางตามประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งการขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา โจทก์จะมีคำขอมาท้ายคำฟ้องคดีที่ขอให้ศาลลงโทษ หากปรากฏ

ในภายหลังโดยคำร้องของผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สิน มิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด ก็ให้ศาลสั่งให้คืนทรัพย์สิน โดยคำร้องขอคืนทรัพย์สินจะต้องยื่นต่อศาลภายในหนึ่งปีนับแต่วันคำพิพากษาถึงที่สุด ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖ ส่วนการขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง พนักงานอัยการจะยื่นเป็นคำร้องคดีแยกต่างหากจากคดีเดิม โดยหากศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินและบุคคลซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินยื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งได้ตามมาตรา ๓๐ วรรคสอง การกำหนดให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องแยกต่างหากจากคดีหลักโดยไม่ต้องแจ้งให้เจ้าของที่แท้จริงได้ทราบถึงการดำเนินคดี ย่อมทำให้บุคคลภายนอกที่อ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินและมิได้มีส่วนร่วมกระทำหรือรู้เห็นด้วยในการกระทำความผิดเกี่ยวกับคดียาเสพติดยากต่อการทราบถึงกระบวนการพิจารณาดังกล่าว แม้มาตรา ๓๐ วรรคสอง จะกำหนดให้ศาลประกาศในหนังสือพิมพ์รายวันที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นอย่างน้อยสองวันติดต่อกัน เพื่อให้บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินมายื่นคำร้องคัดค้านเข้ามาในคดีก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งด้วยระยะเวลาเพียงสองวันไม่เพียงพอที่สุจริตชนอันจะหยั่งรู้ถึงการดำเนินการริบทรัพย์สินของการประกาศหนังสือพิมพ์ดังกล่าวจึงถือไม่ได้ว่าเป็นหลักประกันการคุ้มครองสิทธิแก่บุคคลภายนอกผู้สุจริตแล้ว รวมทั้งการจำกัดระยะเวลาในการยื่นคำร้องขอคืนของกลางน้อยกว่าที่ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖ กำหนด ทั้งยังห้ามมิให้นำมาตรา ๓๖ แห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับแก่เจ้าของทรัพย์สินที่มิได้มีส่วนร่วมรู้เห็นด้วยในการกระทำความผิดที่จะติดตามเอาทรัพย์สินของตนคืนตามสิทธิที่รัฐธรรมนูญคุ้มครอง จึงเป็นการจำกัดสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินที่เกินความจำเป็นและกระทบต่อสาระสำคัญของสิทธิ ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ฯ พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๘ และขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ฯ พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๘ หรือมาตรา ๔๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

นายวิชัย ชื่นชมพูนุท

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายสมชาย พงษ์ธา ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๘๗/๒๕๔๗

วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๕๑

เรื่อง ศาลอาญาส่งคำโต้แย้งของผู้ร้อง (บริษัท จีอี แคปิตอล ออโต้ ลีส จำกัด (มหาชน)) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๖๔ กรณีพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ หรือไม่

ศาลอาญาส่งคำร้องของผู้ร้อง (บริษัท จีอี แคปิตอล ออโต้ ลีส จำกัด (มหาชน)) ซึ่งร้องขอคืนของกลาง ในคดีอาญาหมายเลขแดงที่ ม.๑๔๓/๒๕๔๖ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๖๔ ว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ หรือไม่

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้อง สรุปได้ว่า พนักงานอัยการ สำนักงานอัยการสูงสุด เป็นโจทก์ยื่นฟ้องนายวิระพล หรือกล้วย เปี่ยมสัจจร เป็นจำเลยต่อศาลอาญา ตามคดีอาญาหมายเลขดำที่ ย.๔๒๓๕/๒๕๔๖ ฐานมียาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ (เมทแอมเฟตามีน) ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย โดยฝ่าฝืนต่อกฎหมาย จำนวน ๑๕๐ เม็ด น้ำหนักรวม ๑๗.๘๗๐ กรัม และเจ้าพนักงานได้ยึดรถยนต์หมายเลขทะเบียน ลข-๙๘๔๘ กรุงเทพมหานคร และโทรศัพท์เคลื่อนที่ หมายเลข ๐๖-๐๕๒๖๐๑๔ เป็นของกลาง ซึ่งจำเลยใช้เป็นยานพาหนะและเครื่องมือสื่อสารในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดดังกล่าว ต่อมาวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๔๖ พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลอาญา ตามคดีหมายเลขดำที่ ม.๑๕/๒๕๔๖ ขอให้ศาลอาญามีคำสั่งริบรถยนต์และโทรศัพท์เคลื่อนที่ของกลาง

ให้ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ ศาลอาญาประกาศหนังสือพิมพ์ตามกฎหมาย โดยนัดไต่สวนวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๖ ประกาศว่าไม่มีผู้คัดค้าน และมีคำสั่งเมื่อวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๔๖ ตามคดีหมายเลขแดงที่ ม.๑๔๓/๒๕๔๖ ให้ริบรณคดีหมายเลขทะเบียน ลษ-๓๘๔๘ กรุงเทพมหานคร และโทรศัพท์เคลื่อนที่หมายเลข ๐๖-๐๕๒๖๐๑๔ ของกลางให้ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑

นางดารารัตน์ มณฑานุช ผู้เช่าซื้อยื่นคำร้องขอคืนรณคดีของกลางต่อศาลอาญา ตามคดีหมายเลขดำที่ กย. ๕/๒๕๔๗

ผู้ร้องยื่นคำร้องขอคืนรณคดีของกลางดังกล่าวต่อศาลอาญาว่า ผู้ร้องเป็นนิติบุคคล มีวัตถุประสงค์ให้เช่าซื้อทรัพย์สินและมีกรรมสิทธิ์ในรณคดีของกลางที่ศาลอาญาสั่งริบ โดยผู้ร้องให้นางดารารัตน์ มณฑานุช เช่าซื้อไปเมื่อวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๔๓ แบ่งชำระค่าเช่าซื้อเป็น ๖๐ งวด งวดละเดือน มีข้อตกลงกำหนดให้สิทธิและหน้าที่ตามสัญญาเช่าซื้อเป็นสิทธิเฉพาะของคู่สัญญาเท่านั้น เว้นแต่จะได้รับความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้ร้อง ผู้ร้องเพิ่งทราบเมื่อประมาณวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ว่า ศาลอาญามีคำสั่งริบรณคดีของกลางของผู้ร้องซึ่งมิได้มีส่วนรู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิดหรือปล่อยปละละเลยให้นำรณคดีของกลางไปใช้ในการกระทำความผิด การร้องขอให้ศาลมีคำสั่งริบรณคดีของกลางและคำสั่งให้ริบรณคดีของกลางตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ ขัดต่อหลักความยุติธรรมตามธรรมชาติ และหลักการของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ตลอดจนกระบวนการพิจารณาที่ชอบด้วยกฎหมาย กล่าวคือ

(๑) ผู้ร้องเป็นเจ้าของที่แท้จริงในรณคดีของกลางมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด และรณคดีของกลางไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ เมื่อผู้ร้องทราบเรื่องการผิดสัญญาของผู้เช่าซื้อ จึงได้มีหนังสือขอเลิกสัญญาแก่ผู้เช่าซื้อและผู้ค้าประกันเมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๔๗ อันเป็นการใช้สิทธิโดยสุจริต การริบรณคดีของกลาง จึงขัดต่อหลักการลงโทษบุคคลในทางอาญา ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒ ประกอบรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒

(๒) ผู้ร้องไม่ทราบว่าเป็นพนักงานอัยการมีคำสั่งฟ้องและยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งริบรณคดีของกลาง พนักงานอัยการหรือเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดหรือเจ้าหน้าที่ไม่เคยแจ้งให้ผู้ร้องทราบ ทั้ง ๆ ที่หลักฐานตามคู่มือการจดทะเบียนรณคดีของกลางระบุว่า ผู้ร้องเป็นเจ้าของ ผู้ร้องประกอบธุรกิจมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันทั่วไป มิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิดและไม่ทราบว่าได้มีการประกาศในหนังสือพิมพ์รายวัน จึงไม่อาจใช้สิทธิคัดค้านคำร้อง และเพิกถอนเมื่อศาลมีคำสั่งริบแล้ว กระบวนพิจารณาที่ขอริบรณคดีของกลางมิได้ให้โอกาสแก่ผู้ร้อง ที่จะโต้แย้งคัดค้าน จึงขัดต่อหลักความยุติธรรมตามธรรมชาติและหลักการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียและผู้สุจริตได้รับความคุ้มครองสิทธิของตนตามกฎหมาย

(๓) พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ เป็นบทบัญญัติที่ขัดต่อหลักความเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ ที่คุ้มครองสิทธิของบุคคลในทางทรัพย์สิน การริบหรืออายัดทรัพย์สินของบุคคลผู้สุจริตซึ่งมิได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำทุจริตหรือรู้เห็นเป็นใจด้วยในการนำทรัพย์สินไปใช้ในการกระทำความผิด จึงไม่ชอบด้วยบทบัญญัติดังกล่าว และการที่กฎหมายกำหนดให้ศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินของผู้ร้อง ถือว่าเป็นการลงโทษทางอาญาตามกฎหมาย ทั้ง ๆ ที่ผู้ร้องมิได้กระทำความผิดหรือมีส่วนร่วมรู้เห็นในการกระทำความผิด หรือรู้เห็นเป็นใจให้นำทรัพย์สินของผู้ร้องไปใช้ในการกระทำความผิด หรือปล่อยปละละเลยให้มีการใช้ทรัพย์สินดังกล่าวในการกระทำความผิด การที่กฎหมายกำหนดให้มีการริบทรัพย์สินตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดดังกล่าว จึงเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ เป็นอันใช้บังคับไม่ได้ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ ประกอบมาตรา ๔ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๙

พนักงานอัยการยื่นคำคัดค้านคำร้องขอคืนของกลางของนางดารากรณ์และผู้ร้องว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ เป็นกฎหมายพิเศษมีเจตนารมณ์ในการป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยให้ริบทรัพย์สินที่เื้อออำนาจและใช้เป็นอุปกรณ์ให้ความสะดวกหรือให้ได้รับผลในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ให้ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำทรัพย์สินดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ในการแก้ไขปัญหายาเสพติด เมื่อศาลนัดไต่สวน

ตามขั้นตอนของกฎหมายครบถ้วน โดยได้ประกาศในหนังสือพิมพ์ที่จำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกันเพื่อให้บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินยื่นคำร้องเข้ามาในคดีก่อนที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งแล้ว นางดารากรณ์ มณฑานุช พี่สาวจำเลยและผู้ร้อง ย่อมทราบประกาศดังกล่าวแต่บุคคลทั้งสองกลับมิได้ยื่นคำร้องคัดค้านภายในเวลาที่กำหนด ผู้ร้องจึงไม่มีสิทธิยื่นคำร้องขอคืนรถยนต์ของกลาง ทั้งไม่อาจขอคืนของกลางตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๖ ได้ นอกจากนั้นพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ เป็นกฎหมายพิเศษเพื่อประโยชน์ในการต่อสู้กับยาเสพติดอันเป็นปัญหาของประเทศชาติ มุ่งจะปราบปรามขบวนการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดอันเป็นความผิดสากลเพื่อคุ้มครองบุคคลและความมั่นคงของประเทศ จึงมิได้ขัดต่อกฎหมายและรัฐธรรมนูญ การพิจารณาและมีคำสั่งริบรถยนต์ของกลางจึงชอบด้วยกระบวนการพิจารณาตามกฎหมายและหลักแห่งการคุ้มครองสิทธิของบุคคล ผู้ร้องมิได้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์รถยนต์ของกลางและรู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด ทั้งการยื่นคำร้องก็เพื่อประโยชน์ของจำเลยโดยแท้และเป็นการใช้สิทธิทางศาลโดยไม่สุจริต

ครั้นถึงวันได้สวนคำร้องของศาลอาญาเมื่อวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๔๗ นางดารากรณ์ มณฑานุช ขอดอนคำร้อง ศาลอาญานุญาต และเห็นว่า คู่ความโต้แย้งว่า บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ทั้งเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่จะนำมาใช้บังคับแก่คดี และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้นกรณีต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ส่วนบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐ ที่คู่ความร้องขอให้ส่งไปให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยด้วย เนื่องจากมิใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่จะใช้บังคับแก่คดี ประกอบกับศาลรัฐธรรมนูญเคยมีความวินิจฉัยไว้แล้ว จึงไม่ส่งไปให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยในประเด็นดังกล่าว และมีคำสั่งให้รอการพิจารณาคดีไว้ชั่วคราวแล้วส่งเรื่องไปให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ หรือไม่

เพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณา ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำสั่งให้นายกรัฐมนตรีในฐานะผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ ชี้แจงเป็นหนังสือในประเด็นตามคำร้อง

นายกรัฐมนตรีได้มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดชี้แจงสรุปได้ว่า

(๑) การที่พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสอง มิได้กำหนดให้แจ้งให้ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินทราบโดยตรง เนื่องจากทรัพย์สินที่ขอให้ริบตามบทบัญญัติดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่จำเลยใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งมีการสอบสวนโดยพนักงานสอบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และมีขั้นตอนการรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ เท่าที่สามารถจะทำได้เพื่อให้ทราบข้อเท็จจริงและพิสูจน์ความผิดรวมทั้งพฤติกรรมต่าง ๆ อันเกี่ยวกับความผิด ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยแจ้งให้เจ้าของทรัพย์สินหรือผู้เกี่ยวข้องตามที่มีหลักฐานปรากฏมาให้การสอบสวน เจ้าของหรือผู้เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินของกลางย่อมจะต้องทราบว่าทรัพย์สินนั้นถูกยึดแม้เป็นเจ้าของทรัพย์สินที่มีชื่อในทางทะเบียนก็ตามเช่นเดียวกับคดีอาญาปกติ กฎหมายจึงมิได้กำหนดให้แจ้งแก่เจ้าของทรัพย์สินทราบโดยตรงซ้ำซ้อนกับขั้นตอนการดำเนินคดีอาญา

(๒) พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสี่ ที่มีให้นำประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๖ มาใช้บังคับ เนื่องจากเจ้าของทรัพย์สินควรจะต้องทราบว่าทรัพย์สินของตนถูกยึดเป็นของกลางในคดีความผิดเกี่ยวกับการกระทำความผิด และจะต้องถูกศาลตั้งริบอยู่แล้ว การกำหนดให้มีการประกาศในหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกัน เป็นขั้นตอนในการให้สิทธิตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๖ เพียงแต่นำมากำหนดให้ใช้สิทธิเสียก่อนศาลจะมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง มิได้ลดรอนสิทธิของเจ้าของทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา กล่าวคือ แทนที่จะให้เจ้าของทรัพย์สินทราบเอง กลับให้มีการประกาศในหนังสือพิมพ์ ซึ่งทำให้เจ้าของทรัพย์สินหรือผู้อ้างเป็นเจ้าของทรัพย์สินมีโอกาสทราบว่าทรัพย์สินของตนถูกดำเนินคดีมากกว่าที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๖ การนำประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๖ มาใช้บังคับ จะทำให้กระบวนการพิจารณาซ้ำซ้อน และเพิ่มจำนวนคดีในชั้นศาล

ทั้งทรัพย์สินของกลางที่ศาลมีคำสั่งริบให้ตกเป็นของกองทุนมีการบริหารจัดการทรัพย์สินนั้น เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย รวมถึงการนำออกขายทอดตลาด หากนำประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖ มาบังคับใช้ ทรัพย์สินนั้นก็ไม้อาจตกเป็นของกองทุน โดยเด็ดขาดตามผลของคดี ย่อมเกิดความยุ่งยากขัดข้องแก่การจัดการไม่ว่าจะขายทอดตลาดหรือจำหน่ายโดยวิธีอื่น และทำให้ การบังคับใช้กฎหมายขาดประสิทธิภาพ

ขณะคดีอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๘ คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ประกาศใช้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ สิ้นสุดลง ต่อมาเมื่อมีการประกาศใช้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๘ เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๘ ซึ่งมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้บรรดาการใดที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ หรือเมื่อมีปัญหาว่ากฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญให้เป็นอำนาจของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ และวรรคสุดท้าย บัญญัติให้โอนบรรดาอรรถคดีหรือการใดที่อยู่ในระหว่างการดำเนินการของศาลรัฐธรรมนูญ ก่อนวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๘ มาอยู่ในอำนาจและความรับผิดชอบของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ และเมื่อมีประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ ซึ่งมาตรา ๓๐๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๘ เป็นศาลรัฐธรรมนูญ และวรรคสาม บัญญัติให้ บรรดาคดีใดที่อยู่ในระหว่างการดำเนินการของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญให้ศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา นี้ ดำเนินการต่อไป ดังนั้น คดีตามคำร้องของผู้ร้องจึงอยู่ในอำนาจพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัย คำร้องของผู้ร้องได้

ปัญหาพิจารณาวินิจฉัยในเบื้องต้นมีว่า เมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ สิ้นผลใช้บังคับแล้ว ศาลรัฐธรรมนูญจะต้องพิจารณาวินิจฉัยคำร้องของผู้ร้องที่ได้แย้งว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ อีกหรือไม่

พิจารณาแล้ว ศาลอาญาได้ส่งคำร้องของผู้ร้องมาให้ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๔ และศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย เมื่อวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๑ ในขณะที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ยังใช้บังคับ ซึ่งหากบทบัญญัติแห่งกฎหมายตามคำโต้แย้งของผู้ร้องขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ บทบัญญัตินั้นก็เป็นอันใช้บังคับมิได้และมีผลต่อคดีของผู้ร้อง ศาลรัฐธรรมนูญจึงต้องพิจารณาวินิจฉัยคำโต้แย้งของผู้ร้องต่อไป

ปัญหาตามคำโต้แย้งของผู้ร้องที่ว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ หรือไม่

พิจารณาแล้ว พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสอง บัญญัติว่า “ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลที่พิจารณาคดีนั้นเพื่อขอให้ศาลนั้นสั่งริบทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง และเมื่อศาลสั่งรับคำร้องแล้วให้ศาลสั่งให้ประกาศในหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกัน เพื่อให้บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินมายื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ทั้งนี้ ไม่ว่าในคดีดังกล่าวจะปรากฏตัวบุคคลซึ่งอาจเชื่อได้ว่าเป็นเจ้าของหรือไม่ก็ตาม” วรรคสี่ บัญญัติว่า “ในกรณีที่ไม่มีผู้ใดอ้างตัวเป็นเจ้าของก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง หรือในกรณีที่ปรากฏเจ้าของแต่เจ้าของไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าตนไม่มีโอกาสทราบหรือไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการกระทำความผิดและจะมีการนำทรัพย์สินดังกล่าวไปใช้ในการกระทำความผิดหรือได้ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิด หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด ให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินดังกล่าวได้เมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่เริ่มประกาศในหนังสือพิมพ์รายวันตามวรรคสอง และในกรณีนี้มีให้นำมาตรา ๓๖ แห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับ”

ส่วนบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน วรรคสอง บัญญัติให้ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน วรรคสาม บัญญัติให้การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกาย

หรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญจะกระทำมิได้ และวรรคสี่ บัญญัติให้มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพ ได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม เมื่อบทบัญญัติ ของพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ดังกล่าว เป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับแก่การริบทรัพย์สินของบุคคล เป็นการทั่วไป โดยมีได้มีข้อจำกัดหรือยกเว้นมิให้ใช้บังคับแก่ทรัพย์สินของบุคคลใด หรือเลือกปฏิบัติ ต่อทรัพย์สินของบุคคลใดโดยไม่เป็นธรรม เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรมหรือความคิดเห็นทางการเมืองโดยเฉพาะ บทบัญญัติดังกล่าว ย่อมให้ความเสมอกันในกฎหมายและบุคคลทุกคนย่อมได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายดังกล่าว อย่างเท่าเทียมกัน อันเป็นบทบัญญัติที่สอดคล้องกับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ หาได้ขัดหรือแย้งกันแต่ประการใดไม่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๒ บัญญัติว่า “บุคคล จะไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่จะได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็น ความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมาย ที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้” และมาตรา ๓๓ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐาน ไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด” วรรคสอง บัญญัติว่า “ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุด แสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้” บทบัญญัติของพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ดังกล่าว เป็นบทบัญญัติที่กฎหมายกำหนดให้พนักงานอัยการ ยื่นคำร้องขอให้ริบทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง อันได้แก่บรรดาเครื่องมือ เครื่องใช้ ยานพาหนะ เครื่องจักรกล หรือทรัพย์สินอื่นใดที่ใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือใช้เป็นอุปกรณ์ ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือมิไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับ ยาเสพติด และหากทรัพย์สินดังกล่าวเป็นของบุคคลใดซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินนั้นก็สามรถ ยื่นคำร้องขอคืนทรัพย์สินดังกล่าวได้ทำนองเดียวกับประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖ ที่ให้ผู้เป็น

เจ้าของแท้จริงมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิดยื่นคำร้องขอคืนของกลางที่ศาลสั่งริบ อันถือได้ว่าเป็นมาตรการทางกฎหมายที่มีผลมาจากการกระทำความผิดในทางอาญาของบุคคลอื่น จึงมิใช่เป็นโทษที่ลงแก่ผู้กระทำความผิดโดยตรงตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๘ รวมทั้ง มิใช่เรื่องที่มีผลให้ผู้ร้องต้องตกอยู่ในฐานะผู้ต้องหาหรือจำเลยแต่ประการใด การยื่นคำร้องขอให้ ริบทรัพย์สินของพนักงานอัยการและคำสั่งของศาลที่ให้ริบทรัพย์สิน ตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติ มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสอง และวรรคสี่ จึงมิได้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓ เช่นกัน

ปัญหาประการสุดท้ายที่ว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิด เกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๔๘ หรือไม่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ” วรรคสอง บัญญัติว่า “การสืบมรดกย่อมได้รับความคุ้มครอง สิทธิของบุคคลในการสืบมรดก ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ” แม้ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖ จะกำหนดเวลาให้ผู้เป็นเจ้าของแท้จริงที่ศาลสั่งริบทรัพย์สินใด ยื่นคำร้องขอคืนทรัพย์สินนั้นต่อศาลภายในกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันคำพิพากษาถึงที่สุด ส่วนพระราชบัญญัติ มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสอง บัญญัติให้บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินยื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษา หรือคำสั่ง ทั้งนี้ ไม่ว่าในคดีดังกล่าวจะปรากฏตัวบุคคลซึ่งอาจเชื่อได้ว่าเป็นเจ้าของหรือไม่ก็ตาม และวรรคสี่ บัญญัติมิให้นำมาตรา ๓๖ แห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับต่อบทบัญญัติ แห่งกฎหมายทั้งสองฉบับ ต่างบัญญัติรับรองสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินและให้ความคุ้มครองแก่ ความเป็นเจ้าของทรัพย์สินโดยให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิยื่นคำร้องขอคืนทรัพย์สินเช่นว่านั้นของตนได้ เช่นเดียวกันหากตนมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด หรือพิสูจน์ได้ว่าตนไม่มีโอกาสทราบ หรือไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการกระทำความผิดและจะมีการนำทรัพย์สินดังกล่าวไปใช้ในการ กระทำความผิดหรือได้ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดหรือมิไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด

แม้พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสอง จะกำหนดเวลาขึ้นคำร้องขอคืนทรัพย์สินไว้สั้นกว่ากรณีตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖ แต่กฎหมายทั้งสองฉบับมีเจตนารมณ์ที่แตกต่างกัน ดังจะเห็นได้จากเหตุผลในการตราพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ ขึ้น ก็เพื่อให้การปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จำเป็นต้องมีการกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการปราบปรามผู้กระทำความผิดกฎหมายดังกล่าวขึ้น โดยเฉพาะ นอกจากนั้น ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดถือว่าเป็นภัยร้ายแรงต่อมนุษย์ และเป็นปัญหาสำคัญยิ่งของสังคมและประเทศชาติ ที่มีความรุนแรงยิ่งกว่าความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา รัฐจึงจำเป็นต้องกำหนดมาตรการจัดการเกี่ยวกับบรรดาเครื่องมือ เครื่องใช้ ยานพาหนะ เครื่องจักรกล หรือทรัพย์สินอื่นใดที่ใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดควบคู่ไปกับการลงโทษผู้กระทำความผิด ทั้งนี้ เพื่อเป็นมาตรการเสริมเพื่อให้เกิดผลในการปราบปรามอย่างจริงจัง แม้จะกระทบต่อสิทธิของผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินอยู่บ้างแต่พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสอง ก็เยียวยาคุ้มครองผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สิน โดยบัญญัติให้เมื่อศาลสั่งรับคำร้องแล้วให้ศาลสั่งให้ประกาศในหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกัน เพื่อให้บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินมาขึ้นคำร้องขอเข้ามาในคดีก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งนอกเหนือจากที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖ ซึ่งมีได้มีบทบัญญัติกำหนดไว้ในลักษณะเช่นนี้ ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิของผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ จึงเหมาะสมแก่เจตนารมณ์ของกฎหมายดังกล่าวและชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง ส่วนมาตรา ๔๘ วรรคสองเป็นบทบัญญัติรับรองการสืบมรดกของบุคคล คำโต้แย้งตามคำร้องของผู้ร้องจึงไม่มีกรณีที่จะขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติดังกล่าวนี้ได้

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ไม่ขัดหรือแย้งต่อบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘

นายสมชาย พงษ์ธา

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ